

Речникът е предназначен за изучаващите латински език в средните и висшите училища. В него са включени около 30 000 заглавни думи, взети от съчиненията на класическите автори и от средновековния латински език, като не са пропуснати и църковните писатели. По този начин речникът ще обслужва и научните работници, които се занимават с литературните и историческите извори на нашето минало.

В изданието са включени най-употребяваните латински изрази, кратки сентенции и крилати мисли с превод; в отделни случаи те са разтълкувани, като е посочено при какви случаи се употребяват.

МИХАИЛ ВОЙНОВ
АЛЕКСАНДЪР МИЛЕВ

ЛАТИНСКО БЪЛГАРСКИ РЕЧНИК

ЧЕТВЪРТО СТЕРЕОТИПНО ИЗДАНИЕ

СОФИЯ, 1990
НАУКА И ИЗКУСТВО

Предговор

Предлаганото издание на Латинско-българския речник се отличава от изданието през 1945 г. в няколко пункта:

1. Внесени са поправки и допълнения в отделните думи.

2. Дадени са повече от 3000 нови думи, взети от съчиненията на класическите автори и от средновековния латински език. Разбира се, за пълнота не може да се говори, тъй като средновековният латински език има твърде богата лексика.

3. Включени са отделни медицински и юридически термини. Впрочем поради естеството на думите от научната терминология изобщо те не могат масово да се поставят в един речник от предлагания вид: тяхното място е в специалните речници.

С предлаганите думи в речника ще могат да се превеждат следните латински автори: Цицерон, Цезар, Салустий, Ливий, Тацит, Вергилий, Хораций, Овидий, Проперций, Тибул, Катул, Ювенал, Федър, Корнелий Непот, Курций Руф, Плиний Млади, отчасти Плиний Стари (тъй като не са включени в речника специалните естественонаучни термини), Сенека, Квинтилиан, Светоний, Плавт, Теренций, Персей Флак, Присциан, Силий Италик, Валерий Флак, Валерий Максим, църковните писатели от първите векове, а също така папски писма, папски були и сино-дални протоколи, Библията и др.

Накрая са прибавени по-често употребяваните латински изрази и кратки сентенции с превод и в отделни случаи с тълкуване.

Съставителите се надяват, че новото издание ще задоволи нуждите на учениците, които изучават латински език, на студентите по история и филология,

а така също и на ония, които се занимават с научна разработка на нашата история, литература и изкуство през средните векове.

* * *

Всяка дума е дадена като отделна статия и речникът е разработен по азбучния метод, като са взимани под внимание не само началните букви на думите, но и следващите ги. В отделни случаи е използван и гнездовият метод, щом с това не се нарушава основният принцип. На първо място собствените имена се разглеждат като едно цяло с всички техни производни (прилагателни, наречия, съществителни нарицателни) и са разяснявани в една статия (*вж. Martius, Ianus* и др.)!

Гнездовият метод е приложен и в ония случаи, при които едно прилагателно име е същевременно и съществително име. Когато от прилагателно име са образувани съществителни имена от мъжки, женски или среден род, тогава след точка и запетая и означението *subst.* се изписват съществителните имена с получерни букви, с генитивното им окончание и буква за определяне на рода: *libertinus*, 3 пуснат на свобода; *subst. libertinus*, i m освободен роб, бивш роб; *libertina ae f* освободена робиня, бивша робиня. Ако обаче прилагателното име се употребява в една форма за мъжки и женски род, обикновено не се изписва след граматичната характеристика *subst.*, но се пишат букви за граматическия род и следва значението: *aes*, *alitis* крилат, *subst. mf a)* птица. *b)* прен. предсказание.

В латинския език, както и в нашия, има много омоними. Те се дават една след друга с арабска цифра пред тях. Ако омонимите са думи от различни категории, те се подреждат: причастия, прилага-

телни и съществителни имена, например : 1. *lectus part. om lego.* 2. *lectus* 3 и 3. *lectus, ī m.*

Дублетните форми са два вида: дублети поради принадлежност към различни склонения или спрежения, например *materia*, *ae f* и *materies*, *eī f* и дублети поради различни форми, например *admixtio* и *admixtio*, *vulgus* и *volgus*. Всички дублети се дават на едно място, ако няма разлика в значението им. Ако едната от тия форми се намира по азбучния ред далеч от думата, с която се дава, тогава става препращане.

Съществителните имена се дават в номинативната форма, генитивното окончание и буква (*m, f, n*) за определяне на рода. Ония от тях, които се срещат предимно в едно от двете числа, се определят и в това отношение: *предимно sg., обикновено pl.* и пр.

Прилагателните имена се дават във всичките си номинативни форми. Изключение се прави само за голямата група прилагателни имена по първо и второ склонение, които имат номинативни завършъци *-us, -a, -um*: *bonus, bona, bonum*. При тях се дава само номинативната форма за мъжки род като представителна и след нея се поставя цифрата 3: *magnus* 3 = *magnus, magna, magnum*. Прилагателните имена от първо и второ склонение на *-er, -a, -um* и всички прилагателни по трето склонение с три и две номинативни окончания се изписват в номинативните си форми: *liber, era, egit* и *rubor, bra, brum*; *acer, acris, acre* и *gravis, e*. Само прилагателните имена по трето склонение с едно номинативно окончание се дават и в генитивната си форма, като пред завършъка се поставя граматичната характеристика *gen.*: *sapiens, gen. -entis*.

Формите за сравнителна и превъзходна степен се

дават освен при неправилните степени още и приония прилагателни имена, които имат известни отклонения: *dives*, *pequam* и др.

Глаголите се дават в първо лице единствено число сегашно време, както обикновено е прието при латинските речници. За българския език това е твърде изгодно, понеже той е загубил инфинитивната си форма. Правилните глаголи от първо и четвърто спрежение са дадени само в първо лице и цифра за определяне на спрежението: *orpo* 1 = *orpo*, *ornāvi*, *ornātus*, *ornāre*; *hortor* 1 = *hortor*, *hortātus* sum, *hortāri*; *punio* 4 = *punio*, *punīvi*, *punītus*, *punīre*; *largior* 4 = *largior*, *largītus* sum, *largīri*. Всички глаголи от второ и трето спрежение, а така също и глаголите от първо и четвърто спрежение, които не образуват основните си форми като *oglo* и *runio*, като *hortor* и *largior*, са дадени в основните си форми: *moneo*, *monui*, *monitus* 2; *rego*, *rexī*, *rectus* 3 и *domo*, *domui*, *domitus* 1; *sentio*, *sensi*, *sensus* 4. Ако при глаголите от второ и трето спрежение не е дана някоя форма, това означава, че те изобщо нямат тая форма: *linquo*, *līqui* 3 — глаголът няма партиципиална основа и формите, образувани от нея. Трета форма при преходните глаголи е миналото страдателно причастие, а при непреходните глаголи — супинумът.

В речника са дадени много наречия, макар че са образувани правилно от съответните прилагателни имена, защото съдържанието на тия наречия не винаги се покрива напълно със значението на прилагателните имена, от които са образувани.

При предлозите са посочени падежите, с които те се свързват.

Собствените имена не са отделени в края на реч-

ника по чисто практически съображения. Те са сравнително малко. Включени са предимно тези, които се срещат в известните класически автори. Родовите имена са дадени като прилагателни имена, понеже се употребяват за трите рода: *Tullius* 3 = *Tullus* Тулий, *Tulla* = Тулия, *Tullum genus* Тулиев род. Географските термини отразяват названията през римско време и в отделни случаи не съвпадат с днешните названия.

Фразеология се дава често и при много думи от различни категории. Най-много обяснителни примери има при глаголите поради тяхното естество. Фразеология от една дума или от кратко съчетание следва значението на обясняваната дума без препинателен знак и обикновено не се превежда. По-сложните и по-особените примери, които оказват влияние и върху значението на глагола, се поставят след точка и запетая и се превеждат. Същото важи и за особени значения при съществителни и прилагателни имена. Отбелязван е обикновено преводът само на тълкуваната дума и на близко свързаната с нея. Например при *tenebrae, agit f* има пример *obducere tenebras rebus clarissimis*, но са преведени само думите *obducere tenebras* замъглявам.

Всички дълги гласни са отбелязани с чертичка — знак за дължина. Всяка гласна, върху която няма този знак, е кратка.

Миналите страдателни причастия на глаголите от второ и трето спрежение, а така също и на глаголите от първо и четвърто спрежение, които не се образуват по обикновения за тях начин, се дават в речника като отделни думи с определяне на глагола и препращане, ако в азбучния ред на думите не стоят непосредствено след или пред глагола: *scriptus*

part. от scribo. По същия начин е постъпено и с перфектната форма на глаголите: *scidi pf. от scindo.*

Освен определянето на склоненията на съществителните и спреженията на глаголите давани са и поредки форми, отбелязвана е липса на падежи и времена, посочвани са някои стари форми и т. н. При много глаголи и при отделни имена са посочени падежите, с който те се свързват: *timeo* боя се *ali-quiet* (от някого), но *timeo libertati* боя се за свободата. Посочено е също при отделни глаголи, че те изискват доизясняване на действието си с инфинитив или с допълнително изречение, което се въвежда с *ut*, *ne*, *qui*, с конюнктив и пр. Посочени са и глаголи, които изискват *acc.* *cum inf.* и *nom.* *cum inf.*

София, 13 март 1967 година.

Съкращения

<i>abl.</i> ablativus.	<i>interi.</i> interiectio.
<i>abl. orig.</i> ablativus originis.	<i>intr.</i> intransitivum.
<i>abl. sep.</i> ablativus separationis.	<i>ирон.</i> иронично.
<i>abs.</i> absolute.	<i>лог.</i> логически.
<i>acc.</i> accusativus.	<i>лит.</i> литературен термин.
<i>acc. c. inf.</i> accusativus cum infinitivo	<i>locat.</i> locativus.
<i>acc. dir.</i> accusativus directionis.	<i>m.</i> masculini generis.
<i>acc. gr.</i> accusativus Graecus.	<i>мед.</i> медицински термин.
<i>act.</i> activum.	<i>мор.</i> морски термин.
<i>adi.</i> adiectivum.	<i>муз.</i> музикален термин.
<i>adv.</i> adverbium.	<i>n.</i> neutri generis.
<i>анат.</i> анатомически.	<i>нкг.</i> никакого.
<i>бот.</i> ботанически.	<i>нкм.</i> никакому.
<i>вж.</i> виж.	<i>ном.</i> nominativus.
<i>вм.</i> вместо.	<i>ном. c. inf.</i> nominativus cum infinitivo.
<i>воен.</i> военен термин.	<i>numer. distr.</i> numerale distributivum.
<i>coll.</i> collectivum.	<i>numer. ord.</i> numerale ordinale.
<i>comp.</i> comparativus.	<i>нищ.</i> нещо.
<i>concr.</i> concretum.	<i>обикн.</i> обикновено.
<i>coni.</i> coniunctivus.	<i>особ.</i> особено, предимно.
<i>coniunct.</i> coniunctio.	<i>о-в</i> остров.
<i>dat.</i> dativus.	<i>part.</i> particirium
<i>dat. pers.</i> dativus personae.	<i>pass.</i> passivum.
<i>дв. acc.</i> двоен accusativus.	<i>перс.</i> персийски.
<i>demin.</i> deminutivum.	<i>pf.</i> perfectum.
<i>f</i> feminini generis.	<i>pl.</i> pluralis.
<i>фарм.</i> фармацевтически термин.	<i>поем.</i> поетически.
<i>фил.</i> философски термин.	<i>posit.</i> positivus
<i>gen.</i> genitivus.	<i>praep.</i> praepositio.
<i>gen. obi.</i> genitivus obiecti.	<i>praes.</i> praesens.
<i>gen. subi.</i> genitivus subiecti.	<i>прен.</i> преносно значение.
<i>геогр.</i> географски термин.	<i>pron.</i> pronomen.
<i>гр.</i> заемка от гръцки език.	<i>pron. demonst.</i> pronomen demonstrativum.
<i>грам.</i> граматически термин.	<i>pron. indef.</i> pronomen indefinitum.
<i>imperat.</i> imperativus.	<i>pron. interr.</i> pronomen interrogativum
<i>impers.</i> impersonale.	<i>pron. pers.</i> pronomen personale.
<i>indecl.</i> indeclinabile.	<i>pron. relat.</i> pronomen relativum.
<i>indic.</i> indicativus.	
<i>inf.</i> infinitivus.	

<i>prov.</i>	proverbium.	<i>subst.</i>	substantivum.
<i>refl.</i>	reflexivum.	<i>sup.</i>	supinum.
<i>relat.</i>	relativum.	<i>superl.</i>	superlativus.
<i>рел.</i>	религиозен термин.	<i>съд.</i>	съдебен термин.
<i>rhet.</i>	реторичен термин.	<i>trans.</i>	transitivum.
<i>sc.</i>	scilicet.	<i>v.</i>	verbum.
<i>sing.</i>	singularis.	<i>v. def.</i>	verbum defectivum.
<i>инт.</i>	синтактически термин.	<i>зоол.</i>	зоологически термин.
<i>ст. ф.</i>	стара форма.	<i>юр.</i>	юридически термин.
<i>стил.</i>	стилистически.		

А

А като съкращение: 1. = Aulus. — 2. при гласуването на съдите = absolvо оправдавам; при народно гласоподаване = antiquo отхвърлям предложение закон. — 3. a. d. = ante diem. — 4. A. U. C. = anno urbis conditae; a. u. c. — ab urbe condita.

ā, āh a l, ax l.

a, ab, abs *praep. c abl.* I. за място: 1. a) при *abl. separ.* orig. or secerne te a bonis; Belgas esse ortos ab Germanis; ab milibus passuum duobus castra posuerunt на разстояние 2000 крачки... b) при *abl. auct.*, *causae* от, поради се ita a patribus didicisse, niger a radiis solis, tempus a nostris triste malis, ab odio. — 2. a) за означаване страната, посоката: от, откъм, при, у, на castra munita erant a porta ducimana; a fronte отред, a tergo отзад, a latere отстрани, a dextro cornu на дясното крило, a dextra отясно, вдясно, a sinistra отляво, вляво; a medio colle сред хълма; прен. a reo dicere говоря в полза на обвиняемия; esse (stare) ab aliquo на нечия страна съм. b) при отношение: откъм, относително inops ab amicis. c) за означаване особен вид дейност: servus a pedibus бързоходец, а тапи писар, ab epistulis секретар, a rationibus сметководител. — II. за време: 1. от ab hora tertia; a puero от детинство. — 2. след ab his tacuit след това мълчна, ab urbe condita след основаването на града; missio a sedecim annis уволняване след 10 години.

abactus part. *om. abigo.*

abactus, ūs m отвличане (на добитък).

abacus, I m (*gr.*) луксозна масичка; дъска; масичка за игра.

abaliēnātio, ūnis f отчуждаване, отнемане.

ab-alieno 1. 1. отчуждавам, отнемам agros. — 2. a) отдалечавам, отклоня-

вам animum ab aliquo; reges отделям, откъсвам от някой съюз. b) лишавам iure civium.

Abās, antis m Абант, цар на Аргос.

Abantēus 3 Абантов. *Abantiadēs*, ae m потомък на А. = Acrisius, син на А., или = Perseus, правнук на А.

ab-avus, I m прадядо.

abbas, atis m игумен.

abbatia, ae f абатство; манастир.

abbatissa, ae f игуменка.

Abdēra, ūrum n Абдера, град в Тракия. *Abdēritēs*, ae m абдерец. *abdicātiō*, ūnis f отказване, напускане, dictaturaе.

1. *ab-dico* 1. отказвам се, напускам, давам си оставката: a) *c abl.* tutela cogito me abdicare; se non modo consulatu, sed etiam libertate abdicavit. b) *c acc.* magistratum, consulatum. — 2. не признавам, отхвърлям aliquem patrem.

2. *ab-dīco*, dīxi, dictus 3 1. отказвам се, отхвърлям; отклонявам. — 2. в езика на авгури: отхвърлям, не позволявам, не одобрявам.

abditivus 3 1. скрит. — 2. отдалечен.

1. *abditus part. om abdo.*

2. *abditus* 3 1. отдалечен. — 2. скрит, таен.

ab-do, didi, ditus 3 1. отдалечавам; in insulam заточвам; *refl.* оттеглям се abdere in Macedoniam. — 2. скривам sub terram abditus, se abdere in silvas; caput casside покривам. — 3. *poem. c dat.* забивам laeteriensem.

abdomēn, inis n корем, търбух; *abdominis voluptates* низки удоволствия; сладострастие.

abdominālis, e коремен.

ab-dūco, dūxi, ductus 3 1. отвеждам, откарвам, отмъквам cchortes secum, naves ex portu. — 2. a) откъсвам, отделям с подмамване, привличам a fide, servos ab aliquo, aliquem ad se.

b) отклонявам, отчуждавам animum a solicitudine, aliquem ab officio; se a cura rei publicae оттеглям се. c) при-

низявам, унижавам *artem ad mercedem.*

abēgī pf. om abigo.

Abella, ae f Абела, град в Кампания. *Abelliani*, *ōrum m* жители на гр. Абела. *ab-eo, it, itum, īre 1.* отивам си, заминавам; *ex conspectu, ab oculis* загубвам се; изчезвам; *e vita abire* прощавам се с живота, умирам; *magistratu abire* напускам длъжността, давам си оставката. — 2. а) отклонявам се; отдалечавам се, отивам да леж. б) изчезвам *soritus, timor.* с) преминавам в иш., обръщам се в иш. *in villos, in silvas.*

ab-equito 1 отпътувам с кон.

aberrātio, ūnis f заблуждение, отклонение; отдалечаване, откъсване a dolore, a molestiis.

ab-erro 1 заблуждавам се, отдалечавам се, отклонявам се a sententia.

ab-fore=abfuturum esse; abforem = abessem.

ab-hinc adv. 1. *за място*: оттук. — 2. *за време*: отсега, преди (*c acc.,рядко с abl.*)

abhorens, gen. -entis отклоняващ се; чужд a studio antiquitatis.

ab-horreo, horruī 2.1. настърхвам от иш., ужасявам се; отвращавам се. — 2. не се съгласявам, чужд съм; противореча *abhorret a meis moribus, c abl. abhorrent morbus nostris, c dat. mos profectioni abhorret.*

abi imperat. om abeo.

ab-iclo, iēctī, iectus 3.1. отхвърлям, захвърлям, хвърлям tu *arma abi-cienda censes?* — 2. а) захвърлям, отказвам се от иш., напускам, пренебрегвам *vitam, salutem.* б) прахосвам *pecuniam.* — 3. свалим, събарям, хвърлям *se in herba, se e tiro in mare.* — 4. а) обезсилвам; обезсърчавам, отчайвам. б) прниизявам, понижавам *animantes ad pastum, senatus auctoritatem.*

abiectē adv. малодушно; подло.

abiectio, ūnis f обезсърчение, отчайние; малодушие.

1. **abiectus part. om abicio.**

2. **abiectus 3.1. а)** нехаен; посредствен *oratio.* б) низък, долен, прост *familia.* — 2. разбит, сломен. — 3. малодушен, отчайан.

abiēgnus 3 елов; *equus abiegnus* троянският кон.

abiens, entis part. praes. om abeo.

abiēs, etis f 1. ела; *abies secta dycska.* — 2. прен. кораб, копие (от ела).

ab-igo, ēgi, actus 3.1. откарвам, отвеждам, отвличам *pecus.* — 2. а) прогонвам, пропъждам *muscas, uxoret.* б) премахвам *curas, pauperiem.*

abii pf om abeo.

abitio, ūnis f отиване, тръгване, заминаване.

abitus, ūs m 1. отиване, заминаване. — 2. прен. изход.

ab-iudico 1 остьждам, лишавам с присъда, отнемам.

ab-iungo, iūnxī, iunctus 3.1. отпрягам, изпрягам, отвързвам *iuvenit.* — 2. отделям, отдалечавам.

ab-iūro 1.1. отказвам се с клетва. — 2. отхвърлям, отричам.

ablactatio, ūnis f отбиване от кърмене.

ablacto 1 отбивам от кърмене.

ablaqueo 1 разкопавам; окопавам

ablatiō, ūnis f отнемане.

ablativus, ī m грам. ablativ.

ablātor, ūris m грабител, похитител.

ablātus part. om aufero.

ablégatio, ūnis f изпращане; заточаване.

ab-lego 1 изпращам, отдалечавам.

ab-ligurrio 4 пропиливам *bona.*

abligurritor, ūris m разточител, разсипник.

ab-loco 1 давам под наем; давам на откуп.

ab-ludo 3 различавам се, отличавам се ab aliquo.

ab-luo, luī, lūtus 3.1. измивам, изчиствам *pedes.* — 2. прен. отстранявам, изчиствам *maculam.*

ablūtio, ūnis f измиване.

ablūtor, ūris m който изчиства, мия..

abluvium, iī n = diluvies.

ab-nato 1 отплувам.

ab-nego 1 отказвам.

ab-peρōs, *pōtis m* прправнук.

ab-neptis, *tis f* прправнучка.

Abnoba, *aē m* Абноба, планина в Германия, сега Шварцвалд.

ab-normis, *e* неправилен; *sapiens ab-normis* философ, непринадлежащ към никоя школа.

ab-nuo, *nūtī, nūtūrūs 3* 1. правя знак за отказ тапи *abnuit*. — 2. а) отказвам, отклонявам, отхвърлям, не приемам; *locus impetus abnuit* мястото не е благоприятно за нападение. б) оспорвам, отричам *a se comissum esse facinus abnuit*.

ab-nuto 1 правя знак за отказ.

ab-oleo, *olēvī, olitus 2* 1. унищожавам, разрушавам топомента. — 2. отстранявам, премахвам *dedecus*.

ab-olesco, *olēvīl 3* изчезвам *gratia facti*.

abolēvi pf. om *aboleo* и *abolesco*.

abolitio, *ōnis f* унищожаване, премахване, отменяване *legis*.

abolitor, *ōris m* изстребител, унищожител.

abolitus part. om *aboleo*.

abolla, *aē f* наметало, върхна дреха.

abōminābilis, *e* отвратителен, ненавистен, гнусен.

abōmināmentum, *I n* омразен предмет.

abōminātio, *ōnis f* 1. отвращение. 2. = *abominamentum*.

ab-omino(r) 1 моля се да ме отмине нещо лошо; *quod abominor* да не дава бог! — *pass.* *potem abominandum* име, достойно за презрение.

aboriginēs, *um m* 1.aborигини, коренини жители на Лациум. — 2. коренини жители.

aborior, *abortus sum 4* 1. умирам, загивам. — 2. залязвам.

abortio, *ōnis f* помятане, преждевременно раждане.

abortium, *II n* = *abortio*.

abortivus 3 недоносен, роден преждевременно *Sisyphus*.

ab-orto 1 помятам, раждам преждевременно.

1. **abortus part. om** *aborior*.

2. **abortus**, *ōs m* помятане, преждевременно раждане *abortum facere*.

ab-rādo, *rāsī, rāsus 3* 1. остиргвам стрика сарит; *barbam бърсна*. — 2. отскубвам, изтръгвам; отбивам.

abrenuntio 1 отричам се *a diabolo*.

ab-ripiō, *ripiī, reptus 3* изтръгвам, откъсвам, отвлечам *virginem*.

Abrittus, *I f* Абрит, град в Мизия.

ab-rōdō, *rōsī, rōsus 3* отгривзам.

abrogātio, *ōnis f* отменяване *legis*.

ab-rogo 1. отменявам закон чрез допитване до народа, отменявам *legem*. — 2. изтръгвам, отнемам *magistratum, consulatum*.

abrotонum, *I n* (*гр. бот.*) божие дръвче (благовонно растение).

ab-rupto, *rāpī, ruptus 3* 1. а) откъсвам, разкъсвам *ramos, vincula*.

б) *pass.* избухвам *abruptis procellis*. — 2. а) разкъсвам *abruptis nibibus*; разрушавам *pontem*; отварям *venas*. б) прекъсвам, прекратявам, преждевременно свършвам *vitam*.

с) нарушавам.

abruptē adv. 1. внезапно. — 2. необмислено, буйно.

abruptio, *ōnis f* 1. откъсане, скъсане. — 2. разторгане на брак, развод.

1. **abruptus part. om** *abrupto*.

2. **abruptus 3** 1. стръмен, отвесен *retra*. — 2. *прен.* груб *sermonis genus*; *subst.* *abruptum*, *I n* пропаст, бездна; *per abrupta* упорито.

abs *вж. ab*.

abs-cēdo, *cessī, cessum 3* 1. отстъпвам, отивам си, тръгвам *ab urbe*. — 2. а) отказвам се *incepto, obsidione*.

б) преминавам, изчезвам *īra, somnus, metus*.

abscessio, *ōnis f* отстъпване, оттегляне, отдалечаване.

abcessus, *ōs m* 1. отстъпване, отдалечаване. — 2. *мед.* гнойник, цирей.

abs-cīdo, *cīdī, cīsus 3* 1. отсичам, отрязвам *funes, ramos*. — 2. а) откъсвам, отделям. б) вземам, отнемам; премахвам *spe abscisa*.

ab-scindo, *scīdī, scissus 3* 1. откъсвам, свличам *tunicam a pectore*; *abscissa comas* (*acc. gr.*) скубейки си косата; *venas* разрязвам вените. —

2. а) отделям, отлъчвам *caelo terras et terras abscidit undis.* б) лишавам. *abscis(s)io*, *ōnis f* 1. отрязване, откъсване; кастрация. — 2. прен. прекъсване, разделяне.
1. *abscisus part. om abscido.*
 2. *abscisus* 3. стръмен, отвесен.
absconditē adv. 1. скришно, тайно. — 2. дълбокомислено; неясно.
absconditus 3. скрит *gladius*; прен. — таен.
abs-condo, condidī u condī, conditus 3 1. скривам *augum.* — 2. прикривам, потулям *fugam furto, dolorem.*
absēns, gen. -entis отсъствуващ; те absente в мое отствие.
absentia, ae f отствие; липса *testimoniorum.*
absentivus 3 отсътуващ дълго време.
ab-silio 4 отскачам.
ab-similis, е нееднакъв. различен.
absinthiātus 3 подправен с пелин; пелинов.
absinthium, ii n (*gr.*) пелин.
ab-sisto, stītī 3 1. отстъпвам, отдалечавам се от *luco.* — 2. оттеглям се, отказвам се, напускам *obsidione.*
absolutē adv. съвършено, напълно, безусловно.
absolutio, ūnis f 1. освобождаване, оправдаване *virginum.* — 2. довършване. — 3. съвършенство *rationis.*
absolutiōris 3 освобождаващ, оправдателен.
absolutūs 3 1. съвършен, пълен *vita.* — 2. безусловен, неограничен; самостоятелен.
ab-solvo, solvī, solūtus 3 1. отвързвам, отделям; освобождавам; оправдавам; *absolutus improbitatis* от безчестие; *crimine, culpā.* — 2. а) изпращам, б) довършвам орела.
ab-sonus 3 1. неблагозвучен *vox.* — 2. несъзвучен; несъгласен; несъвместим.
absorbentia, ūrum n фарм. погъщащи (абсорбиращи) вещества.
ab-sorbeo, sorbiō 2 смуча, попивам, погъщам.
absorptio, ūnis f погъщане, всмукване.

- absp... вж. asp...*
absque praepl. c abi. без *epistula absque argumento.*
abs-tēmius 3 въздържан, уморен.
abstentus part. om abstineo.
ab-tergeo, tersī, tersus 2 1. избръсвам, исушавам *lacrimas, sudorem.* — 2. премахвам, отстранявам *dolorem, metum.*
ab-terreo, terrīt 2 1. изплашвам, пропъждам *anseres de frumento.* — 2. уплашвам, възлирам, спираам, въздържам *aliquem bello.*
abstersus part. om abstergeo.
abstināx, gen. -ācis въздържан, уморен.
abstinēns, gen. -entis въздържан.
abstinenter adv. въздържано.
abstinentia, ae f въздържаност, въздържание *vini, cibi;* *abstinentia vitam finivit* умря от глад (или поради постене).
ab's-tineo, ūniōt, tentus 2 1. *trans-* въздържам, задържам, държа далеч *manus ab alienis; c dat. ius bellī Aeneae Antenorique Achivos abstinentiisse constat* известно е, че ахейците не са приложили към Еней и Антенор . . . — 2. *intr.* стоя настрана, въздържам се *a mulieribus, proelio, irarum.*
ab-sto, abstītī 1 стоя настрана, далеч съм, отстоя.
abstractio, ūnis f отвлечане, отдалечаване; отвлеченост.
 1. *abstractus part. om abstraho.*
 2. *abstractus* 3 отвлечен.
ab-traho, trāxi, tractus 3 1. отвличам, отмъквам, откъсвам *aliquem de matris complexu, aliquem in servitatem.* — 2. а) отдалечавам, отделям; *copias a Lepido* привличам на своя страна войската на Лепид; *frumento ac commeatu abstractus* изолиран от. б) пречва *a rebus gerendis senectus abstrahit.*
abs-trūdo, trūstī, trūsus 3 крия, скривам.
abstrūsus 3 скрит; прикрыт, таен.
abstulī pf. om. aufero.

ab-sum, a-fui, a-futūrus, ab-esse
 1. отсъствувам, намирам се далеч ; a
bello, a periculis, toto bello стоя на-
 страна от, не вземам участие в. —
 2. не подкрепям, не помагам *alicui*. —
 3. липсвам, изчезвам. — 4. отделен
 съм, отстоя, отдалечен съм *longe,*
multum; *paulum abest*, *quia* малко
 остава да. — 5. а) далеч съм, чужд
 съм *a scelere*, *abest a me regni sus-*
picio. б) свободен съм, чист *a culpa.*
 с) не подхождам.

absūmēdo, inis f изяждане, унищо-
 жаване.

ab-sūmo, sūmpsī, sūmptus 3 1. израз-
 ходвам *pecuniam*, *vires.* — 2. уни-
 щожавам ; *pass.* загивам.

absurdē adv. погрешно, глупаво.

absurdus 3 1. неблагозвучен, неприя-
 тен *vox*, *sonus.* — 2. а) безвкусен,
 блудлив, глупав *oratio.* б) непохва-
 тен, некадърен.

Absyrtus, I m Абсирт, брат на Медея.

abundāns, gen. -antis 1. преливащ, пре-
 пълнен *amnis.* — 2. изобилен, богат
omnium rerum, *rerum copiā.*

abundanter adv. изобилно, богато.

abundantia, ae f 1. преливане, разли-
 ване *Nili.* — 2. изобилие, богатство
omnium rerum.

abundātio, ūnis f наводнение.

abundē adv. изобилно, предостатъчно.

ab-undo 1 1. преливам, разливам се
Nilus. — 2. а) богат съм, изобилен
 с аморе, *copiā omnium rerum*,
equitatu. б) в изобилие съм, изоби-
 лствувам *pecunia.*

abundus 3 изобилен.

abūsio, ūnis f употреба на думи в пре-
 носно значение ; лоша употреба на
 една дума.

ab-usque praep. c abl. от *Oceano* *abus-*
que.

1. **abūsus part. om abutor.**

2. **abūsus, ūs m** изразходване, разпи-
 ляване ; злоупотребяване.

ab-ūtor, ūsus sum 3 1. а) изразход-
 ван, пропилиявам *rem patrīam*; с *abl.*
omni tempore. б) използвам *sagaci-*

tate canum. — 2. злоупотребявам
patientiā nostrā.

Abydus, I f u -dum, I n Абидос, град
 в Мала Азия. **Abydēnus** 3 абидоски.

Abydēnī, ūrum m абидосци.
Abyla, ae f Абила, град край Гибрал-
 тарския пролив.

abyssus, I f (gr.) 1. бездънна пропаст.

2. ад, преизподния.
 ас *εώς. atque.*

Acadēmia, ae f Академия, място при
 Атина, предназначено за гимнастика
 и беседи, посветено на героя **Acadēmus**,
 i m ; прен. Академия се на-
 ричало училището на Платон, поне-
 же той говорил и учит на това място.
Acadēmicus 3 академичен. **Acadē-**
mīci, *ogum m* академици, последова-
 тели на Платон.

acalanthīs, idis f (gr.) зоол. щиглец,
 кадънка.

Acamās, antis m Акамант, син на Тес-
 зей и Федра.

acanthus, I m (gr.) бот 1. акант, ме-
 ча стъпка. — 2. вид дърво в Египет.

Acanthus, I f .Акант, пристанищен
 град в Халкидическия полуостров.

Acarnān, ūnis m акарнанец ; *amnis*
Acarnanum Ахелой. **Acarnānia, ae f**
 Акарнания, област в Средна Гърция.
Acarnānus и **Acarnānicus** 3 акар-
 нарнски.

Acastus, I m Акаст, син на Пелий.

acatalectus 3 (gr.) лит. несъкратен,
 пълен (за стих).

Acbarus, I m Акбар, княз на Едеса в
 Месопотамия.

acc... *em. adc...*

Acca Larentia Ака Ларенция, жената
 на овчаря Faustул.

ac-cēdo, cēsīt, cēssum 3 1. пристъ-
 пям, идвам, приближавам се *ad Caes-*
sarem, in Macedoniam, Iugurtham. —
 2. а) приближавам, настъпвам *febris* ;
ad amicitiam спечелвам приятелство.
 б) пристъпвам към, подемам, почвам
ad negotiūm ; посвещавам се *ad sha-*
gistratus, ad rem publicam. с) съгла-
 сявам се, одобрявам *ad meam sen-*
tentiam, societatem. д) приближавам

се, сходен съм homines ad deos. — 3. приближавам се, притурям се ad causam novum crimen. — 4. *impers.* accēdit прибавя се, добавя се още и това.

accelerātio, *bnis f* ускоряване.

ac-celero 1 1. *trans.* ускорявам iter, gradum. 2. *intr.* бързам.

ac-cendo, *cendi*, *cēnsus* 3 1. запалвам, подпълвам rogum, Ignet. — 2. а) подбуждам, възбуджам, подстрекавам animum ad virtutem, seditionem, б. раздухвам, разпалвам; увеличавам proelium, spem.

ac-cēnseō, —, *cēnsus* 2 присъединявам, причислявам.

1. **accēnsus** *part. om* accendo и accen-seo.

2. **accēnsus**, *ī m* 1. слуга на висш чиновник. — 2. *pl.* легко въоръжени запасни войници към легиона, определени да заместят убитите.

3. **accēnsus**, *ūs m* запалване lucernatum

accentus, *ūs m* 1. ударение. — 2. на-дуване aeneatorum.

accēpī pf *om* accipio.

acceptābilis, е благоприятен.

acceptātōr, *bris m* който приема.

acceptio, *bnis f* приемане, получаване frumenti.

accepto 1. приемам, получавам ag- gentum. — 2. одобрявам.

acceptor, *bris m* 1. който приема. — 2. = accipiter.

acceptum, *ī n* доход, постъпление.

1. **acceptus** *part. om* accipio.

2. **acceptus** 3 благосклонно принет, приятен, мил.

accēsco *вж.* arcesso.

accēssī pf *om* accedo.

accessibilis, e достъпен.

accessibilitās, *ātis f* достъпност.

accessio, *bnis f* 1. а) приближаване; прием. б) одобрение. — 2. а) пристраст, нарастване, увеличаване. б) прибавка, добавка.

accessum sup. om accedo.

accessus, *ūs m* 1. пристъпване, приближаване; accessus et recessus aestuum прилив и отлив. — 2. достъп.

Acciānus *вж.* Accius.

accidentia, *iūm n* случајни задължения.

1. **ac-cido**, *cīdī* 3 1. падам tela. — 2. а) достигам (до), прониквам vox ad hostes. б) настъпвам, случват се, ставам detrimentum accidit; *impers.* accidit ut или с *acc. c.* *inf.* случва се, че . . .

2. **ac-cīdo**, *cīdī*, *cīsus* 3 1. нарязвам, насичам arbores. — 2. ослабвам, омаломощавам res.

ac-cīeo 2 повиквам.

ac-cīngō, *cīnxī*, *cīnctus* 3 1 опасвам, препасвам. — 2. а) въоръжавам miles accinctus, accingor armis. б) se accingere и accingi въоръжавам се, пригответ се, залавям се ad consulatum, in proelium, с *dat.* pugnae; с *inf.* accingor dicere pugnas залавям се да възпее сражения.

ac-cītō 4 повиквам. — *part.* *accītus* 3 чуждестранен, чужд scientia.

ac-cīpīo, *cērī*, *ceptus* 3 1. получавам, приемам pecuniam, litteras. — 2. чувам, научавам се sic a patribus accepimus. — 3. а) приемам, одобрявам pacem, отен; iudicium признавам. б) схвашам, възприемам, чувам.

accīpīter, *bris m* ястреб.

accīpītrīna, *aēf* 1. пляска на ястреб. — 2. разбойничество.

accīsus *part. om* 2. accido.

1. **accītus** *part. om* accio.

2. **accītus**, *ūs m* повикване

Acciūs 3 Акций, римско име; L. Accius, римски писател, трагик (II в. пр. н. е.).

Acciānus, 3 Акциев.

ac-clāmātīo, *bnis f* 1. викане, приветствуване, акламиране. — 2. вик за одобрение или за неодобрение.

ac-clāmo 1 1. посрещам с викове, приветствувам. — 2. викам в знак на одобрение или неодобрение.

ac-clārō 1 изяснявам, откривам.

acclimatisātīo, *bnis f* привикване към климат или обстановка.

ac-clīnīs, е наклонен, наведен; прен. склонен.

ac-clīnīo 1 наклонявам, навеждам.

ac-clīvis, е стръмен, наклонен.

acclivitās, ātis / наклон, надолнице; възвишение.
ac-cola, ae m съсед; accolae fluvii приотоци.
ac-coło, colui 3 живея в съседство (до) locum, mare, viam.
accommodatē adv. съобразно; удобно.
accommodatio, ȏnis f приспособяване.
accommodatūs 3 1. нагден, приспособен, съобразен ripper ad magnitudinem fluctuum accommodatae. — 2. годен, удобен, способен.
ac-commodo 1 1. прибавям, прикрепям, намествам clipeum ad dorsum, lateriensem. — 2. нагласявам testes ad crimen.
accommodus 3 удобен, подходящ.
ac-crēdo, crēdīt 3 склонен съм да вярвам, вярвам.
ac-crēsco, crēvī, crētum 3 нараствам, уголяемвам се, увеличавам се valētudo; flumen subito accreuit придоиде.
accrētio, ȏnis f нарастване, увеличаване.
accubitio, ȏnis f полягане до масата за ядене.
accubitus, ūs m = accubitio.
ac-cubo 1 1. лежа (до). — 2. полегнал съм до масата за ядене.
accubitō adv. лежейки.
ac-cumbo, cubiū, cubitum 3 1. лягам. — 2. полягам до масата за ядене.
accumulatē adv. изобилно, богато.
accumulatōr, ȏris m събирач орум.
ac-cumulo 1 трупам acervos pecuniae; увеличавам curas.
accūrātē adv. грижливо, точно, ясно.
accūrātio, ȏnis f грижливост, старание.
accūrātūs 3 грижлив, точен, старателен; изчепателен.
ac-cūrgo 1 грижа се добре за hospitalem, rem.
ac-curgo, (cu) cūrgī, cursum 3 притичвам се, бързо отивам auxilio suis.
accursus, ūs m притичване; стичане, струпване.
accūsabilis, e достоен за обвинение, осъдитечен turpitudo.

accūsātio, ȏnis f 1. обвинение accusatio nem comparare. — 2. жалба.
accūsātīvus, ī t грам. винителен падеж.

accūsātōr, ȏris m обвинител, прокурор.
accūsātōriē adv. като обвинител днсere.

accūsātōrius 3 обвинителен.

accūsātrīx, īcīs f обвинителка.

accūso 1 1. юр. обвинявам пред съда, давам под съд, accusare proditionis. — 2. оплаквам се, обвинявам, хвърлям упречи graviter eos accusat, senescutum.

Acē, ēs f Ака, град във Финикия.

aceo, uī 2 кисел съм (за вино).

1. acer, eris n явор, клен.
2. ācer, ācrīs, āc̄re 1. остър ferrum, dolor. — 2. a) остър силен, чувствителен, пронизващ oculi, vultus, ventus. b) остър, развит, пронизателен, остроумен ingenium, homo. c) пламенен, разпален, буен, деен, енергичен defensor, civis, proelium. d) решителен, дързък, войнствен, храбър, свиреп, строг hostis, canis, iūdex. e) груб feri homines ac arres.

acerbē adv. 1. строго, суроно, жестоко. — 2. с присърбие, горчиво.

acerbitās, ātis f 1. киселина, горчивина, стипчивост fructus. — 2. a) строгост, жестокост legis. b) горчивина, скръб, неволя, беда, нещастие, трудно положение in meis acerbitatibus lacrimas effudisti.

acerbo 1 1. ворчавам. — 2. прен. горчавам, влошавам formidine cītem.

acerbus 3 1. горчив, кисел. — 2. a) незрял, преждевременен virgo, funus, partus. b) кисел, намърщен vultus. c) суро, жесток frigus; in Massilienses tam es acerbus. d) горчив, скръбен, печален, болезнен mors, fata.

acernus 3 яворов, кленов mensa.

acerra, ae f кадилница.

Acerrae, ārum f Ацера, град в Кампания. **Acerrānī, orum m** ацерани.

acervālis, *e* 1. на купове. — 2. претрупан.
acervātim *adv.* 1. на купове, групово. — 2. сбито, накратко *reliqua dicere*.
acervātio, *ōnis f* натрупване.
acervo 1 натрупвам.
acervus, *I m* 1. натрупване; куп, грамада; *прен.* множество. 2. лог. вид лъжливо заключение.
acēsco, *aciū* 3 вкисвам се, прокисвам.

Acesinēs, *is m* Акесин, приток на р. Инд.

Acesta, *ae f* Акеста, стар град в Сицилия, наречен после Сегеста. *Acēstēnsēs*, *iūm m* акестани.

Acēstēs, *ae m* Акест, цар в Сицилия, основател на гр. Акеста.

acētābulum, *I n* съд за оцет.

acētārium, *iī n* салата.

acētūm, *I n* 1. оцет. — 2. *прен.* острото умие, шега, подигравка.

Achaemenēs, *is m* Ахемен, основател на персийската династия, дядо на Кир Стари. *Achaemenius* 3 персийски.

Achaeus, *I m* Ахей, родоначалник на ахейците. *Achaeī*, *ogīm m* ахейци.

Achāia, *ae f* Ахея, област в Пелопонес.

Achāicus 3 ахейски, гръцки. *Achāias*, *adīs f* и *Achāīs*, *idīs f* гръцки, *kato subst.* Гърция.

Acharnae, *ārum f* Ахарна, селище в Атика. *Acharnānus* 3 ахарнански.

Achātēs, *ae m* Ахат, другар на Еней.

Achelōus, *I m* Ахелой, река в Гърция; *Achelōias*, *adīs f* или *Achelōīs*, *idīs f* Ахелоева, дъщеря на Ахелой; *pl.* сирени. *Achelōīus* 3 ахелойски; *прен.* речен; *pocula* чаша речна вода.

Acherōn, *ontis m* Ахеронт: 1. река в Гърция. 2. река в подземния свят; *прен.* подземно царство.

Acherontia, *ae f* Ахеронция, област в Апулия.

Acherōns, *untis m (f)* подземно царство. *Acherunticus* 3 и *Acherōsius* 3 принадлежащ на подземния свят.

Acherōsia, *ae f* Ахерузия; 1. езеро в Кампания. 2. пещера във Витиния.

achilia, *ae f (gr.)* мед. вродена липса на устни.

Achillēs, *is m* Ахил, син на Пелей и Тетида. *Achillēus* 3 Ахилов.

Achillidēs, *ae m* потомък на Ахил.

Achīvī, *ōrum m* ахейци. *Achīvus* 3 ахейски, гръцки.

acholla, *ae f (gr.)* мед. липса на жълъчка.

Achradīna, *ae f* Ахрадина, квартал в Сиракуза.

acia, *ae f* нишка, конец.

Acidalia, *ae f* Акидалия, прякор на Венера.

acidum, *i n* киселина.

acidus 3 1. кисел. — 2. *прен.* неприятен.

aciēs, *ēī f* 1. острие, връх *securis hastae*; *прен.* сила *aciēs auctoritatis*.

2. a) остьр поглед, острота на погледа, зоркост *oculorum*; очо, зеница. b) проницателност, сила *animi mentis*. — 3. a) бойна редица, боен ред *prima (secunda) acies, milites in acie collocare*. b) сражение, битка; *прен.* спор. c) бойно поле *currens vagatur tota acie*.

Aclīus 3 Ацилий, римско родово име.

Acilla *вж.* *Acylla*.

acina *вж.* *acinus*.

actinacēs, *is m (pers.)* къса персийска сабя, ятаган.

acinus, *I m* зърно от плод.

acipēnser = *acupenser*.

Ācis, *idīs m* Ацид, река до Етна.

aclys, *ydis f (gr.)* късо метателно копие.

Acmōnia, *ae f* Акмония, град във Фригия. *Acmōnēs*, *iūm m* акмонийци. *Acmōnēsis*, *e* акмонийски.

aconītum, *I n* 1. бот. вълчи корен. — 2. *прен.* отрова.

accrī, *ōris m* киселина.

ac-quīēsco, *quīēvī*, *quiētūm* 3 1. почивам, отпочивам, спя. — 2. умирам.

3. a) успокоявам се, *намирам спокойствие*, доволен съм, радостен съм *Clodii morte acquierunt*. b) съгласявам се с *alīci*.

ac-quīro, *quīsīt(v)ī* *quisītus* 3 придобивам, припечелвам, печеля *nīhī ad honorem, sībī famam*.

acquisitio, *ōnis f* придобиване, присъщуване.

Acræus 3 Акрейски, прякор на Юнона и Юпитер.

Acragās (Acragāns), antis m Акрагант, гръцки град в Сицития = Agriamentum.

acratophorum, I n = akratophorus.

acratophorus, I m (gr.) съд за вино.

acrēdula, ae f вид птица (кукумявка?)

acrīculus 3 избухлив, нервен.

acrīfolius 3 с остри листа, остролист.

acrīmēnia, ae f 1. острота, оствървкус. — 2. прен. живот, енергичност.

Acrīsius, iī m Акризий, цар на Аркос. **Acrīsiōnēus**, 3 Акризиев. **Acrīsiōniades**, ae m потомък на Акризий = Персей.

acrītās, ātis f 1. острота. — 2. убедителност.

acrīter adv. остро, силно, упорито.

acrītūdo, īnls f 1. острота. — 2. прен. живот, сила.

acrōāma, atis n (gr.) 1. представление, забава. — 2. артист, певец, декламатор, музикант, комик.

acrōāsis, is f (gr.) 1. представление, сказка, четене. — 2. слушатели.

acrōāticus 3 (gr.) определен или предназначен за слушателя.

Acrosegauṇia, ḥrum n Акрокеравния, скалист морски нос в Северозападен Енир.

Acrocorinthus, iī f Акрокоринт, крепостта на гр. Коринт.

acrotismus, ī m мед. липса на пулс.

1. **acta, ae f (gr.)** 1. морски бряг. — 2. разкош, разгулен живот actae et voluptates.

2. **ācta, ḥrum n** 1. дела, действия. — 2. разпоредби, нареджания, решения. — 3. протоколи, дневници. — 4. новини, вестник, официален вестник.

Actaeōn, onis m Актеон, син на Автоноя, дъщеря на Кадъм.

Actaeus 3 атически. **Actaea, ae f** атиянка. **Actaeī, orum m** атиянини.

Actias, adis f атиянка.

Actē, ēs f Акта (=крайбрежна страна), старото име на Атика.

āctio, ḥnis f 1. изпълнение, извършване; gratiarum actio изказване на благодарност. — 2. действие, действо virtutis laus omnis in actione constitit. — 3. a) начин на постыпване, постыпване, постыпка, официален акт hanc actionem team Caesar probavit. b) начин на говорене (на оратори и актьори). — 4. съдебно следствие, водене дело, дело, процес, жалба. — 5. a) образец на жалба, начин на водене дело. b) право за водене на дело actionem alicui dare. c) обвинителна реч, съдебна реч. d) заседание.

āctito 1 1. водя често дела causas. — 2. представям tragoeidas.

Actium, II n Акциум: 1. пристанище при о-в Коркира. — 2. нос и град в Акарнания. **Āctius** и **Actiacus** 3 акцийски.

āctincola, ae f кратка съдебна реч.

āctivus 3 1. деятелен, деен. — 2. означаващ действие. — 3. **āctīvum, i n gram.** действителен залог.

Actōr, oris m Актор, дядо на Патрокъл. **Actoridēs, ae m** потомък на А. = Патрокъл.

āctor, ḥris m 1. пастир, говедар, овчар pecoris. — 2. изпълнител, посредник. — 3. оратор; декламатор, актьор siogum cartūsum. — 4. адвокат, довереник. — 5. управител, доктор.

āctuāriola, ae f лодка.

1. **āctuārius** 3 бързоходен, бърз pavis; subst. **āctuāria, ae f** лек, бързоходен кораб.

2. **āctuārius, iī m** 1. бързописец. — 2. книговодител.

āctuōsē adv. деятелно; бързо.

āctuōsus 3 деятелен, деен.

1. **āctus part. om ago.**

2. **āctus, ūs m** 1. a) каране на добитък. b) право на каране на добитък. — 2. a) движение corporis. b) представяне, мимика, игра. c) откъс, част extremus actus aetatis.

āctūtum adv. веднага.

acui *pf.* от acesco и асно.

acula, ae *f* (*demin. om aqua*) вода, водица.

aculeatus 3 1. снабден с острие, остър. — 2. прен. остроумен.

aculeus, ī *m* 1. жило, острие apis, sagittae. — 2. прен. жило, острота, подигравка.

acūmen, inis *n* 1. острие, връх stili. — 2. прен. остроумие, шега; язвителност.

acūmino 1 заострям, изострям, острая.

aciō, acī, acūtus 3 1. острая, точайшес, dentes. — 2. a) усъвършествувам, упражнявам linguam. b) подстрекавам, подбуждам, насяквам milites, aliquem verbis. c) увеличавам, усилвам alicui metum.

acūpēnser, eris *m* чига.

acus, ūs *f* игла.

acūtē *adv.* остро, остроумно.

acūtulus 3 остроумничък.

1. acūtus *part. om* асио.

2. acūtus 3 1. остър, заострен гира ерат acutibus sudibus munita — 2. a) остър, проницателен, чувствителен oculi, nares. b) проникващ, достигащ. c) остър; остроумен; язвителен. d) ясен sententiae.

acyesis, is *f* (*гр.*) мед. безплодие.

Acylla, ae *f* Ацила, картагенски град.

Acyllitānī, огът *m* ацилани.

ad *praep. c acc.* I. за пространство:

1. за направление и място: a) към, до, при hostes ad legatos manus tendunt, ad arma concurrunt, omnis Gallia vergit ad septentriones, ad impedimenta pugnare. b) при числа и мерки: приблизително, около equitatum ad numerum quattuor milium; до, включително ad cunctum omnes, de... omnibus ad puberes supplicium sumit. — II. за време:

1. около, при ad hiemem, ad meum adventum; ad lucem на разсъмване. — 2. чак (до) ad hoc tempus; ad tempus навреме; ad multam noctem късно през нощта; ad multum diem късно през деня; ad certam diem в определен ден. — 3. a) в разстояние на, след ad decem annos. b) за

ad exiguum tempus, ad tempus. — III. други случаи на употреба: 1. за цел: за milites ad navem, facultates ad largiendum magnas comparasse; ad id с тази цел (затова); quid ad rem? какво отношение има към работата? каква полза от това? — 2. за предел: до ad pecem caedere aliquem. — adv. ad extremum, ad ultimum до крайност, във висша степен, ad summum общо, изобщо. — 3. за следствие, причина: вследствие на, поради laeto milite ad clamorem ducim, ad clamorem convenierunt. — 4. за отношение: относително, що се отнася до, по отношение на, по insignis ad deformitatem ruer. — 5. за сравнение: в сравнение с, сравнително. — 6. за начин: според ad praescriptum, ad imperatum; ad verbum буквально. — 7. при, освен ad hoc, ad haec при това, освен това.

adāctio, ūnis *f* докарване, довеждане; iuris iurandi подвеждане под клетва, заклеване.

1. adāctus *part. om* adigo.

2. adāctus, ūs *m* доближаване; dentis ухапване.

adaequātiō, ūnis *f* сравняване, изравняване.

ad-aeqūē *adv.* по същия начин, също така.

ad-aequo 1. a) сравнявам, приравнявам; tecta solo изравнявам къщите със земята (сривам ги до основи).

b) прен. приравнявам, поставям наред с cum virtute fortunam, adaequatus cum aliquo, с dat. se virtute nostris, aliquem sibi. — 2. достигам, не изоставам от cursum equorum.

ad-aestuo 1 тека бурно, бушувам.

ad-aggero 1 натрупвам, затрупвам.

adagio, ūnis и adagium, ii *n* пословица, поговорка.

adagnitio, ūnis *f* по знание.

ad-alligo 1 привързвам.

adamanṭēus и adamantinus 3 (*гр.*)

1. стоманен. — 2. прен. твърд като стомана, несъкрушим, неразрушим.

adamās, antis m (гр.) 1. стомана; диамант. —2. прен. непреклонност. **adamātor, òris m** [който обича силно. ad-amō 1 обиквам.

ad-apérīo, aperītī, apertus 4 I. откривам, оголвам *caput adapertum*. — 2. отварям *portas*.

adapertilis, e можеш да се отвори.

adaptātio, ònis f приспособяване, на-
гаждане.

ad-apto 1 нагласявам.

ad-aquo 1 отвеждам на водопой, поя.

ad-aquor 1 отивам за вода, доставям
вода *adaquandi causa*.

ad-augeo, auxī, auctus 2 уголемявам,
увеличавам, умножавам.

ad-augēsco 3 раста, увеличавам се.

ad-bibo, bibī 3 I. сръбвам, пия наздра-
вика. —2. прен. приемам, запечат-
вам *verba puro pectore*.

ad-bīto 3 отивам при.

ad... вж. асс...

ad-decet 2 подобава, прилича.

ad-dēnseo 2 състъпявам.

ad-dīco, dīxtī, dictus 3 I. съгласявам
се. —2. в езика на авгуриите: предиз-
вестявам успех, благоприятствувам. —
3 a) юр. предавам в собственост,
присъждам *alicui bona*; предавам длъж-
ника на кредитора за неплатени
дългове; *subst. addictus i m* несъсто-
телен длъжник, предаден по присъда
от претора на кредитора, за да му
робува, докато се издължи; *bona*
alicuius in publicum конфискувам.
b) при *m̄rg*: отдавам, присъждам
fundum alicui; *aliquid punitio* или
sestertio отдавам на безценица; про-
давам *regna pecuniā*. —3. a) предавам,
отдавам *aliquem morti*; особ. *se ali-
cui* всецило се предавам; безусловно
или робски се подчинявам *se senatui*,
оттук *addictus* всецило предан, без-
условно или робски привързан *c dat.*
или *inf.* b) приписвам.

addictio, ònis f предаване в собствен-
ност, присъждане.

1. **addictus part om addico.**

2. **addictus 3** отдан, предан, посвя-
тил се на.

ad-dīscō, didicī 3 I. доучавам се, още
се уча. — 2. узнавам.

additio, ònis f прибавяне.

additāmentum, ī n прибавка, добавка.

ad-do, didī, ditus 3 I. придавам, при-
бавям, притурям, поставям (при);
frena feris обуздавам; *gradum* уско-
рявам стъпките. — 2. вдъхвам, вну-
шавам *virtutem, terrorem*.

ad-doceo 2 доучвам, продължавам
да уча на ниц.

ad-dormīsco 3 заспивам.

Addua, ae f Адуа, приток на р. По.

ad-dubito 1 колебая се, съмнявам се
de aliquo; res addubitatur работата
е съмнителна.

ad-dūco, dūxī, ductus 3 I. притеглям,
опъвам *adducto constitit arcu*. — 2.
довеждам, докарвам *contra populum*
Romanum exercitum; *in ius* давам
под съд. — 3. a) причинявам *adduc-
xere sitim tempora*. b) довеждам в
известно състояние *ad summam ino-
riām*; *in angustum* натисно. c) под-
буждам, скланям, принуждавам *ad-
tantum facinus, regni cupiditate ad-
ductus*; *adduci nequeo* не мога да се
съглася.

adductē adv. сериозно, строго.

adductor, òris m мед. свиващ (мус-
кул).

1. **adductus part. om adduco.**

2. **adductus 3 I.** намръщен *frons*. — 2.
строг.

ad-edo, èdī, èsus 3 I. огризвам;
из-
яждам *iesur*. — 2. погълциам;
из-
разходвам *pecuniam*; *за вода*: раз-
ядам, изглаждам *scopulus adesus*
aquis.

adēgī pf. om adigo.

adēmī pf. om adimo.

ademptio, ònis f отнемане; *бонorum*
конфискуване.

ademptor u ademtor, òris m който
отнема, грабител.

ademptus part. om adimo.

aden, enis mf (гр.) жлеза.

1. **ad-eo, iī, itus, īre 1.** дохождам,
приближавам се *ad praetorem in ius*. —

2. a) обръщам се с молба или за
съвет, допитвам се, питам *Caesarem*.

libros Sibyllinos, b) посещавам *Siciliam*. **c)** нападам, атакувам *oppida*. **d)** заемам се, залавям се с ниц *ad rem publicam*; *periculum* подхвърлям се на опасност.

2. ad-eō adv. 1. дотолкова, така. — 2. *за усилване при местоимения и наречия*: *id adeo* именно това, *atque adeo* и дори, дори и; *magis adeo* още повече; *nunc adeo* сега именно; *adeo* поп толкоз по-малко; *si adeo* ако наистина.

aedes, adipis *mf* 1. мас. — 2. прен. а) *pl.* тълстина б) тромавост, неподвижност, несръчност.

adeptio, ūnis f постигане.

adeptus part. om *adipiscor*.

ad-equito 1 приближавам се на кон, пристигам галоп *in dextrum cornu*.

adēsus part. om *adedo*.

adī..., adg..., adgn ... *vje. aff...* *agg..., agn...*

ad-haereo, haesi, haesum 2 1. залепен съм, дърка се за, вися *c dat. axis, ancoris; in corpore*. — 2. гранича *Peloponnesus continentis adhaerens*.

ad-haerēsco, haest, haesum 3 1. прилепвам, увисвам, закачвам се, оставам *tragula ad turrim adhaesit*. — 2. а) прилепвам се, пристраствам се, насочвам се *iustitiae honestatque, ad id genus, in me coniurationis nefaria tela adhaeserunt*. б) запечатвам се в ума *argumentum*. **c)** за оратор: запътвам се.

adhaesio, ūnis f прилепване *atomorum inter se*.

adhaesīvus 3 *мед.* сраснал, слепнал.

adhaesītatio, ūnis f прилепване.

Adherbal, alis t Адхербал: 1. име на карthagенски пълководци. 2. син на Миципса, убит от Югурта (края на II в. пр. н. е.).

ad-hibeo, hibui, hibitus 2 1. а) прилагам, налагам, турям, поставям *medicas manus ad vulnera, vincula carpitis*. б) прибавям *aliquid*. — 2. а) употребявам, проявявам, показвам *remedia, diligentiam*; *animum* обръщам внимание; *memoriam* помня; *modum*

имам мярка. **b)** привличам, поканвам *ad consilium*. **c)** *c adv.* третирам *aliquem severius*.

ad-hinnio 4 1. заливам към нкг. — 2. прен. страстно желая.

adhortāmen, ūnis n=adhortatio.

adhortātio, ūnis f настърчаване, поощряване.

adhortātor, ūris m подбудител, настърчител.

1. adhortātus part. om *adhortor*.

2. adhortātus, ūs m поощряване.

ad-hortor 1 настърчавам, окуражавам, възпламнявам, увещавам *cohortes, ad defendendam rem publicam*, не *quid faciat*.

ad-hūc adv. досега; дотогава.

Adiabēnē, ēs f u Adiabēna, ae f Адиабена, асирийска провинция (сега Кюрдистан). **Adiabēnus** 3 адиабенски.

ad-iaceo 2 лежа до, гранича *ad Aduatucos, mare; subst. adiacentia, ium* *n* околнности.

ad-icío, īēst, lectus 3 1. а) подхвърлям, присъединявам, прибавям *aggetem ad munitionem*. б) хвърлям, насочвам, отправям *oculum hereditati, dictis mentem*. — 2. прибавям, присъединявам *ad bellum laudem doctrinae gloriam*.

adiektio, ūnis f прибавяне, приобщаване, присъединяване.

adiectīvus 1. присъединен. — 2. *subst.* **adiectīvum, ī p** грам. прилагателно име.

ad-īgo, īgī, īctus 3 1. а) докарвам *oves*. б) хвърлям *tela*. **c)** въмъквам, забивам *tigna, ensem in pectus*.

— 2. докарвам, довеждам, принуждавам *ad insaniam; aliquem ad iusurandum подвеждам под клетва, заклевам*.

adī pf. om *adeo*.

Adīmantus, I t Адимант, атински пълководец (V в. пр. н. е.).

ad-imō, īmī, īemptus 3 отнемам, ограбвам, лишавам *alicui imperium, pecuniam, vitam; noem. leto спасявам от смърт; забранявам c inf.*

ad-impleo, īvī, īetus 2 1. напълням, изпълням. — 2. изпълнявам *leges; libertates* освобождавам роби по за-

вещание ; creditores плащам на кредиторите.
adimplētio, *ōnis f* допълване, изпълване.
adimplētor, *ōris m* изпълнител.
ad:instar = *instar*.
ad-invenio, *vēni*, *ventus* 4 откривам, намирам ; придобивам.
ad-insurgo 3 повдигам се, ставам.
adinventio, *ōnis f* намиране ; изобретение.
adinventor, *ōris m* откривател, изобретател.
adiventum, *I n* намиране, откриване ; изобретение.
adipalīs, *e* 1. тъст ; — 2. прен. пищен.
adipātus 3 1. тъст. — 2. прен. за реч ; надут *adipatae d'ctionis genus*.
ad-ip̄scor, *adeptus sum* 3 1. достигам, настигам *fugientem*. — 2. спечелвам *victoram*, *ius suum* ; part. *adeptus* 3 със значение на *pass.* *adepta libertate* когато бъде спечелена свободата.
adipōsus 3 мед. тъст, мазен, дебел.
aditiālis, *e* встъпителен.
aditio, *ōnis f* дохождане.
1. **aditus part.** *om adeo*.
2. **aditus**, *īs m* 1. дохождане, приближаване *omnes aditum tuum fugiunt*. — 2. а) право на идване, достъп, аудиенция *aditum petere* ; *aditum habere* *ad aliquem* сношавам се с нкг. б) възможност, случай, начин, път *ad ea conanda*. с) вход.
ad-iūdico 1 1. присъждам, определям със съдебно решение *agros populo Romano* ; *alicui causam* решавам дело в нечия полза. — 2. присъзвам *mīhi salutem imperii*.
adiūmentum, *I n* помошно средство, помощ, подкрепа.
adiūnctio, *ōnis f* 1. присъединение. — 2. отношение, връзка.
adiūnctor, *ōris m* присъединител.
adiūnctus 3 1. тясно свързан, граничещ, съседен *insula*. — 2. свойствен, характерен ; subst. *adiūcta*, огни *n* странични обстоятелства.
adiūnctus, *I m* асистент.
adiungo, *iūnxī*, *iūnctus* 3 1. привързвам ; poet. впрягам. — 2. а) при-

съединявам, спечелвам *Siciliam ad rem publicam*, *agros civitati* ; *pass.* съседен съм, гранича *castra*, *quaes urbi adiuncta erant*. б) свързвам *hic dies me valde Crasso adiunxit*. с) насочвам *anīmum ad studium*.
adiūrātio, *ōnis f* заклеване, клетва.
adiūrātor, *ōris m* заклинател.
ad-iūro 1 кълна се.
adiūtābilis, *e* полезен ; помагаш, съдействуващ.
adiūto 1 помагам.
adiūtor, *ōris m* 1. помощник, който спомага за *victoriae populi Romani*. — 2. секретар.
adiūtōrium, *II n* помощ, подкрепа.
adiūtrīx, *Icis f* помощница.
adiūtus part. om adiūvo.
adiūvāns, *gen. -antis* фарм. подпомагащ.
ad-iūvo, *iūvī*, *iūtus* 1 подкрепям, поддържам, подпомагам, помагам, съдействувам *fortes fortuna adiuvat*.
adivī pf. om adeo.
adl ... еж. all...
Admagetobriga, *ae f* Адмагетобрига, селище в Галия.
ad-matīro 1 ускорявам, съдействувам.
ad-mētior, *mēnsus sum* 4 отмервам *frumentum alicui*.
Admētus, *I m* Адмет : 1 цар на молосите. 2. цар в Тесалия, съпруг на Алкеста.
ad-migro 1 присъединявам се. — 2. отправям се към.
adminiculātor, *ōris m* помощник, поддържник.
adminiculō(r) 1 подпирам.
adminiculum, *I n* 1. подпора. 2. опора, подкрепа, помощ.
ad-minister, *trī m* 1. сътрудник, другар. — 2. служител, слуга ; ордие *omnium consiliorum*, *audaciae*.
ad-ministra, *ae f* сътрудница, помощница, служителка.
administrātio, *ōnis f* 1. подпомагане, служене, помощ. — 2. ръководене, управляване *belli*, *navis*,
administrātīvus 3 деен, изпълнителен.
administrātor, *ōris m* ръководител, управител.

ad-ministro 1 1. служа alicui. — 2. ръководя, управлявам гет publicam. — 3. изпълнявам, извършвам, грижа се за rem, caedem.

admīrābilis, e 1. достоен за учудване, удивителен. — 2. чуден, чудноват, странен.

admīrabilitās, ātis f необикновеност, чудноватост, особеност coelestium regum.

admīrābiliter adv. чудесно, чудно; странно.

admīrandus 3 достоен за учудване, удивителен.

admīratio, ònis f 1. учудване; admirationem habere (movere) възбуждам учудване; admiratione affici предмет съм на учудване. — 2. чудноватост, забележителност, особеност.

admīrātor, òris m 1. учудващ се. — 2. почитател, обожател rei alicuius.

ad-mīror 1 учудвам се, възхищавам се, чудя се tūnitiones hostium.

ad-misceo, miscuī, mīxtus 2 1. смесвам, прибавям. — 2. намесвам, вливат; те намесвам се. — 3. смесвам, замесвам hoc genus radicis admixtum lacte.

admissārius, iī m 1. жребец. — 2. разпътен човек.

ad-missio, ònis f 1. допускане, досъл. — 2. прием, аудиенция.

ad-missiōnalis, is m който въвежда; който дава аудиенция.

admissor, òris m виновник, причинител.

admissum, iī n простъпка, вина.

ad-mitto, mīsi, missus 3 1. a) допускам legatos. b) приемам preces alicuius. c) приобщавам, включвам ad colloquium. — 2. пускам на свобода; препускам, пришпорвам equum; equo admisso галопирашки, в галоп; poet.

admissus 3 бърз aquae, passus, rota; comae admissae развети коси. — 3. a) допускам; извършвам; провинявам се във facinus, scelus, culpat. b) позволявам; в езика на авгурите: благоприятствувам ayes.

admīx.io, ònis f примесване, смесване. **admīctus part. om** admisceo.

ad-modum adv. 1. да, разбира се. — 2. твърде, съвсем admodum pauci. — 3. при числа: най-малко, около equites mille admodum.

ad-moenio 4 обсаждам. **ad-molior** 4 1. приближавам. — 2. прен. мъча се, стремя се.

ad-monefacio, fēci, factus 3 напомням, обръщам внимание.

ad-mopeo, monū, monitus 2 1. подсещам, припомнjam, напомням aliquem alicuius rei или de aliqua re; c acc. c. inf. — 2. предупреждавам. — 3. увещавам, подбуждам aliquem ut (не). — 4. poet. подкарвам equum.

admonita, òrum n напомняне, предупреждение.

admonitio, ònis f припомнняне, предупреждаване; увещаване.

admonitor, òris m който напомня; който увещава; подбудител.

admonitum, iī n напомняне.

1. **admonitus part. om** admoneo. 2. **admonitus, òs m** напомняне, припомнняне; увещаване.

admóram, admōrim, admōrunt = admoveam, admoverim, admoverunt.

ad-mordeo, momordī, morsus 2 захапвам.

admório, ònis f приближаване, докосване; digitorum на пръстите (при свирене на струнен инструмент).

ad-moveo, móvi, móitus 2 1. приближавам aures ad vocem, labra rotulis, diem leti. — 2. докарвам, довеждам exercitum ad urbem. — 3. a) употребявам, прилагам curationem. b) внушавам terrorem, spem. c) насочвам temtem. — 4. привличам, поканвам.

ad-mūgio 4 мъча, измучавам alicui. **admurmuratio, ònis f** мърморене, шепот.

ad-murgiyo 1 мърморя, шептя.

ad-nato 1 доплавам alicui rei, ad aliquid; плавам покрай lateri alicuius.

ad-nāvigo 1 1. приближавам се, пристигам с кораб; 2. плавам с кораб около.

ac-pesto, pexuī, nexus 3 1. привързвам, закрепвам aliquid ad aliquam rem

или *alicui rei*. — 2. свързвам, съединявам, присъединявам.

adnexus, ūs *m* присъединяване, съединение.

ad-nihilō 1 не смятам за нищо, не зачитам.

ad-nītor, nīxus (*nīsus*) sum 3 1. облягам се, подпирам се *ad aliquid, alicui rei*. — 2. напрягам сили, старая се, мъча се, залягам.

ad-no 1. доплавам *terrae*, *ad litus*. — 2. плавам покрай *alicui*.

ad-nōscō вж. *agnosco*.

ad-notātio, ònis *f* писмена бележка, забележка.

ad-notātor, òris *m* който прави бележка.

ad-noto 1. писмено отбелязвам. — 2. забелязвам, правя бележка.

ad-numero 1 1. броя, плащам *alicui pecuniam*. — 2. причислявам *aliquem inter servos*.

adnūntiātor, òris *m* известител.

ad-nūntio 1 известявам, съобщавам.

ad-nuo, nuī 2 1. кимам, давам знак с глава. — 2. съгласявам се. — 3. обещавам. — 4. посочвам с кимане *quos iste adnuerat*.

adoleo, luī 2 1. принасям в жертва; почитам с жертвоприношение. — 2. изгарям.

adolēscēns, обикн.adolēscēns, gen. -en-tis 1. *adi.* подрастващ, млад. — 2. *subst.* младеж, юноша, млад човек.

adolēscēntia, ae *f* вж. *adulescentia*.

adolēscēntulus вж. *adul...*

1. **adolēsco**, olēvī, ultum 3 1. подраствам, разивам се, раста. — 2. нараствам, усиливам се, закрепвам *cipi-ditas augendi*.

2. **adolēsco** 3 пламвам, горя *ignibus aerae*.

Adōn, onis *m*, *Adōnis*, idis *m* и *Adō-neus*, eī *m* Адонис, син на кипърския цар Кинир, любимец на Венера.

ad-operio, operei, opertus 4 1. покривам, завивам. — 2. затварям.

adoptātīcius, iī *m* осиновен, храненик.

adoptātio, ònis *f* = *adoptio*.

adoptātor, òris *m* осиновител.

adoptio, ònis *f* осиновяване.

adoptīvus 3 1. отнасящ се до осиновяването, придобит чрез осиновяване; осиновен *sacra, pomen, filius*. — 2. прен. присаден.

ad-opto 1 1. избирам, приемам *sibi aliquem patronum, defensorem*. — 2. осиновявам *aliquem sibi filium*; *aliquem in regnum* чрез осиновяване права нкг наследник на трона. — 3. прен. присаждам.

ador *n* (само *pom.* и *acc.*) вид пшеница, шпалда.

adōfrātio, ònis *f* робско преклонение, обожаване.

adōfrātor, òris *m* почитател, поклонник.

adōreus 3 пшеничен (от шпалда); *subst. adorea, ae f* 1. почетен дар, награда за храброст (от хляб). — 2. прен. слава.

ad-oriōr, ortus sum 4 1. въставам против, нападам *castra, navem, aliquo a tergo*. — 2. предприемам, пристъпвам към.

adornātē *adv.* изящно, изискано, красиво.

ad-orno 1 1. пригответя, подгответя с всичко необходимо, въоръжавам, снабдявам с, натоварвам *naves, acci-sationem*. — 2. украсявам.

ad-oro 1 1. заговорвам, заприказвам. — 2. моля, измолвам *Ceterem, pacem deorum*. — 3. почитам.

adortus *part. om adorior.*

adp ... вж. *app* ...

adqu ... вж. *acqu* ...

adr ... вж. *agg* ...

ad-rādo, rāstī, rāsus 3 подстригвам, остригвам, бръсна.

Adramyttēum, ēī *n* Адрамитеум, пристанищен град в Мизия (в Мала Азия). **Adramyttēnus**, *m* адрамитенец.

Adrana, ae *f* Адрана, река в Германия, сега Едер.

Adrāstus, I *m* Адраст, цар на Аргос.

ad-rēm'go 1 плувам към.

Adria вж. Hadria.

Adrūmētūm вж. Hadrumetum.

ad-ruo 3 насиливам *terram*.

ads ... вж. *ass* ...

adsc . . . , adsp . . . , adst . . . вж.
asc . . . , asp . . . ast . . .
adt . . . вж. att . . .
Aduatuca, ae f Адуатука, крепост в страната на ебуроните.
Aduatuci, òtum m адуатуци, племе в белгийска Галия.
adülätko, ònis f 1. умилване, подмилване сапум. — 2. за хора: подмилване, должно ласкателство, робско преклонение, раболепничене.
adülätor, òris m ласкател, лъстец, подлизурка.
adülätrius 3 ласкателен, низък, долен.
adülätrix, Icis f ласкателка
adulescèns вж. adolescens.
aduléscèntia, ae f младост, юношество.
aduléscèntulus 3 младичък; subst. mf твърде млад човек, младеж; ab adolescentulo от малък, от детство.
adu-lo (r) 1. подмилвам се сапес etiam furem adulantur. — 2. лаская, умилвам се aliquem.
adulter, era, um 1. прелюбодеен, разпътен; subst. adulter, eri m и adultera, ae f блудник, блудница, любовник, любовница, развратник, развратница. — 2. подправен, изкуствен, неистински, фалшив crines.
adulteratio, ònis f подправяне, фалшифициране.
adulteràtor, òris m който подправя, фалшификатор.
adulterinus 3 1. подправен, фалшив, signum, clavis. — 2. незаконен.
adulterium, II n 1. прелюбодеяние. — 2. фалшификация.
adultero 1. прелюбодействувам, съблазнявам в прелюбодеяние aliquem. — 2. подправям, фалшифицирам, изопачавам.
adultum sup. om adolesco.
1. **adultus part. om** adulesco.
2. **adultus** 3 1. пораснал, възмъжал. — 2. преминал, напреднал filius aetate adulta. — 3. политически закрепнал, напреднал populus, pestis rei publicae, coniuratio.
adumbràtim adv. накратко, в общи черти.
adumbràtio, ònis f груб очерк, скица.

adumbràtus 3 1. легко нахвърлян, скициран. — 2. неясен, несъвършен. — 3. измислен, мним, присторен.
adumbro 1. нахвърлян в едри черти. описвам накратко; aliquid emetiendo измислям. — 2. подражавам, копирам Macedonum тогет.
adünatìo, ònis f съединяване, свързване.
aduncitás, àtis f изкривеност, извивост.
ad-uncus 3 извит навътре, свит, изкривен, извит.
ad-ùno 1 обединявам, свързвам.
ad-urgeo 2 притискам; прен. преследвам.
ad-ùro, ussì, ùstus 3 1. изгарям, опърлям, обгарям. — 2. а) за студ. смразявам, замразявам, повреждам рота, pedes. б) за любов: мъчте Venus adurit ignibus.
ad-ùsque praèp. c acc. 1. = usque ad чак до. — 2. adv, съвсем; навсякъде.
adüstio, ònis f 1. изгаряне. — 2. изгорено място. — 3. мед. възпаление.
1. **adüstus part. om** aduro.
2. **adüstus** 3 загорял, потъмнял.
advectiçius 3 чуждестранен vñitum.
advectio, ònis f докарване, доставяне.
advecto 1 непрекъснато докарвам, доставям.
1. **advectus part. om** adveho.
2. **advectus, ùs m** докарване.
ad-vehò, vêxi, vectus 3 1. докарвам frumentum Romam. 2. pass. със и без equo, curru, navi пристигам.
ad-vélo 1 покривам; tempora lauro увенчавам.
advena, ae mf 1. пришелец, чужденец: пътник. — 2. adi. а) чуждестранен. чужд. б) неопитен, новак.
ad-veneror 1 почитам.
ad-venio, vêni, ventum 4 1. пристигам, дохождам. — 2. а) настъпвам, появявам се dies, morbus. б) падам ce aliquid ad me.
adventiçius 3 1. чуждестранен, чужд. 2. необикновен; извънреден; случаен. — 3. отнасящ се до пристигането сена.

ADVENTO

A

advento 1 приближавам се, доближавам се, наближавам.

adventor, *ōris m* пришелец; гост.

1. **adventus** *part. om advenio.*

2. **adventus**, *ūs m* 1. пристигане, дохъдане, приближаване. — 2. появяване, настъпване *lucis, malorum.*

adverbium, *īf n* грам. наречие.

adversarius 3 1. противоположен; противен, враждебен. — 2. *subst. a)*

adversarius, *īf m* противник, неприятел.

b) *adversaria*, *ae f* противница, неприятелка. **c)** *adversaria*,

ōrum n сметководна книга.

adversatio, *ōnis f* съпротивяване.

adversarius 3 противопоставящ се.

adversator, *ōris m* противник, неприятел.

adversatix, *Icīs f* противница, неприятелка.

adversio, *ōnis f* обръщане, насочване.

adversitatis, *ātis f* препятствие; не приятност, несполучка.

adversitor *vж.* *adversitor.*

adverso 1 съредоточавам, насочвам *animum sedulo.*

adversor 1 противия се.

1. **adversus** *part. om adverto.*

2. **adversus** 3 1. **a)** обрънат с лице към нкг., преден; *intueri aliquem*

adversum гледам нкг. в лицето; *dentes* предни зъби; *vulnus* рана от пред (в гърдите). **b)** противоположен, отречен, противен; **adverso flūmine** — *ire* против течението; *solem adver-*

sum intueri гледам срещу слънцето. **c)** *subst. adversum*, *I n* противопо-ложно направление; *ex adverso* срещу, против; *in adversum* насреща. —

2. **a)** противен, враждебен, неприятелски. **b)** неблагоприятен, нещастен;

res adversae и **fortuna adversa** нещастие. **c)** *subst. adversus*, *I m* противник, неприятел; **adversum**, *I n* *обикн. pl.* неприятности, препятствия; несполучка.

3. **adversus** и **adversum** 1. *adv.* срещу. — 2. *praep. c acc. a)* срещу, против, към *copia adversum hostem* *ducere.* **b)** към, спрямо, по отношение.

ние на *adversus deos impii.* **c)** в сравнение с *aliquem.*

ad-vertō (*cm. ф. advorto*), *vertī, ver-*

sus 3 1. обръщам към, насочвам *aures* *ad vocem, classem in portum.* — 2. **a)** на-

сочвам; *animum adverto=animadverto* забелязвам. **b)** забелязвам, узнавам *pericula nostra.* **c)** наказвам.

ad-vesperāscit, *rāvit 3 v. impers.* све-чярява се, мръква се.

ad-vigilo 1 1. бдя, бодърствува-
2. пазя.

advocāta, *ae f* защитница.

advocātiō, *ōnis f* 1. извикване на вещи лица (особено юристи) на съвещани-
е. — 2. **a)** експертиза; защита;

b) срок, необходим за извикване на защита; *advocationem* *postulare* искам срок за съвещание с юристи (за търсение на защитник).

c) водене на дело, процес.

advocātor, *ōris m* защитник, покро-
вител.

advocātus, *ī m* вещо лице; защитник, адвокат.

ad-voco 1 1. повиквам. 2. свиквам *populum ad contionem.* — 3. **a)** вика-
м на помош при процес *sibi ali-*

quem. **b)** призовавам, викам на помош *deos, secretas artes.*

advolātus, *ūs m* прилетяване; полетя-
ване; притичване.

ad-volito 1 летя наоколо.

ad-volo 1 1. долитам, прилетявам.
2. притичвам се *ad aliquem*; връх-
литам *ad pavilatores.*

ad-volvo, *volvī, volūtus* 3 търкалям
към; *se advolvere или advolvi geni-*

bus хвърлям се в краката.

advor ... *vж.* *adver* ...

adversitor, *ōris m* роб, който отива срещу господаря, за да го посрещне.

adyutum, *I n (gr)* 1. святая святих на храма, светилище. 2. вътрешност

на надгробна могила.

Aea, *ae f* *Ea*, митолог. остров в Средиземно море, където се намира

вълшебницата Кирка. *Aeaeus* 3 езейски *insula*; *puella* Кирка.

Aeacus, *I m* *Eak*, син на Юпитер и на нимфата Егина, цар на о-в Егина;

след смъртта си станал съдия в подземния свят. *Aeacidēs*, *ae m* потомък на Еак : 1. синовете му Теламон Фок, Пелея. 2. внукът му Ахил. 3. правнукът му Пир, синът на Ахил. 4. потомците му Персей и др. *Aeacīdēlus*, 3 Еаков.

Aeās, *āntis m* Еант, река в Епир.

Aebulatius 3 Ебулаций, фамилио име.

Aebura, *ae f* Ебура, град в Испания.

Aeculānum, *I n* Екуланум, град в Самниум.

acus=*aequus*.

aedēs и *aedis*, *is f* 1. а) жилище ; стая. б) храм. — 2. *pl.* къща, жилище ; прен. килийка на пчели.

aedicula, *ae f* 1. а) стаичка. б) праклис. 2. *pl.* къщичка.

aedifex, *icis m* = *aedificator*.

aedificātio, *ōnis f* 1. строене, строеж. — 2. постройка.

aedificātiūncula, *ae f* постройчица.

aedificātor, *ōris m* строител ; творец *mundi*.

aedificium, *īl n* постройка, здание.

aedifīco 1 1. съграждам, построявам ; основавам *domum*, *navem*, *urbem*. — 2. създавам *mundum*.

aedilicius 3 1. едилски. — 2. *subst.* *aedilicius*, *īl m* бивш едил.

aedilis, *is m* едил. Имало двама *aediles plebei* (*plebis*) и двама *aediles curules*, които се грижели за благоустройството на града и надзирвали зрелищата и пазарищата.

aedilitās, *ātis f* единство, длъжност на едил.

aedis *ājc.* *aedes*.

aeditua, *ae f* пазачка на храм.

aeditimor, *aeditumor*, *ōris m*, *aeditimus* и *aeditimus* *iiu* *aedituus*, *I m* пазач на храм.

Aedui *ājc.* *Haedui*.

Aeēta или *Aeētēs*, *ae m* Ест, цар на Колхида, баща на Медея. *Aeētaeus* 3 Еетеев ; *fines Aeētaei* Колхида.

Aeētias, *adis f u* *Aeētīnē*, *ēs f* Медея.

Aefula, *ae f* Ефула, градче в Лациум.

Aegaeus 3 егейски таре.

Aegātes, *īum f (insulae)* Егатски острови на запад от Сицилия.

Aegeae, *āgum f* Егеа : 1. град в Македония. 2. град в Киликия.

aeger, *gra*, *grum* 1. болен, страдащ ; недъгав. — 2. разстроен, печален, тъжен, нещастен ; загрижен.

Aegeus, *eī m* Егей, цар на Атина, баща на Тезей. *Aegīdēs*, *ae m* Тезей.

Aegiēnsis *ājc.* *Aegīum*.

Aegimūrus, *ī f* Егимур, остров до Картаген.

Aegīra, *ae f* Егина, остров до Атика.

Aeginētae, *ārum m* егинци.

Aeginīum, *īl n* Егиниум, град в Северна Тесалия.

aegis, *idis f (gr.)* егъда : 1. щитът на Юпитер. 2. щитът на Минерва с изобразена върху него глава на Месуда.

Aegīsos, *ī f* Егис, град на р. Дунав.

Aegisthus, *ī m* Егист, син на Тиест, убиецът на Агамемон.

Aegium, *īl n* Егиум, град в Ахея. *Aegiēnsis*, *e* егийски.

Aegos Flūmen Козя река, река и град в Тракия.

aegrē adv. 1. с досада, с неудоволствие. — 2. едва, мъчно.

aegrēsco 3 1. а) разболявам се, заболявам. б) огорчавам се, натъжавам се *aliqua ge*. — 2. влошавам се ; сига усилива се.

aegrīmōnia, *ae f* скръб, печал, тъга, униние, загриженост.

aegrītūdo, *īnis f* 1. неразположение, болест. — 2. загриженост, грижа ; скръб, мъка.

aegrōtātīo, *ōnis f* неразположение, разстройство, болест (на тялото или на духа).

aegrōtō 1 боледувам, страдам.

aegrōtus 3 болен, страдащ, разстроен ; *subst.* *aegrōtus*, *ī m* болник.

Aegyptus, *ī f* Египет. *Aegyptius* 3 египетски ; *subst.* *m* египтянин. *Aegyptīnus*, *I m* египтянин.

aelinos, *I m* (*gr.*) тъжна песен.

Aellus 3 Елий, име на римски плебейски род. *Aeliānus* 3 Елиев.

Aēlō, *ūs f* Аело : 1. една от харпините. 2. куче на Актеон.

Aemilius 3 Емилий, име на римски патрициански род. **Aemiliānus** 3 Емилиев.

Aemiliāna, **ōrum** *n* предградие на Рим. **aemulātio**, **ōnis**, *f* 1. съревнование, надпреварване. — 2. ревност, завист. **aemulātor**, **ōris** *m* съревновател, подражател, последовател *alicuius*.

aemulātrīx, *īcis* *f* съперница.

aemulātūs, *ūs* *m* **aemulatio**.

aemulor 1 1. сътезавам се, гледам да достигна *aliquem*. — 2. завиждам, съпернича *alicui*, *cum aliquo*.

aemulus 3 сътезаващ се, съперничещ; ревнiv; *subst. aemulus*, *ī m* съперник и **aemula**, **ae f** съперница.

Aenāria, **ae f** Енария, вулканически остров до Неапол.

Aenēa, **ae f** Енеа, град в Халкидически полуостров.

Aenēas, **ae m** Еней, син на Анхиз и Венера; **Aeneadēs**, **ae m** потомък на Еней: Асканий, Август; *pl.* спътниците на Еней; троянци; римляни. **Aenēis**, *idis u idos f* Енеида, поемата на Вергилий. **Aenēius** 3 Енеев.

aenēus *vж.* *aenus*.

Aenānēs, *um m* енианци, народ в Южна Тесалия.

Aenidēs, **ae m** син на Еней.

aenigma, *atīs n* (*gr.*) гатанка, загадка; двусмисленост; намек.

aenigmatista (*-tēs*), **ae m** (*gr.*) който говори загадъчно.

aēnipēs, *gen.-pedis* медноног.

a(h)ēnēs или **a(h)ēneus** 3 1. меден; бронзов. — 2. а) меден, жълточервен *baiba*. б) твърд, неразрушим; непобедим. — 3. *subst. a(h)ēnum*, *ī n* тас; котел, медник.

Aenus, *ī m* Енос: 1. град в Тракия. 2. река в Галия, *сега* р. Ин.

Aeolēs, *um m* еолийци, гръцко племе.

Aeolius 3 еолийски; *puella* Сапфо; *subst. Aeolia*, **ae f** Еолия, област в Мала Азия.

Aeolus, *ī m* Еол: 1. син на Хелен, родонаачалник на еолийците. 2. бог на ветровете. **Aeolidēs**, **ae m** потомък на Еол: Сизиф, Атамант, Одисей

и др. **Aeolis**, *idis f* дъщеря на Еол. **Aeolius** 3 Еолов.

aēpn, *ōnis m* (*gr.*) век; вечност.

aequābilis, **e** 1. равен, еднакъв. — 2. прен. справедлив, безпристрастен. **aequābilitās**, *ātis f* 1. еднаквост, равномерност. — 2. а) равенство. б) справедливост, безпристрастие.

aequābiliter *adv.* равно, еднакво, равномерно.

aequāevus 3 връстник, на еднаква възраст.

aequālis, **e** 1. равен *loca*. — 2. еднакъв, равномерен. — 3. съвременен; *subst. mf* връстник, съвременник.

aequālitās, *ātis f* еднаквост, равенство. **aequāliter** *adv.* еднакво, по един и същ начин; равномерно.

aequānimitās, *ātis f* слизхождение; равнодушие; търпение.

aequātio, *ōnis f* изравняване, равноизпределение.

aequātē *adv.* 1. а) еднакво, по същия начин. б) *c et, ac, atque, quam, ut* — толкова — колкото, така — както *hi coluntur aequē atque illi*. — 2. безпристрастно, справедливо.

Aequī, **Aequīculī**, **ōrum m** скви, племе, което насеявало североизточната част на Лациум.

aequīlībris, **e** равен, еднакъв.

aequīlīritās, *ātis f* равновесие.

Aequīmaelium, *īī n* Еквимелиум, място в Рим.

aequīnoctiālis, **e** отнасящ се до равноденствието; *circulus* екватор.

aequīnoctiūm, *īī n* равноденствие.

aequīperābilis, **e** сравним.

aequīperō (*aequīparō*) 1 1. сравнявам; приравнявам. — 2. равен съм; достигам *aliquem*.

aequīpollens, *gen. -entis* равностоен, равнозначен.

aequītās, *ātis f* 1. еднаквост. — 2. *cēc* и без *apīti* равнодушие; хладнокръвие; търпение. — 3. а) равенство (пред законите). б) справедливост. с) чувство за справедливост.

aequīo 1 1. изравнявам *aequata agri planitīes*. — 2. сравнявам *cum his*. — 3. изравнявам, равномерно разпреде-

4. съм aequato omnium periculo. — 4. равен съм, приравнявам се, достигам equitem cursu, sagitta aequans ventos. aequor, oris *n* 1. равнина, повърхност.

2. а) със и без campi равнина, поле.
б) със и без maris, ponti морска шир, море; морска вода.

aequoreus 3 морски.

aequus 3 1. равен in aequum locum descendere; subst. aequum, ī *n* равнина. — 2. а) благоприятен tempus.
б) равнодушен; спокоен quieto et aequo animo ferre. с) благосклонен; subst. aequī, ḍrum *m* приятели.
д) справедлив; subst. aequum, ī *n* справедливост, право. — 3. еднакъв, равен condicione aequa; aequo proelio discedere напускат сражение без ничия победа; adv. ex aequo еднакво, при равни условия.

āér, āeris (*acc.* āera) *m* (*gr.*) въздух; мъгла.

aerarius 3 1. меден; *прен.* паричен. — 2. subst. а) aerarius, ī *m* гражданин от най-долната класа без политически права, но плащащ данък.
б) aeraria, ae *f* медна мина. с) aegārium, ī *n* държавна хазна.

aeratus 3 1. обкован или обвит с мед. — 2. меден. — 3. *прен.* богат.

aereus 3 меден galea; обкован с мед. aerifer, fera, ferum който носи медни цимбали.

aeripēs, gen. -pedis 1. медноног. — 2. *прен.* бърз.

aeris gen. от aes.

aerisonus 3 звънтияц.

āerius 3 1. въздушен. — 2. издигащ се високо, висок.

Aētōrē, ēs *f* Аеропа, майка на Агамемnon и Менелай.

aerius 3 съдържащ мед.

aerotherapia, ae *f* (*gr.*) мед. лечение с възух.

aegrūgāns 3 окислен, ръждясал (за мед).

aerugo, inis *f* 1. ръжда. — 2. *прен.* користолюбие; завист.

aerumna, ae *f* тежък труд; мъка; мъчнотия; бедствие.

aerumnābilis, e труден, тежък

aerumnōsus 3 труден, непосилен; пълен с грижи.

aerusco 1 живея от подаяния, живея в бедност.

aes, eris *n* 1. мед, бронз; aega legum медни плочи с написани закони. —

2. а) медни пари, пари; aes alienum d̄lēre плащам дълг, aes alienum solvere плащам дълг. б) обики. pl. възнаграждение, заплата.

Asar, aris *m* Езар, река в Южна Италия. Aesareus 3 езарски.

Aeschinēs, is и ī *m* Есхин: 1. атински философ, ученик и другар на Сократ (V и IV в. пр. н. е.) — 2. атински оратор, противник на Демостен (389—314 г.). 3. философ от Неапол (II в. пр. н. е.).

Aeschylus, ī *m* Есхил, гръцки трагик (525—456 г.). Aeschyleus 3 Есхилов.

Aesculāpium, ī *n* (*gr.*) храм на Ескулап.

Aesculāpius, ī *m* Ескулап, син на Аполон, бог на лекарското изкуство.

aesculētum, ī *n* дъбова гора.

aesculeus 3 дъбов.

aesculinus 3 дъбов.

aesculus, ī *f* вид дъб.

Aesernia, ae *f* Езерния, град в Южна Италия. Aesernīnus 3 езернишки.

Aesis, is *m* Езис, река в Умбрия.

Aesonī, onis *m* Езон, баща на Язон. Aesonidēs, ae *m* Язон. Aesonius 3 Езонов; heros Язон.

Aēsōrus, ī *m* Езоп; 1. гръцки баснописец (VI в. пр. н. е.). 2. римски трагически актьор, другар на Цицеон. (I в. пр. н. е.)

aestās, atis *f* 1. лято. — 2. а) лятна жега. б) година.

aestifer, fera, ferum докарващ жега; canis aestifer съзвездие Сириус.

aestifluus 3 обливан от морски вълни.

Aestīt, ḍrum *m* ести, племе в Северна Германия.

aestimābilis, e ценен, достоен за уважение.

aestimātio, onis *f* 1. оценка, оценяване. — 2. уважение.

aestimātor, onis *m* оценител.

AESTIMO

aestimo 1. оценявам; *litem alicui или alicuius* осъждам нкг. да заплати стойността на спорния предмет заедно със съдебните разноски; *litem capitis* смятам процеса за наказателен. — 2. а) цена, уважавам. б) смятам *aliquos pro sociis*.

aestivo 1. прекарвам лятото.

aestivus 3. летен. — 2. *subst. aestiva*, *ōrum n* а) летен лагер. б) поход. с) пасбище; стадо на паша.

aestuārium, *īi p* лагуна; блатисто място.

aestumo = *aestimo*.

aestuo 1. пламтя *ignis*; вълнувам се *mare*; *invidia*, *desiderio* горя от неизвест, от желание. — 2. а) разгорещен съм; горя; потен съм. б) колебая се, двоумя се.

aestuōsē adv. горещо, буйно, пламенно.

aestuōsus 3. горещ, пламтящ, нажежен *via*. — 2. вълнуващ се, бурен.

aestus, *ūs m* 1. горещина, пек. — 2. а) кипене, вълнуване *maris*. б) морски вълни; течение; *aestuum accessus et recessus* прилив и отлив. — 3. а) буйност, разпаленост; страсть. б) беспокойство, грижа.

aetās, *ātis f* 1. време, живот; *aetatem agere* прекарвам живота си. — 2. възраст, години *a prima aetate*. — 3. а) време, век. б) поколение.

aetātula, *ae f* детска възраст, младост.

aeternitās, *ātis f* 1. вечност *tempus est pars aeternitatis*. — 2. безсмъртие *animorum*.

aeterno 1. увековечавам.

aeternus 3. 1. вечен. — 2. непреходен, безсмъртен *атог*, *gloria*; *subst.*

aeterna, *ōrum n* безсмъртни дела; *adv.* *aeternō*, *aeternum* вечно; *in aeternum* завинаги, навеки.

aethēr, *eris acc. aethera* *m (gr.)* 1. ефир, горният пласт на въздуха. — 2. а) небесни висини, небе *stellae sub aethere f* *hae*. б) въздух; горният (земният) свят *mortui vellent aethere in alto pauperiem pati*.

aetherius и **aethereus** *3 (gr.)* ефирен, въздушен; небесен; *vesci aura aetherea* дишам, живея.

Aethiops, *opis m* етиопец, арап. **Aethiopia**, *ae f* Етиопия.

aethra, *aē f (gr.)* небесна синева, ведро небе, чист въздух.

aetiologya, *ae f (gr.)* 1. търсене на причини. — 2. *med.* учение за причините на една болест.

Aētiōn, *ōnis m* Аетион, гръцки живописец (III или II в. пр. н. е.)

Aetna, *ae f* Етна: 1. планина в Сицилия. **Aetnaeus** 3 етненски *ignes*; *frates* циклопи; *pastor* Полифем; прен. сицилийски. 2. град в полите на Етна. **Aetnēnsis**, *e* етненски.

Aetōlī, *ōrum m* етолийци. **Aetōlus** и **Aetōlius** 3 етолийски; *heros* Диomed. **Aetōlia**, *ae f* Етолия, област в Средна Гърция. **Aetōlis**, *idis f* етолийка. **Aetōlus**, *I m* етолиец.

aevitās, *ātis f (cm. ф.)* = *aetas*.

aeviternus 3. вечен.

aevum, *ī p* 1. вечност. — 2. живот *aevo sempiterno frui*. — 3. а) човешки живот. б) възраст, години; време, век.

afannaе, īrum f бръщолевене.

Afer *вж.* Afri.

aff... em. adf...

affābil's, *e* общителен; приветлив.

affābilitās, *ātis f* общителност; приветливост.

affābliter *adv.* дружелюбно, ласково.

af-fabré *adv.* изкусно.

affabricātus 3 изработен, направен.

affatim *adv.* достатъчно.

1. **affātus part. om affor.**

2. **affātus**, *ūs m* заприказване; реч, думи.

affēcī pf. om aff'cio.

affectatio, *ōnis f* 1. силен желание. — 2. преструване, изкуственост.

affectātor, *ōris m* ламтящ, алчен.

affectātus 3 прекален, изкуствен.

affectē *adv.* гневно, силен.

affectio, *ōnis f* 1. въздействие. — 2. а) състояние *corporis*. б) разположение, настроение.

affecto 1. мъча се да уловя; улавям, залавям се за *dextrā navem*, *opus*; *viam* избирам път; *spem* обнадеждявам се; *morbo affectari* разболявам

- се. — 2. а) стремя се, домогвам се до regnum. б) привличам.
- affectuōsē adv.** любовно, с любов.
1. **affectus part. om afficio.**
 2. **affectus** 3 1. снабден; надарен lictores virginis, virtutibus. — 2. разположен, намиращ се в известно състояние, настроение manus recte affecta, male animo affectus. — 3. отслабнал, изтощен; разклатен senectute affectus, civitas aegra et affecta, fides. — 4. отиващ към края си bellum, aetas.
 3. **affectus, ūs m** 1. състояние. — 2. а) душевно разположение, благосклонност. б) възбуда, страст. — 3. мед. ефект, силна възбуда, при която човек губи самобладанис.
- af-fero, attulī, allātus, afferre** 1. донасям, довеждам, докарвам epistulam ad aliquem; se afferre или afferriri дохождам; manus afferre alicui rei турям ръка върху; manus afferre sibi самоубивам се; vim et manus afferre употребявам насилие; vim насиливам. — 2. а) събиваам; разказвам famam, terrores. б) привеждам за доказателство или извинение causam, spem, gloriam. с) докарвам, причинявам mortem, dolorem, gloriam. д) допринасям; излузувам; исмагам ad benevivendum. е) прибавям, добавям multa de suo.
- af-ficio, fēcī, fectus** 3 1. а) въздействувам; засягам; докосвам; aliquem iniuriā обиждам; aliquem morte, cisciati, csiucē убивам, мъча, разпъвам; роенā наказвам; timore изплашвам; laetitī зарадвам; rgaemī s въз награждавам; tuner dūs надарявам. б) *pass.* iniuriā affici сближдан съм; aegrifudire, morbo разболявам се; bel. efficio облагодетелствува съм; gravi vulnere ранен съм; magno diffi cultate камира се в затруднение; magno dclcre огорчен съм; laude получавам похвала. — 2. с *adv.* а) въздействувам на; постъпвам с, третирам. б) докарвам в известно състояние, възбуддам, настройвам lit terae tuae sic me affecerunt, ut...
- afficticlus** 3 прибавен, присъединен.
- af-figo, fixī, fixus** 3 1. присвавам, закрепям Prometheus ad Caucasum или Caucaso, aliquem lecto. — 2. прен. запечатвам aliquid animo.
- af-flingo, flinxī, factus** 3 1. притурям, прибавям. — 2. измислям, съчинявам.
- af-finis, e** 1. съседен, граничен. — 2. а) съучастен, замесен. б) сроден, родствен; subst. mf роднина по женитба.
- affinitās, atis f** 1. роднинство, родство по женитба. — 2. роднини.
- affirmātē u affirmanter** *adv.* утвърдително; сигурно, наистина.
- affirmātiō, bnis f** уверяване, потвърждаване.
- af-firmo** 1 1. засилвам, заячавам, укрепвам. — 2. а) потвърждавам. б) уверявам; твърдя; tem pro certo представям работата за сигурина.
- affixus part. om affigo.**
- affictus part. om afficio.**
- afflātus, ūs m** 1. подухване, веене, лъх; вятър. — 2. вдъхновение.
- af-fleo** 2 плача (при ищ.).
- afflictatō, bnis f** мъка, тързание.
- afflictatōr, bris m** мъчител.
- afflictō, bnis f** 1. измъчванс, биснес. — 2. печал, мъка.
- afflīcto** 1 1. силно удрям; afflictare se или afflictari удрям се в гърдите (в знак на скръб), плача, скърбя. — 2. а) повреждам naves tempes tas. б) угнетявам, мъча.
- afflīctor, bris m** който унизиya; унищожител.
1. **afflīctus** 3 1. съсипан, нещастен. — 2. стаян; презрян.
 2. **afflīctus, ūs m** сблъскване.
- af-fligo, fixī, factus** 3 1. удрям в; захвърлям, хвърлям; повалим pavem ad scopulos, aliquem terrae. — 2. а) сломявам; повреждам, съсипвам, отчайвам, сбезсърчавам animum, naves. б) обиждам, унижавам.
- af-flo** 1 1. *trans.* а) навявам, нося odores afflantur a floribus; oculis laetus honores придавам на очите си приятен щияськ. б) духам, полъхвам

vento afflante terga; fulminis tellis и fulminum ignibus afflari поразен съм от мълния; numine, spiritu divino afflatus вдъхновен от. — 2. *intr.* лъхам към; достигам odorem tibi, rumoris quid afflaverat.

affluens, *gen. -entis* 1. изобилен, богат copiae; ex affluenti в изобилие. — 2. изобилствуващ.

affluenter *adv.* изобилено, богато.

affluentia, *ae f* изобилие.

af-fluo, flūxi 3 1. тека към; стичам се; нахлювам multitudo, hostis. — 2. изобилствува aliqua re.

af-for 1. заговорям, обръщам се към te, deos; positum affati discedite corpus като се простите с.

affore, *afforem inf. u coni. imperf. om assum.*

af-formido 1 ставам страхлив.

af-frango, spēgi, fractus 3 удрям, блъскам.

af-frico, fricuī, frictus 1 1. натривам. — 2. прен. предавам.

affrictio, ūnis *f* триене в нещо.

affrictus, ūs *m* триене, търкане.

affui pf. om assum.

af-fulgeo, fulsi 2 блясвам, заблестявам.

af-fundo, fūdi, fūsus 3 1. доливам; amnis affusus oppido река, разляна до града. — 2. присъединявам, прибавям equitum tria milia corrībus affunduntur; affusus 3 прострян, коленичещ.

affutūrus *part. fut. om assum.*

af-fluo 3 оттичам се, отливам се.

afore *inf. om absūm.*

Afrānius 3 Афраний, име на плебейски род.

Afrī, ūrum *m* африканци, картагенци; sing. **Afer**, Afri *m* картагенец; като adi. картагенски. **Africus** 3 африкански, картагенски, пунически; subst. югозападен вятър. **Africa**, *ae f* Африка. **Africānus** 3 африкански. **Africānae** (bestiae), ūrum *f* африкански зверове.

āfui pf. om absūm.

agaga, *ae m* сводник.

Agamēnō(n), onis *m* Агамемон, миленски цар, син на Атрей и Аеропа, съпруг на Клитемнестра, баща на Орест, Ифигения и Електра, главен вожд на гърците в Троянската война.

agamus 3 (*gr.*) който не се жени, ерген.

Aganīppē, ēs *f* Аганипа, извор в Бетия, посветен на нимфите.

agārē, ūs *f* (*gr.*) 1. любов, братска общич. — 2. братска трапеза (у древните християни).

agāso, ūn's *m* коняр, ратай.

Agatōclēs, is u ī *m* Агатокъл, сира-кузи тиранин, роден през 361 г. пр. н. е.

Agathyrna, *ae f* Агатирна, град в Сицилия.

Agathyrst, ūrum *m* агатирси, скитско племе.

Agauē, ēs *f* Агава, майка на Пентей. **age**, agile *imperat. om ago* (усилено agendum) хайде! добре!

Agedincum, ī *n* Агединкум, главен град на галското племе сенони.

agellulus, ī *m* малък чифлик.

agēma, atis *n* (*gr.*) отред от македонска войска, гвардия.

agenesia, *ae f* (*gr.*) мед безплодие на жена, неспособност за раждане.

Agēnōr, oris *m* Агенор, финикийски цар, баща на Кадъм и Европа. **Agēnōreus** 3 Агеноров. **Agēnoridēs**, *ae m* потомък на Агенор: Кадъм, Персей.

1. **agēns**, *gen. -entis* жив, изразителен.

2. **agēns**, *entis m* 1. юр. ищец. — 2. детектив, таен агент.

ager, agrī *m* 1. поле, нива. — 2. поле, равнина; земя. — 3. област Helvetius. 4. при мерене: in agrum надълбоко (in frontem нашироко).

ā-gero 3 отстранявам, махам.

Agēsilāus, ī *m* Агесилай, спартански цар (397—361 г.).

Agēsimbrotus, ī *m* Агесимброт, предводител на родоската флота против

- Филип Македонски (около 200 г. пр. н. е.).
- Agēsipolis, idis m** Агесиполид, спартански цар (219 г. пр. н. е.).
- agesis** = age, si vis хайде, моля.
- ageus'a, ae f (sp.)** мед. загуба на чувство за вкус, липса на вкусови усещания.
- agg... em. adg ...**
- ag-gemo** 3 охкам над или при нещо aliquid rei.
- agger, er.s m** 1. материал за насип. — 2. а) насип, вал, окоп със защитна цел. б) възвишение, могила; купчина дърва.
- a^ogerātio, ònis f** насип.
1. **aggero** 1 1. насилвам, засилвам; струпвам на куп. — 2. увеличавам iras.
2. **ag-gero, gessi, gestus** 3 1. принасям, донасям, домъквам. — 2. притурям, трупам.
- aggestus, ùs m** трупане, доставяне пабули.
- ag-glomero** 1 донамотавам към кълбо; присъединявам.
- ag-glütino** 1 залепвам, прикрепвам.
- ag-gravësco** 3 влошавам се mortuus.
- ag-gravo** 1 1. правя по-тежък, увеличавам *podus*. — 2. а) влошавам. б) обременявам.
- ag-gred'or, gressus sum** 3 1. пристъпвам, доближавам се, приближавам се ad aliquem. — 2. а) обръщам се към dictis aliquem; старая се да спечеля някого; aliquem pecuniâ подкупвам. б) нападам hostes; преследвам съдебно. — 3. пристъпвам към, предприемам, започвам facinus, dicere.
- ag-grego** 1 присъединявам; se aggredare присъединявам се (*abs.* или *c ad, in c acc., c dat.*).
- aggress'o, ònis f** 1. пристъпване; встъпление. — 2. нападение.
- aggressus part. om aggredior.**
- agillis, e** 1. подвижен, лек temus, tota. — 2. бърз dea. — 3. деен agiles viri.
- agilitàs. àtis f** 1. подвижност, бързина navium, — 2, прен. живост naturae.

- agîna, ae f** вдълбнатина, в която лежи кобилицата на везни; prem. везни.
- agipès, gen. -edis** бързоног.
- Agis, idis m** Агид, име на спартански царе.
- agitâbilis**, e лекоподвижен.
- agitatio, ònis f** 1. раздвижване; движение agitum. — 2. занимаване с rerum magnarum; дейност mentis.
- agitator, òris m** който подкарва equum; колар, кочияш.
- agito** 1 1. а) карам, подкарвам, движа, раздвижвам equum, alas. б) подстремувам, подбуждам plebem. — 2. преследвам; насиствам срещу feras, aves; п еследвам, безпокоя eos agitant furiae. — 3. а) занимавам се с; извършвам; съблудавам; расет живец в мир; imperium управявам; pass. agitur рах царува мир; laet tia, maeror... agitabantur царуваха радост, скръб... б) обмислям; замислям, крој in animo, (in) mente, animo (animis), cum animo, secum; ipse longe alter animo agitabat кроше съвсем друго. с) съсъждам живо, говоря за; преговарям his agitatis, sententiam in senatu. д) живея; прекарвам, е) нарирам се, съм pro castris. ф) постъпвам, действувам.
- Aglâia, ae f** Аглая, една от трите граци.
- Aglaophönt, ontis m** Агласон, гръцки живописец (V в. пр. н. е.).
- äglaspis, idos m** войник с блестящ щит
- Aglauros, i f** Аглавра, дъщеря на Кекроп.
- agmen, inis n** 1. а) течение; движение aquarum, temorum. б) поход pugnare in agmine. — 2. а) върволица, тълпа; стадо. б) войска, походна колона; agmen primitum авангард; agmen medium ядро, център; agmen extremitum или novissimum ариегард; agmine (на колони) ire ad urbem; agmine facto в гъсти походни колони; agmine instructo с войска, готова за поход срещу неприятеля; agmen quadratum войска в поход, построена в каре; agmen decure водя войска; agmen claudere

или cogere последен съм от войската (колоната), образувам ариергард. **c)** борба, сражение.

agmīnātīm *adv.* на колони, на групи. **ēgna, ae f** агне.

Āgnālia, iūm n Агналия, овчарски празник.

āgnāscor, ēgnātūs sum 3 раждам се след смъртта на бащата или след написването на завещанието.

āgnātīo, ònis f родство по бащина линия.

1. **āgnātūs part. om** agnascor.

2. **āgnātūs, i m** 1. син, роден след смъртта на бащата (*вж. agnascor*) — 2. роднина по баща.

āgnellus, i m агънце.

āgnīnus 3 агнешки; *subst.* **āgnīna, ae f** (*sc. caro*) агнешко (месо).

āgnītīo, ònis f узнаване; признаване, признание *animi*.

āgnōmen, in:s n прякор.

āgnōmīnātīo, ònis f *стил.* редуване на две думи, близки по гласеж, а различни по значение.

āgnōsco, āgnōvī, āgnītūs 3 1. узна-
вам; познавам *nam ex insigni*. —

2. признавам *scimen, al'quem filium.*
agnēsia, ae f (*zp*) неспособност да се
узнава; незнание.

āgnus, i m агне.

ago, ēgi, actus 3 1. **a)** карам, всядя, отвеждам *asellum*; *aliquem transversum* стклонявам иког. от правия път.

b) отвличам, ограбвам, плячкосвам; *anīpat* умирам. **c)** гоня, преследвам *cervos, acerba fata agunt Romanos*. —

2. **a)** създавам, произвеждам; пускам *spūtas agit in ore; rīmas agit* про-
пуква се. **b)** правя, прокарвам *agge-
rem, par'fem*. — 3. **a)** извършвам, върша, правя; *bellum* воювам, *vigi-
llias* на стража съм; *racem* (*oīa*) съблюдавам мир (пазя спокойствие); *forum* *или* *conventuī* извършвам съ-
дене; *praefecturam* изпълнявам длъж-
ността префект; *trīumphum de ali-
q'io* празнувам... **b)** представям *tra-
goediam*; *gratias* (*grates*) благодаря. —

4. **a)** уговорям, преговарям; водя
преговори; говоря; обсъждам, решав-

вам *in senatu de aliquo* *или* *de ali-
qua re*. **b)** водя дело *causam*; *abs.*
стъдя се за (*c gen.*) *furti, iniuria-
rum*. — 5. **a)** постъпвам *bene cum
aliquo*. **b)** действувам, работя *agendi
tempus dies, quiescendi pox*. — 6. **a)**
живея, обитавам; намирам се *Batavi
trans Rhenum agebant*. **b)** прекарвам,
изживявам *vitam, pscetem*. — 7. *agi-
tur aliquid u agitur de aliqua re* поставя
се на карта, рискува се, отнася се за *agitur populi
Romani gloria, non agitur de vec-
tigibus; actum est* свършено е.

agōn, ònis m (*гр.*) борба състеза-
ние.

agōnālia, iūm n агоналии, празник в
честь на Янус.

agōnītūm, iī n 1. жертвено животно. —
2. *обикн.* *pl.* жертвоприношение в
честь на Янус (на 9 януари).

agōnīl's, e отнасящ се до агоналиите,
жертвоприносителен *dīes*.

1. **agōnīa, ae f** (*гр.*) 1. жертвено жи-
вотно. — 2. **a)** смущение. **b)** пред-
смъртни мъки, агония.

2. **agōnīa, òrum n** *вж. agonalia.*

agorānomus *i m* (*гр.*) надзорител на
пазар.

agrāriūs 3 землен, поземлен *lex*; *subst.*
agrārīa, ae f (*sc. lex*) поземлен
закон; **agrārīt, orūm m** привърже-
ници на поземления закон.

agrestis, e 1. полски, див *romā, tau-
rus*. — 2. земеделски, селски; *subst.*
m селянин. — 3. просташки, груб;
жесток, свиреп *anīmus, vita, vultus*.

agricola, ae m земеделец, селянин.

Agricola, ae m Агриска, собствено
име. Сп. *Iulius A.* Гней Юлий Агри-
кова, римски пълководец, тъст на
историка Тацит (I век от н. е.).

agricultō, ònis f земеделие.

agricultōr, òris m земеделец.

agricultūra, ae f земеделие.

Agrīgentum, i n Агригент, град, до-
рийска колония в Сицилия. **Agrīgen-
tūs** 3 агригентски.

agripēta, ae m колонист.

Agrīppa, ae m Агрипа, римско фа-
милно име.

Agrippīna, ae Агрипина: 1. майка на Калигула. 2. майка на Нерон. **Colōnia Agrippīnēnsis** или само **Agrīp-pīna**, сега гр. Кволи.

agrypnia, ae f (гр.) безсъние.

Agiueus m Агуйей прякор на Аполон (= пазител на улиците).

Agylla, ae f Агила, град в Етрурия (по-късно Цера). **Agyllīnus** 3 агиленски.

Agyrīum, ii n Агиум, град в Сицилия.

ah a!, ah ax!

Ahala, ae m Ахала прякор на gens Seivilia.

Aharna, ae f Ахарна, град в Етрурия.

Ahēnobarbus вж. Domitius.

ahenus вж. aenus.

al a!l ax!

Alāx, ācis m Аякс. 1. цар на Локрида. 2. цар на Саламин.

alo v. def. утвърждавам; казвам, говоря, ain' (= aīsne) наистина ли? — part. **aiēns**, gen. -entis лотвърждащ.

Āius Locutius (Loquēns) глас-божество, което предсказало на римляните нахлуването на галите.

āla, ae f 1. рамо; подмишница aliquid sub ala portare. — 2. крило alas movere. — 3. a) прем. крило, фланг. b) отред конница, ескадрон; особ. съюзническа конница.

Alabanda, бгт m Алабанда, град в Кария.

alabarchēs вж. arabarches.

alabaster, trī m и **alabastrum**, i p (гр.) крушовидно шишенце от алабастър.

alacer, crīs, cre 1. възбуден, развълнуван. — 2. бодър, пъргав; весел.

alacritās, ātis f 1. възбуда; настървенност; страсть, усърдие. — 2. веселост, бодрост.

alacriter adv. бодро, пъргаво; весело.

Alāni, бгт m алани, скитско племе в Кавказ.

alapa, ae f плесница, шамар; est sub alapa освободен (понеже при освобождаване робът получавал плесница от господаря си).

älärīs, e = alarius.

älärīus 3 флангов; subst. **älärīt**, огum m и **älärēs**, ium m помощни войски.

älätus 3 крилат.

alauda, ae f 1. чучулига. — 2. прен. названието на един легион в Галия, наречен така поради украсението на шлемовете. **Alaudae**, agum m войници от този легион.

Alba, ae f Алба, име на град: 1. **Alba Longa** град в Лациум. **Albānus** 3 албански. **Albāni**, бгт m албани. 2. **Alba Fucentia** или **Alba Marso-rum**, град в Самниум. **Albēnsis**, e албански.

albārius 3 служещ за боядисване на стени в бяло; subst. **albarīus**, ii m който боядисва стени.

albātus 3 облечен в бяло.

1. **albēns**, gen. -entis part. pr. от albeo.
2. **albēns**, gen. -entis бял, светъл, блестящ.

albeo 2 бял съм; albente coelo на разсъмване.

albēsco 3 побелявам, ставам светъл;

albescit lux разсъмва се.

albīcapillus 3 беловлас.

Albīci, бгт m албци, планинско племе около Марсилия.

albīco 1 белея се.

albidus 3 бял, белезников.

Albingaunī, бгт m албингауни, племе в Лигурия.

Albinovānus 3 Албинован, римско родово име.

Albīnus 3 Албин, римско фамилно име.

Albiōn, bñis f Албион, старото име на Британия.

alibiūm's, e с бели пера.

Albis, is m Албис, сега р. Елба.

albitūdo, inis f белота.

Albius 3 Албий, римско родово име.

Albrūna, ae f Албруна, германска пророчица.

albūgo, inis f бяло петно.

albulīs 3 бял, белезников. **Albula**, ae f Албула, старото име на р. Тибр.

Albulae (aquaē) серни извори при гр. Тибур.

Albunea, ae f Албунеа: 1. нимфа-пророчица. 2. един от серните извори при гр. Тибур.

Alburnus, ī m Албурн, планина в Лукания.

albus 3 1. бял; светъл. — 2. благоприятен, щастлив. — 3. *subst. album*, ī n a) бял цвет. b) белосана с гипс дъщичка, върху която написвали разпореджанията;особ. дъска, на която върховният жрец (*pontifex maximus*) записвал важните събития през годината.

Alcaeus, ī m Алкей, гръцки лирик (VII в. пр. н. е.).

Alcamenēs, īs m Алкамен, гръцки скулптор, ученик на Фидий (V в. пр. н. е.).

Alcathoē, ēs f Алкатоа, акрополът на гр. Мегара.

Alcathous, ī m Алкатой, син на Пелоп, основател на Мегара.

alcēdo, inis f (gr.) синъ рибарче (морска птица). **alcēdonia**, ḍ̄gim n (sc. tempora) 1. време за мътене у тези птици) 2. прен. тишина спокойствие.

alcēs, is f елен, лос.

Alcestē, ēs (Alcestis, is) f Алкеста, жена на Адмет.

Alcibiadēs, is m Алкивиад, атинянин, внук на Перикъл (450—404 г. пр. н. е.).

Alcidamās, antis m Алкидамант, гръцки ретор (втората половина на V в. пр. н. е.).

Alcidēmos, ī f Алкидема, прякор на Минерва у македонците.

Alcidēs, ae m Алкид (= потомък на Алкей), обикн. = Херкулес.

Alcinous, ī m Алкиной, цар на феаките.

Alcīs, is m Алцис, старогерманско божество.

Alctnaeb(n), onis m Алкмеон: 1. син на Амфиарай, убиец на майка си. 2. питагорейски философ.

Alcmēna, ae f Алкмена, майка на Херкулес.

Alcō(n), onis m Алкон, син на Атрей.

Alcumēna и īkēnē = Alctmena.

alcyōn, onis f = alcedo.

Alcyonē, ēs f Алкиона: 1. дъщеря на Еол. 2. дъщеря на Атлас, една от плеядите.

ālea, ae f 1. зар iacta alea est, aleā ludere. — 2. прен. случай; риск, жребий; tem in aleam dare рискувам с ниц.

āleāriūs 3 игрален lex.

āleātor, dris m играч (със зарове).

āleātōr'us 3 игрален; damna загуба при игра.

āleātus 3 наситен с чесън; *subst. āleātus*, ī m бедняк.

ālēc вж. allec.

Āleōtō, ūs f Алекто, една от трите фури.

Āleī campī равнина в Киликия.

Ālēmōn, onis m Алемон, баща на Мисцел, основател на Кротон. **Ālēmoni-dēs**, ae m син на А. = Myscelus.

āleo, ūnis m играч.

ālētis 1. *adi.* крилат ales nuntius, deus. — 2. *subst. fm a)* птица. b) прен. предзнаменование.

Alesia, ae f Алезия, град в Галия.

Aletrium, ii m Алетриум, град в Лациум. **Alētrīnātēs**, īum m алетрийци. **Alētrīnās**, gen. -atis алетрийски.

Ālēus, ī m елидец, жител на Елида.

alex вж. allec.

Alexander, drī m Александър: 1. прокор на Парис. 2. Александър, Велики, цар на Македония (356—323 г.).

Alexandrīa или -ēa, ae f Александрия, град в Египет. **Alexandrīnus** 3 Александрийски. **Alexandrīnī**, örum m Александрийци.

Alexis, idis m Алексис, гръцки комик (IV в. пр. н. е.).

Alfēnus, ī m Алфен, обущар от Кремона, после прочут юрист и консул. (I в. пр. н. е.).

alga, ae f 1. морска трева, водорасли. — 2. прен. вещ, която нищо не струва.

algēnsis, e хранещ се с водорасли.

algeo, alsī 2 замръзвам, студено ми е.

algēsco, alsī 3 простирам, простудявам се

Algidum, ī n Алгидум, градче в Лациум.

Algidus, *ī m* Алгид, планина в Лациум.
algidus *3* студен.

algor, *ōris m* и **algus**, *ūs m* студ.
alqēsus *3* обрасъл с водорасли.

Alla *vж.* **All'a**.
allā (*sc. viā*) *adv.* по друг път.

Allacmon *vж.* Halacmon.

aliās *adv.* друг път, при друг случай;
 alias . . . alias tu . . . tu; alias . . . ali-
 ter tu така . . . tu иначе; alias . . .
 aliud tu едно . . . tu друго.

aliātus *vж.* **aliātus**.

alibi *adv.* някъде на друго място, дру-
 гаде; alibi . . . alibi тук . . . там, ali-
 bi . . . aliis един тук . . . друг там.

alibilis, *e* хранителен.

al'ca, *ae f* вид пшеница.

al'cārius *3* пшеничен reliquae.

al'cubī *adv.* някъде.

al'cula, *ae f* (*gr.*) вид горна дреха.

alcunde *adv.* отнякъде.

alid *vж.* alis.

Al'dēnsis, *e* елидски.

aliēnātio, *ōnis f* **1.** отчуждаване; от-
 деляне alicuius; преминаване от един
 към друг a me ad iōpios iives. —
2. мед. alienatio mentis безумие.

aliēnīgena, *ae m* **1.** чужденец. — **2. adj.**
 чуждестранен, чужд.

aliēnīgenus *3* чуждестранен, чужд.

aliēno **1** **1.** отчуждавам, давам под
 чужда власт. — **2.** отдалечавам; откло-
 нявам; отстранивам urbs alienata,
 me falsa suspicione alienatum esse,
 voluntatem al.cuius ab aliquo; insulae
 alienatae отцепили се острови; tem-
 tem alicuius подудявам някого; alie-
 nari mente полуявам.

aliēnus **3** **1.** чужд suos agros colebant,
 non alienos appetebant; aes alienum
 дълг; *subst.* **alienum**, *ī n* чужда
 собственост, чуждо alieni appetens,
 sui profusus. — **2.** чужд, чуждестра-
 nen; датечен; неродствен. — **3.**
a) враждебен, недоброжелателен;
 разнодушен ex al enissimis sociis
 amicissimos reddere, *c dat.* homo mihi
 alienissim is. **b)** неудобен; небла-
 гоприятен alieno loco prcelium com-
 mittere, tempore alieno; non alienum

est c inf. напълно целесъобразно е,
 уместно е.

alifer, *fera, *ferum* крилат.*

äl'ger, *gera, *gerum* крилат.*

al'mentarius *3* продоволствен.

al'mentum, *ī n* **обикн.** *pl.* **1.** храна,
 хранителни средства. — **2.** отплата,
 отблагодаряване.

Al'mentus *3* Алимент, римско фамил-
 но име.

alimēn'tum, *ī n* *u* **alimēnia**, *ae f* пре-
 храна.

alid *adv.* на друго място, другаде;
 aliis al'o един на едно място, друг
 на друго.

alidquif(n) *adv.* в друго отношение,
 изобщо; и без това, и тъй.

al'īvorsum *u* **al'īrsum** *adv.* другаде.

älipēs *gen.* -pedis с криле на краката;
 брз; *subst.* *m* бегач.

Aliphēra, *ae f* Алифера, град в Арка-
 дия.

älip'lus, *ī m* роб, който отстранива
 косми.

al'ptēs, *ae m* (*gr.*) роб-масажист.

aliquā *adv.* по някакъв път; някъде;
 някак.

aliquām *adv.* достатъчно aliquam multi.

aliquāmduī *adv.* известно време, до-
 ста време.

al'aquandō *adv.* **1.** някога. — **2.** най-
 пъсле. — **3.** понякога.

al'quantillum, *ī n* малко.

al'quantisper *adv.* малко време.

al.quantulus *3* незначителен, малък;
subst. **al.quantulum**, *ī n* малко.

al'quantus *3* добра голям, значителен
 numerus, timor; *subst.* **al'quantum**, *ī n* голяма част, много aliquarum ато-
 ris. — *adv.* **1.** *acc.* **al.quantum.**

abl. **al'quantō** значително, много,
 доста aliquanto post, carinae aliquan-
 to planices.

al'quātenus *abl.* до известна степен,
 донякъде.

al'qui^r, *aliqua*, *aliquid* *pron.* *indef.*
 (*adi.* *et subst.*) някакъв, някой.

al'quid *adv.* донякъде; малко.

aliquis, *al qua*, *aliqui'd* *pron.* *indef.*
 (*subst.* *et adi.*) някой, някакъв.

al'quid *adv.* някъде.

aliquot *adj. indecl.* няколко.

aliquotfāriam *adv.* на някои места.

al quotiē n's *adv.* няколко пъти.

al quīvorsum *adv.* някъде.

alīs, al d = aliis, aliud.

Alīs, idis f Елида, област в Пелопонес.

Al so, ðnis m Алиенс: 1. приток на р. Рейн. 2. крепост край р. Алиенс.

aliter *adv.* другояче, иначе; *longe aliter* съвсем иначе; *aliter . . . atque (sc) illi* quam съвсем иначе . . . отколкото.

al'it's gen. от ales.

al'tūra, ae f отхранване.

al tus part. om alo.

al'ub'um gen. pl. от ales.

al'ub'ī adv. на друго място.

al'um, iſ n чесън.

al'unde *adv.* от друго място; *alii ali'nde* един стсам, един оттам; *aliunde stare* (sentire) принадлежа към друга партия.

al'us, al a, aliud (*gen. alterius, dat. alii*) друг; *ali's . . . a'ius* един . . . друг; *alius aliud* един едно, друг друго; *al us alio tempore* един в едно време, друг в друго; *alius alio loco* един на едно място, други на друго ('на различни места'); *alius c atque, nis, quam* или с *abl.* по-друг, отколкото *longe alia ac tu scr̄bis*.

Al'ius 3 елидски, от Елида.

all . . . em. adl . . .

al-lēbor, lēp'us sum 3 допълзвавам; домъквам се, доближавам се; долитам; *allapsa viro sagitta* щом стрелата улучи мъжа.

al-lab'rō 1 прибавям с труд.

al-lacr māns, gen. -antis плачещ със сълзи.

1. **allāpsus part. om** allabor.

2. **allāpsus, ūs m** допълзване, незабелязано приближаване.

al-lāt'ro 1 1. лая срещу aliquem. — 2. прен. злословия, хуля.

al-lātus part. om afferō.

al-laudēbil's, e заслужаваш голяма награда.

al-laudo 1 похвалявам.

allēc, ēcis n (*gr.*) рибена саламура.

allectātō, ðnis f 1. примамка; — 2. прен. приспивна песен.

allectio, ðnis f избор; приемане amici.

allecto 1 привличам, примамвам.

1. **allector, ðris m** съблазнител.

2. **allector, ðris m** главният събиращ на данъци (при цензорите).

1. **allectus part. om** 2 *allego* и *allicio*.

2. **allectus** 3 назначен от императора на висша длъжност.

allegātō, ðnis f изпрашане (особ. на посредници или пратеници).

allegātus, ūs m изпрашане; поръка.

1. **al-lēgo** 1 1. изпрашам; *subst. alle-gātī, ðrum m* посланици. — 2. привеждам; представям *mandata regis-sui*.

2. **al-lego, lēgī, lectus** 3 приобщавам, присъединявам; приемам *in senatum*.

allēgoriā, ae f (*gr.*) алегория.

allēgoricē *adv.* преносно.

allēgorizo 1 (*gr.*) говоря преносно, говоря с алегории.

allevāmentum, ī n облекчение, улеснение.

allevātō, ðnis f облекчение, смекчаване.

allēvī pf. от allino.

1. **al-levo** 1 повдигам, приповдигам. — 2. облекчавам; ободрявам; помагам, подпомагам; *pass.* съзвземам се.

al'ex, icis m палец на крак.

Allia, ae f Алия, приток на р. Тибр. Alliensis, е алийски.

alliātum u aleātum, ī n ядене с чесън.

alliātus u aliātus, ī m 1. който се храни с чесън; бедняк. — 2. *adi-* подправен с чесън.

allicefacio, fēcī, factus 3 привличам.

al-lic'io, lēxī, lectus 3 привличам, примамвам; спечелвам *hominem ad se*.

al-lido, līst, līsus 3 удрям; *pass.* удрям се, разбивам се; прен. претърпявам несполучка.

Allifae, ārum f Алифа, град в Самиуум. **Allifānus** 3 алифански. **Allifāna**, ðrum *n* (*rosula*) глинена.

чаша.

alligātio, *ōnis f* 1. привързвам; превързване. — 2. превръзка.

alligātor, *ōris m* който привързва.

alligātūra, *ae f* връзка, превръзка.

al-ligo 1 1. a) привързвам, завързвам hominem. b) превързвам *vulnus*. — 2. закрепвам, задържам *inco non al-ligat naves ancora morsu*. — 3. a) сковавам, спъвам. b) обвързвам, привързвам; задължавам *lex omnes mortales adligat*.

al-lino, *lēvī, litus* 3 намазвам, натрирам; предавам *reī alicui colorem*; отбелязвам; лепвам, прикачам.

allisī pf. om allido.

allissus part. om allido.

allium=alium.

Allobrogēs, *um m* алоброгийци, народ в Нарбонска Галия; *sing. Allobrox*, *ogis m* алброгиец. *Allobrogicus* 3 алброгийски.

allocūtio, *ōnis f* 1. заговаряне, реч (отправена към нкг.). — 2. прен. ободряване.

allophylus 3 (*gr.*) чуждоплеменен, чужд.

alloquīum, *ii n* 1. заговаряне. — 2. прен. ободряване.

al-loquo^r, locūtus sum 3 заговарям, обръщам се към нкг. с думи *allo-quor te*.

allubentia, *ae f* склонност, желание.

al-lūceo 2 светя.

allūdio 1 бъбреа с нкг.

al-lūdo, *lūsi, lūsum* 3 1. приближавам се игриво; *mare terram appetens li-toribus (dat.) adludit* плиска бреговете; *c acc. quae fluctus adludebant*. — 2. шегувам се с *alicui*.

al-luo, *luī* 3 мия *Asia Rubro mari aluitur*.

alluvīēs, *ēt f* наводнение.

alluvio, *ōnis f* 1. нанос, утайка; насып. — 2. прилив.

Almo, *ōnis n* Алмон, приток на р. Тибър.

almus 3 1. хранителен; плодороден *vitis, ager*. — 2. подкрепителен; благосклонен, мил; добър.

alneus 3 елхов.

alnus, *ī f* 1. елха. — 2. прен. кораб, ладия.

alo, aluī, altus (alitus) 3 1. храня, изхранвам; издържам; засилвам *exeg-citum, ignes*. — 2. подхранвам, поддържам *honos alit artes*.

aloē, ēs f bot. аloe.

Aldeūs, eī m Алоей, гигант.

alogia, *ae f* (*gr.*) безсмислица.

alogus 3 (*gr.*) безсмислен; ирационален.

Alōidae, ārum m Алоиди, синове на гиганта Алоей.

Alopē, ēs f Алопа, град в Локрида.

Alpēs, ium. f Алпи, *A'picī (Alpīni)* *ōrum m* алпийци. *Alpīnus* 3 алпийски gentes.

Alphēus, ī m Алфей, река в Елида. *Alphēus* 3 алфейски. *Alpēās, adis f* прякор на Аретуза, любимка на речния бог Алфей.

alsī pf. om algeo u algesco.

Alsiūm, ii n Алзиум, град в Етрурия.

Alsiēnsis, e алзийски; *Alsiēnse, is n* чифлик при Алзиум.

alsius 3 зиморничав.

alsus 3 прохладен, студен.

altar, āris u altāre, is n=altaria.

altāria, ium n u altārium, ii n жертвеник, олтар.

altē adv. високо; дълбоко.

alter, altera, alterum (gen. alterius, dat. alteri) 1. един от двамата, друг; *alter (unus) . . . alter един . . . друг*; *altera occisa, altera capta*. — 2. отсрешен, противоположен. — 3. втори *altero die*; *alter ab illo* втория след онзи; *alterum tantus двойно*; *altero tanto maior двойно* по-голям.

alterās adv. друг път.

altercātio, *ōnis f* спор, препирня.

altercātōr, *ōris m* който спори.

altercor 1 споря, препирам се; *alter-cante libidinibus pavore* когато страхът се бори със страстите.

alternātio, *ōnis f* замяна, сменяване.

alternē adv. променливо.

alternīs adv. вж. alternus.

alterno 1 1. *intr.* сменявам се, редувам се; двоумя се, колебая се. — 2. *trans.* a) с прекъсвания правя или давам ниц.; *quaedam arbores alternant fructum* дават през година плод

b) сменявам, променям *sententiam, vices.*

alternis 3 сменяещ се, редуващ се *alternis trabibus et saxis, alternis diebus; alternis annis* всеки две години; *alternos iudices re cere* отхвърлят съдите и на двете страни; *alternis verbis* след всяка дума. *adv. alternis* променливо; *alternis . . . alternis* ту... ту.

altero 1 1. . изменям, променям. — 2. правя по-лош.

alter-uter, alter-utra, alter-utrum един от двамата, единият и другият.

alticinctus 3 високо преласан.

alticomus 3 с клони и шума на върха (за дърво).

altillis, е угоен, охранен, тъст.

altisonus 3 гръмогласен.

altitonans, gen. -antis силно гърмящ.

altitudo, inis f 1. a) височина *montis*; b) *прен.* възвишеност, величие *animi gloriae.* — 2. a) дълбочина *maris, fluminis.* b) *прен.* непостижимост, скритост *animi.*

altiusculus 3 немного висок.

altivolans, gen. -antis високо летящ.

alitor, òris m хранител; възпитател.

altrimsecus u altrînsecus adv. на другата страна.

altrix, icis f хранителка.

altrôvorsum adv. на другата страна.

1. **altus part. om alo.**

2. **altus** 3 1. a) висок *mons.* b) *прен.* възвишен, величествен. c) високомерен *Apollo alta mente praeditus; subst. altum, I n* височина. — 2. дълбок *aqua, flumen*; непостижим; скрит, таен *somnus, animus;* *alta mente* дълбоко в душата; *subst. altum, I n* a) дълбочина *ex alto emergere.* b) открыто море. — 3. дълбок, вдаден на външте *portus*; отдалечен, затътен.

älucinor *вж. halucinor.*

alui pf. om alo.

alûmen, inis n стипца.

alumentarius 3 продоволствен *lex.*

alumnus 3 отхранен, възпитан, *alumnatum numen* Бакх; *subst. alumnus, I m* питомец, храненик; възпитаник, ученик *Platonis; parvi alumnî* агнета;

subst. alumna, ae f храненица, възпитаница.

Aluntium, II n Алунциум, град в Сицилия. *Aluntînus* 3 алунтийски.

Aluntîn, огъм *m* алунтийци.

alûta, ae f 1. щавена кожа, мека кожа. — 2. *прен.* изделие от мека кожа.

alvârium, II n кошер, пълник.

alvâre, is *n=alvarium.*

alveolus, I m 1. коритце. — 2. русло на река. — 3. кош със земя (за военно укрепление). — 4. дълъчица за игра. — 5. *мед.* алвеола; ямка.

alveus, I m 1. вдълнатина, кухина, дупка *arboris.* — 2. корито; русло; долната част на кораб; трюм *navium;* *прен.* кораб, лодка.

alvus, I f 1. търбух, корем. — 2. стомах. — 3. долната част на кораб. — 4. кошер.

Alyattes, is u eī m Алият, баща на цар Крез (617—560 г.).

Alyzia, ae f Ализия, град в Акарнания.

amâbilis, e достоен за обичане, обичен, любезен, мил.

amâbilitas, âtis f любезност.

amâbilîtcr *adv.* любезно, мил.

Amalthea, ae f Амалтея: 1. нимфа или коза, която отгледала в Крит Зевс. 2. Сибила в Кума. *Amaltheum (ium), I n* светилище на А. в имението на Атик и Цицерон.

âmandatîo, ônis f отдалечаване, заточаване.

â-mando 1 *u* **âmendo** 1 изпращам; заточвам *aliquem in Graeciam.*

amandus 3 мил, приятен *vox.*

amâns, gen. -antis 1. общач; разположен; предан, привързан *amantissimus rei publicae.* — 2. любвеобвилен; ласкав; *subst. m* влюбен.

amanter *adv.* любезно; нежно.

Amantia, ae f Аманция, град в Илирия. *Amantînî, ògit m* амантийци.

âmanuënsis, is m писар.

Amânuënsis, I m Аман, разклонение на планината Тавтус, което отделя Сирия от Киликия.

amâracinum, I n благовоние от майоран.

amâracus, I mf (gr) бот. майоран.

amarantus, ī *m* (*gr*) бот. амарант, хилядоцветник.

amārē adv. 1. горчично. — 2. прен. язвително.

amāriter adv. тъжно, горчично.

amāritēs, ēī f горчичина.

amāritūdo, inis f горчичина.

amāror, òris *m* горчичина, горчив вкус.

amārulentus 3 горчичък.

amārus 3 1. горчив; за мирис: осъпър. — 2. горчив, неприятен *casus*; *subst.* **amāra**, ёгум *n* горчичина, неприятност *cūgatū*. — 3. язвителен *dicta, lingua*.

Amarynthīs, idis f Амаринтида, прякор на Венера.

Amasēnus, ī *m* Амазен, река в Лациум.

Amāsis, is *m* Амазис, египетски цар.

amāsluncula, ae f любовница, любимка.

amāslunculus, ī *m* любовник, любимец.

amāsius, ii *m* любовник.

amastia, ae f (*gr*) *γνέδ.* вродена липса на една или на две гърди.

Amastrīs, idis f Амастрида, град в Пафлагония.

Amathūs, ūntis f Аматунт, град на остров Кипър. **Amathūsius u Amathūsiacus** 3 аматузийски. **Amathūsia, ae f** Аматузия, прякор на Венера.

amātio, ònis *f* обычане; любовни отношения.

amātor, òris *m* 1. любовник; обожател. — 2. любител.

amātōrculus, ī *m* любовник.

amātōriē adv. любовно, нежно.

amātōrius 3 влюбен, лъковен; *subst.* **amātōrius, ii *m*** приятел.

amātrīx, Icīs f любовница; кокетка.

Amāzōn, onis f амазонка. **Amāzon'ides, idum f** амазонки. **Amāzonius u Amāzonicus** 3 амазонки.

ambactus, ī *m* васал.

ambāgēs, um *f* (в sing. само *abl.* *ambage*) 1. криволичещ път; заобикаляне, криволичене. — 2. a) заобикалки, извъртания. b) двусмислени, загадъчни думи; per *ambages* символически.

ambāgiōsus 3 загадъчен, двусмислен.

Ambarri, ёгум *m* амбари, галско племе.

amb-edo, ēdī, ēsus 3 огризвам, оглезгавам; изяждам *dotem*.

ambestrīx, Icīs f прахосница.

Ambiānī, ёгум *m* амбиани, белгийско племе.

ambigo 3 1. съмнявам се; оспорвам; *pass.* съмнителен съм, спорен съм *aliquid ambigītur*. — 2. споря; съдя се de *hereditate, cum aliquo*. — 3. колебая се, двоумя се; съмнявам се в нещо. —

ambiguē adv. 1.нерешително, с колебание. — 2. двусмислено; съмнително.

ambiguītās, ātis f двусмисленост.

ambiguus 3 1. променлив; двуличен. —

2. a) несигурен, неопределен: спорен; *subst.* **ambiguum, ī n** съмнение; *in ambiguo est* съмнително е; *pro certis ambigua malebat.* b) двусмислен, неясен, тъмен *somptia, oracula; subst.* **ambiguum, ī n** двусмисленост. c) неизвестояден *f des.*

Ambiliātī, ёгум *m* амбилиати, галско племе.

ambio 4 1. обикалям, заобикалям. —

2. мъча се да печеля на своя страна; домогвам се до *populum, magistratum*.

Ambiōrīx, Igis *m* Амбиорикс, цар на ебуроните.

ambitīo, ònis *f* 1. домогване, търсене от народа (място, служба и др.). —

2. търсене разположението на народа; ласкателство, демагогия. — 3. a)

великолепие, блястък. b) пристрастие. c) честолюбие, амбиция; жажда.

ambitiōsē adv. 1. a) с желание да блесна, да се проявя. b) амбициозно, честолюбиво. — 2. пристрастно.

ambitiōsus 3 1. обикалящ; увличаш се. —

2. умилващ се; честолюбив, амбициозен. — 3. пристрастен; слизходителен.

ambitus ūs *m* 1. a) обикаляне *siderum*.

b) заобикалки. c) окръжност, обиколка *castrorum*. — 2. домогване до служба противозаконно, чрез подкупи. — 3. подмазване; демагогия. — 4. честолюбие, амбиция.

Ambivareti, ёгум *m* амбиварети, галско племе.

Ambīvaritī, ḫrum m амбиварити, белгийско племе.

Ambīvius Turpīo Амбивий Турпион, римски актьор (II в. пр. н. е.).

ambō, ae, ḫ p̄imer. двама, две.

Ambraciā, ae f Амбрация, град в Епир.

ambrosia, ae f (gr.) амброзия: 1. храна на боговете. 2. благоуханна помада на боговете.

ambrosiacus 3 от амброзиев.

ambrosius 3 (gr.) 1. безсъмъртен; божествен. — 2. благоуханен.

Ambrȳsus, ḫ f Амбрис, град във Фокида.

ambūbāia, ae f флейтистка; танцовачка.

ambulācrum, ḫ n път за разходка, алея.

ambulātīlīs, e подвижен.

ambulōlo, ḫnis f 1. разходка. — 2. прен. място за разходка.

ambulātīlūcula, ae f 1. малка разходка. — 2. прен. място за разходка.

ambulātōr, ḫris m 1. който се разхожда; безделник. — 2. амбулантен търговец.

ambulātōrīus 3 подвижен turres.

ambulo 1 разхождам се. — 2. ходя, пътувам; с acc. пребреждам, изминавам.

ambūgo, ussī, ūstus 3 1. обгарям, изгарям. — 2. повреждам, разстройвам; pass. ambūstus 3 пострадал.

ambūstio, ḫnis f изгаряне.

ambūstum, ḫ n белег от изгорено.

1. **ambūstus 3 part. om ambūro,**

2. **ambustus 3** изгрял; измръзнал.

amellus, ḫ m бот. амел, звездел.

Amenānus, ḫ m Аменан, река до Етна.

āmendo 1 вж. amar.do.

amenorrhoea, ae f (gr.) мед. липса на менструация.

ā-mēns, gen. -entis безумен, обезумял dolore.

amentātūs, amentum вж. amm ...

āmentia, ae f безумие.

Amerīa, ae f Америя, град в Умбрия.

Amerīnus 3 американски.

Amerīola, ae f Америола, сабинско градче.

ames, amītis m вилообразна подставка за птицеловна мрежа.

Amēstrātūs, ḫ f Аместрат, град в Сицилия.

amēthystīnus 3 (gr.) аметистов.

amēthystus, ḫ f (gr.) аметист (скъпоценен камък).

amfractus вж. anf ...

amīca вж. amicus.

amīcālīs, e дружески, другарски.

amīcē adv. приятелски.

amīcio (mīciū), amictus 4 намятам, покривам.

amīcīter adv. приятелски.

amīcītīa, ae f 1. приятелство. — 2. прен. приятели.

1. **amictus part. om amicio.**

2. **amictus, ūs m** 1. намятане; начин на обличане. — 2. наметало, плащ, горна дреха; кърпа capita Phrygio velatum amictu.

amīcula, ae f любимка.

amīculum, ḫ n горна дреха, наметало.

amīculus, ḫ m любимец; близък приятел.

amīcus 3 1. приятелски, благосклонен; amīcum est приятно е. — 2. subst.

amīcus, ḫ m приятел; съюзник, amīca, ae f приятелка; любима.

ā-mīgро 1 изсълвам се Romam.

Aminnēus 3 аминейски (от гр. Аминея в Пиценум).

āmīsī pf. om amitto.

Amīsīa, ae f u Amissīs, is m Амизия, река в Германия (сега Емс).

āmissibīllis, e можещ да се загуби.

āmissio, ḫnis f загуба.

1. **amissus part. om amitto.**

2. **amissus, ūs m** загуба.

Amīsus, ḫ f Амис, град в Понт.

amīta, ae f леля.

amītis gen. om ames.

Amiternūm, ḫ n Амитернум, сабински град. **Amiternus u Amīternīnus 3** амитернски.

ā-mitto, mīsī, missus 3 1. отпращам, пускам; прен. пропускам occasiонem; fidem нарушавам обещание. — 2. загубвам, лишавам се rem publicam.

āmmentātūs 3 снабден с ремък hastae.

āmmentum, ḫ n 1. ремък; ремък на копие. — 2. прен. копие; ammenta

торquent хвърлят копия със замахване.

Ammon *вж.* *Hammon*.

amnēsia, *ae f* (*gr.*) амнезия, загуба на памет.

amnēstia, *ae f* (*gr.*) 1. забравяне; прощаване. — 2. юр. амнистия.

amnicola, *ae mf* крайречен *salix*.

amniculus, *I m* рекичка.

amnicus 3 речен *piscis*.

amnis, *is m* 1. река; течение; secundo (*adverso*) амне по (против) течението. — 2. вода.

amo 1 1. обичам. — 2. имам обичай; обичам (*sc inf. ce* превежда с *adv.* обикновено: *amat hoc facere* обикновено прави това). — 3. особ. израз *amabo te* моля ти се.

amoenē adv. приятно; прелестно.

amoenitās, *ātis f* 1. приятно разположение *locutum*. — 2. приятност; прелест.

amoeniter adv. прелестно; приятно, весело.

amoenus 3 приятен; прелестен; приятно разложен *tus*.

ā-mēl'or 4 1. отстранявам. — 2. отклонявам; предотвратявам *periculum*; потап замълчавам.

āmēlītio, *bnis f* отстраняване, отдалечаване.

amotim, *I n* (*gr.*) бот. а мом (растение, от чиито плодове приготвяли балсам).

amot, *bris m* 1. любов, страсть. — 2. любимец. — 3. Амор, бог на любовта.

amōrbundus 3 влюбчив; влюбен; страдаш от любов.

Amorgos, *I f* Аморгос, остров в Егейско море.

amorphus 3 (*gr.*) безформен.

āmētio, *bnis f* отдалечаване, отстраняване *dolor's*.

ā-moveo, *mētī*, *mētus* 2 отстранявам, отдалечавам; *aliquem in insulam* заочавам.

Amphiārāus, *I m* Амфиарай, цар на Аргос. **Amphiārēadēs**, *ae m* потомък на А.=Алкеон. **Amphiāreūs** 3 Амфиараев.

amphibolla, *ae f* (*gr.*) двусмисленост.

Atmphiictyones um m (*gr.*) амфиктиони, религиозно-политически съюзи на гръцките държавици, най-важните от които са били тези около Делфи и Делос.

Amphilochī, *brum m* амфилохи, жители на областа **Amphilochīa**, *ae f* Амфилохия. (в североизточната част на Акарнания).

Amphilochus, *I m* Амфилох, син на *Amphiāraus*.

Amphiōn, *onis m* Амфирон, син на Юпитер и Антиопа, мъж на Ниоба, строител на акропола в Тива. Камъните сами се нареждали — така изкуенно свирел. **Amphiōnius** 3 Амфиронов.

Amphīpolis, *is f* Амфипол, град в Македония. **Amphīpolitānus** 3 амфиполски.

amphīprostylos, *I m* (*gr.*) храм с по 4 колони отпред и отзад.

Amphiāssa, *ae f* Амфиса, град в Локрида.

amphītheātrum, *I n* (*gr.*) амфитеатър. **Amphītrītē**, *ēs f* Амфитрита, богиня на морето; прен. море.

Amphītrītōn, *bnis m* Амфитрион, цар на Тиринт в Арголида, мъж на Алкмена, майката на Херкулес. **Amphītrītōnīdēs**, *ae m* Херкулес.

amphora, *ae f* (*gr.*) амфора: 1 съд с две дръжки (за вино, масло, плодове). — 2. мярка за течности = 26 л.; мярка при определяне вместимост на кораб = 26 кг.

Amphrīysus, *I m* Амфриз, река в Тесалия, край която Аполон пасял стадата на Адмет. **Amphrīyslus** 3 амфрийски.

amplia, *ae f* 1. дръжка. — 2. прен. повод.

amplē adv. 1. а) изобилно, богато. б) великолепно. — 2. *compr.* **amplius** а) повече. б) за по-късно; за друг път.

am-plexor, *amplexus sum* 3 1. обхващам, прегръщам, обгръщам *altaria palmis*. — 2. а) заобикалям, обкръжавам *locum munimento, vallo* на *castra*. б) прегръщам с любов; посвещавам се на; обичам; ценя високо, уважавам *virtutem, tem rublicam*. с) мислено обхващам, обмис-

лям iudex omnia consilio amplectitur.
d) обхващам, съдържам sententia illa
 omnes crudelitates amplectitur. **e)** из-
 лагам, описвам argumentum pluribus
 verbis.

amplexor 1 1. прегръщам aliquem. —
 2. високо ценя; обичам otium.

1. **amplexus part.** от amplector.

2. **amplexus ūs m** обхващане, обгръ-
 щане; прегръщане serpentis; ample-
 xus dare прегръщам; petere aliquem
 ampliū искаш да прегърна някого.
ampliatio, ūnis f 1. отлагане, отсроч-
 ка. — 2. разширяване.

amplificātō, ūnis f 1. разширение,
 увеличаване. 2. възвеличаване.

amplificātor, ūris m който уголемява
 dignitatis meae.

amplificē .adv. бляскаво, великолепно.

amplifico 1 1. разширявам, уголемя-
 вам, увеличавам urbem, rem publi-
 cam. — 2. възвеличавам, превъзнасям.

amplio 1 1. отлагам; отсрочвам при-
 съдата. — 2. разширявам, уголемявам.

ampliter .adv. 1. богато, щедро. — 2.
 блестящо, великолепно.

amplitudo, ūn's f 1. пространство; го-
 лемина urbis. — 2. **a)** величие; бля-
 сък nominis, animi. **b)** достойнство;

високо положение в държавата.

ampliusculē .adv. изобилино.

amplus 3 1. широк, просторен domus. —

2. много голям, значителен; изобилен
 ampliores copiae; subst. comp. n
 amplius повече amplius obsidum. —
 3. **a)** блестящ, великолепен gloria,
 orator. **b)** почитан, високопоставен,
 знатен civis.

Am(o)sānctus, ī m Ампсанкт, малко
 езеро в Самниум.

Am(p)sivarīt, ūrum m ампсивари, гер-
 манско племе.

ampulla, ae f 1. шишенце за помада. —
 2. прен. надутост в речта. — 3. мед
 ампула.

ampullarius, ii m производител на
 шишенца.

ampullor 1 говоря надуто, бомбастично.

amputatio, ūnis f 1. отрязване. — 2.
 мед. отрязване на част (ръка, крак)
 от тялото.

am-puto 1 1. отрязвам; подрязвам v-
 tem ferro. — 2. **a)** отрязвам autem;
 subst. amputāta, ūrum n отриви-
 ста реч. **b)** намалявам.

Amprucus, ī m Ампик, баща на ясно-
 видеща Morsus. **Amprucidēs**, ae m син
 на Ампик = Morsus.

Amūlius, ii m Амулий, цар на Алба
 Лонга.

amurca, ae f (gr.) пяната, която се
 образува при добиване на зехтин.

amussis, is f отвес.

amussitatūs 3 точно измерен; безуко-
 рен.

Amūclae, īrūm f Амикла: 1. град в
 Лакония. 2. град в Лациум.

Amucus, ī m Амик, син на Нептун,
 цар на Витния.

amygdala, ae f (gr.) бадемовъд дърво..

amygdalum ī n (gr.) бадем.

amylum, ī (gr.) скорбяла; нишесте..

Amytōnē, īs f Амимсна: 1. дъщеря
 на Данай. 2. извсър в Арголида.

Amyntās, ae m Аминт, име на маке-
 донски царе.

Amintōr, oris m Аминтор, цар на до-
 лопите. **Amyntiades**, ae m Аминтиад=

потомък на Аминтор.

amystis, idis f (gr.) изливане на един
 дъх чашата; неумерено пиене.

Amythāōn, onis m Амитаон, баща на
 Меламп и Биас.

an coniunct. 1. **a)** в прям въпрос :
 (усилено an уего) или, или може

b) при двоен прям въпрос : или
 (или не = an non) dicam an non
 dicam, Romamne venio an hic maneo?

utrum Milonis corporis an Pythagorae
 tibi mal's vires ingenii dari?

— 2. в косвен въпрос : **a)** дали quicquid ex
 his iubebat an ferrum habuisse. **b)**

особ. изрази : haud scio, nescio, du-
 bito, incertum an не зная, съмнявам

се, дали не, *m. e.* аз мисля че =
 може би vir sapientissimus atque haud

scio an praestantissimus; с прибавя-
 не non към тези изрази = едва ли :

quod haud scio an non possis аз не
 зная дали можеш, *m. e.* едва ли ти

можеш; nescio an nullus едва ли
 някой.

Anaces = Anactes.

Anacharsis, idis m Анахарсис, скит, който пропътувал Гърция по времето на Солон (VI и V в. пр. н. е.).

.**anachōrēsis, is (eos) f (gr.)** отшелничество.

.**anachōrēta, ae m (gr.)** отшелник.

Anacreōn, ontis m Анакреон, гръцки лирик (559—478 г.).

Anactes pl. m Властители, прякор на Диоскурите.

anaētīa, ae f (gr.) мед. малокръвие

anaesthesia, ae f (gr.) мед. обезболяване.

anaglypta, d̄rum n (gr.) резба; изделия, украсени с резба.

Anāgnīia, ae, f Анагния, град в Лациум.

anagn̄stēs, ae m (gr.) четец.

1. **analecta, ae m (gr.)** роб, който събира остатъците от трапезата.

2. **analecta, d̄rum n** 1. останки от обяд. — 2. сборник.

analgesia, ae f (gr.) мед. нечувствителност на болка; обезболяване.

analgetica, d̄rum n фарм. обезболяващи лекарствени средства, успокояващи болките средства.

analogia, ae f (gr.) аналогия, сходство, подобие.

analogicus 3 аналогичен.

analogus 3 аналогичен; съразмерен.

analysis, is f (gr.) анализ.

anamnēsis, is f (gr.) мед. анамнеза.

anapæcum, ī n (gr.) голяма чаша за пиене.

anapaesticus 3 написан в анапести.

anapaestus 3 (gr.) 1. анапестов, pes = анапест (— — —). — 2. subst. a) **anapestus, ī m** анапест. b) **anapestum, ī n** стихотворение в анапести.

Anaphē, ēs f Анафа, един от Спорадическите острови.

anaphora, ae f (gr.) 1. възлизане, издигане. — 2. приношение (на бога). —

3. **стил.** повторение на една дума в началото на няколко изречения.

Anapus, ī u Anāpis, is m Анап, река край Сиракуза.

Anārtes, tum m анарти, племе в Дакия.

Anās, ae m Анас, река в Испания.

anas, atis u itis f патица.

1. **anathēma, q̄tis n (gr.)** дар, приношение.

2. **anathema, atis n (gr.)** отъчване от християнската църква.

anaticula, ae f патенце.

anatīna, ae f месо от патица.

anatīnus 3 патешки.

anatocismus, ī m (gr.) сложна лихва.

Anaxagorās, ae m Анаксагор, гръцки философ от йонийската школа, учител на Перикил и Еврипид (V в. пр. н. е.).

Anaxarchus, ī m Анаксарх, гръцки философ от Абдера (IV в. пр. н. е.).

Anaximander, d̄rī m Анаксимандър, философ от Милет (около 610—547 г. пр. н. е.).

Anaximenēs, is m Анаксимен, философ, ученик на Анаксимандър (втората половина на VI в. пр. н. е.).

ancēps, gen. -ipitīs 1. двуглав lanus. —

2. a) двустраничен, двоен; proelium бой на две страни; gladius двуостър меч; tela стрели, хвърлени от две страни. b) двусмислен oraculum. c) колеблив, съмнителен, нерешен, променлив be:li fortuna, proe:lii certamen var:um atque ancēps. d) съмнителен; опасен ancīpites vitae.

Anchīalos, ī f Анхиало, град на Черно море, сега Поморие.

anchīsēs, ae, m Анхиз, баша на Еней.

anchīsiadēs, ae m син на Анхиз = Еней.

ancīlē, is n 1. щит, според преданието паднал от небето през царуването на Нума Помпилий. — 2. щит.

ancilla, ae f слугиня, робиня.

ancillāriolus, ī m който се влачи по слугини.

ancillāris, e слугински.

ancillo 1. слугувам. — 2. господар съм на.

ancillor 1 слугувам.

ancillula, ae f слугинче.

Ancōn, ñnis f u Ancōna, ае f Анкона, град на Адриатическо море.

ancora, ae f котва; ancogram tollere или solvere вдигам котва, тръгвам

in ancoris, ad ancoram consistere,
стare стоя на котва.

ancorāle, is n котвено въже.

ancorārius 3 u ancorālis, e котвен
funis.

Ancyra, ae f Анкира, град в Галатия
(сега Анкара).

andabata, ae m гладиатор, който се
бие със завързани очи.

Andania, ae f Андания, град в Месопотамия.

Andecāvī, ḫrum, Andēs, ium u Andī,
ḥrum m анди, галско племе.

Andēs, ium m Анди, родното място на
Вергилий, което било близо до Мантуя, в Северна Италия.

Andraemōn, onis m Андремон, етолийски
кияз, баща на Тоант.

Andrius 3 ej. Andros.

Androgeōs, eī m Андрогей, син на
Минос и на Пазифая.

androgynēs, ēs f (гр.) мъжествена
жена.

androgynus, I m (гр.) хермафродит.

Andromachē, ēs u Andromacha, ae
j Андрамаха, съпруга на Хектор.

Andromeda, ae u Andromedē, ae f
Андремеда, дъщеря на Кефей, жена
на Персей.

andrōn, ḫnis m (гр.) коридор; проход.

Andronīcus, I m Андроник; Liviūs
Andronicus Ливий Андроник, първият
римски драматически писател (ок. 240
г. пр. н. е.).

Andros, I f Андрос, цикладски остров.

Andrius 3 андроски. Andria, ae f
Андрия, комедия от Теренций (= момиче от Андрос).

ānellus, I m пръстенче.

Anemūrium, īf n Анемуриум, планина
в Киликия.

anēthum, I n (гр.) копър.

anetīnus 3 патешки.

ānfrāctus, ūs m 1. завой, извишка via-
rum, montis; annūus или solis годи-
шен период. — 2. заобикалки; сплетни,
интриги.

angelicus 3 ангелски.

angelificātus 3 превърнат в ангел.

angellus, I m тъгъчче.

angelus, i m (гр.) ангел.

angīna, ae f мзд. 1. ангина, възпаление на гърлото. — 2. angīna pectoris гръден жаба.

angīportum, ī p или angīportus, ūs m
тесен проход, тясна уличка.

Angltia, ae f Англия, богиня на лекарско изкуство у марсите.

Anglī, ḫrum m англи, германско племе.

ango, ḫnkī 3 1. притискам, давя, душа
guttur. — 2. тревожа, беспокоя; angi
animo или само angī тревожа се,
беспокоя се.

angor, ḫrls m 1. притискане; давене,
душене; задух. — 2. притеснение,
мъка, беспокойство.

Angrīvariī, ḫrum m ангривари, германско племе.

angui-comus 3 с коса от змии.

angui-culus, I m змийче.

angui-fer, fera, ferum който носи змии.

angui-gena, ae m роден от змия.

anguilla, ae f змиорка.

angui-manus, ūs m змиерък.

anguineus u angīnus 3 змийски, от
змии сомае.

angui-pēs, gen. -pedis змienог.

anguis, is mf змия; прен. съзвездие
Дракон.

angui-tenēns, entis m змienосец.

angulāris, e ъгловат, ръбест columna.

angulātim adv. от ъгъл до ъгъл.

angulātus 3 ъгловат.

angulo 1 правя ъгловат; извивам.

angulōsus 3 с много ъгли, ъглест.

angulus, I m 1. ъгъл. — 2. усамотено
място.

angustē adv. 1. тясно, сбито anguste
dicere. — 2. оскъдно.

angustiae, ārum f (рядко angustia,
ae f) 1. теснина; angustiae (locorum) теснини; angustiae spiritus задушаване; angustiae pectoris малодушие, дребнавост. — 2. a) краткост temporis, orationis. b) нужда, липса pecuniae. c) мъчиния, затруднение in angustiis esse.

angusticlāvius 3 с туника, обшита по
края с пурпур.

angusto 1 стеснявам; ограничавам.

angustus 3 1. тесен *iter*, *pontus*, *domus*. — 2. а) кратък ; ограничен пох, *dies*, *res frumentaria*. б) затруднителен ; лош ; *res angustae* затруднително положение ; *subst. angustum*, i п затруднение, нужда *in angustum venire*. с) малодушен ; дребав *angusti animi*. д) кратък, сбит *oratio*.

anhēlātio, *bnis f* тежко дишане, задух, астма.

anhēlitus, *ūs m* 1. тежко дишане, задъхване. — 2. а) дишане. б) изпарение *vini*.

anhēlo 1 1. *intr.* тежко дишам, задъхвам се. — 2. *trans.* дишам, издихам *ignem*, *scelus*.

anhēlus 3 1. задъхващ се, пъхтящ. — 2. причиняващ задъхване, задъхващ *cursus*, *febris*.

Anicīanūs 3 Анициев (на консулата Аниций) *lectica*.

anicula, *ae f* бабичка.

Aniēnsis, *Aniēnus* *вж.* *Anio*.

Anīgros, *ī m* Анигрос, рекичка в Елида.

anilis, *e* бабешки, старчески тугае.

anilitās, *ātis f* старост (у жените).

aniliter *adv.* 1. по бабешки, като баба.

— 2. прен. глупаво.

anillitor 1 о старявам.

anima, *ae f* 1. лъх ; вятър. — 2. а) въздух. б) дъх. — 3. а) душа, живот ; *animam efflare* (*edere*, *emittere*, *effundere*) умирам ; *anima purpurea* кръв. б) душите на умрелите, сенки *animae recentes*.

animabilis, *e* животворен.

animadversio, *bnis f* 1. внимателност. — 2. забележка, мъррене ; наказание *paterna* ; *animadversio capitalis* смъртно наказание.

animadversor, *bris m* наблюдател.

animadverto, *verti*, *versus* 3 1. внимавам, наблюдавам. — 2. забелязвам.

— 3. правя бележка, мърря ; наказвам *vitia*, *in aliquem*.

animaequus 3 равнодушен.

animal, *ālis n* живо същество, творение ; обикн. животно.

animális, *e* 1. въздушен. — 2. жив, одушевен.

animāns gen. -antis 1. одушевен, жив. —

2. *subst.* **animāns**, *ant's mf* живо същество, особ. животно.

animātio, *bnis f* 1. съживяване ; въодушевление. — 2. прен. същество. **animātor**, *bris m* който одушевява, който съживява.

animātrīx, *Icls f* която вдъхва душа.

animātus 3 1. одушевен, жив. — 2. а) *c adv.* разположен. б) бодър.

animo 1 1. оживявам, вдъхвам живот ; *guttas in angues* превъръщам капките в змии. — 2. въодушевявам ; настройвам.

animōdē *adv.* смело, решително.

animōsītās, *ātis f* смелост.

animōsūs 3 1. смел, сърцат. — 2. горд *vobis animosa creatis*.

animula, *ae f* 1. душница, — 2. куражец.

animulus, *ī m* душичка.

animus, *ī m* 1. душа ; дух *fragile corpus animus sempiternus movet*. —

2. а) дух ; разсъдък ; мисъл *acies animi*, *caecus animo*; *animo certe* (*lustare*, *circumspicere*, *comprehendere*) забелязвам ; *animo agitare* (*volvere*, *moliri*) обмислям, кроя. б) внимание *animum adverto* *вж.* *animadverto*. с) съзнание *animus aliquem relinquit*.

д) оценка, мнение, съждение *meo animo*. е) памет ; *animo tenere* помня.

ф) предчувствие *futura animo prospicere possis*. — 3. а) склонност, влече ; удоволствие ; *animi causa* за удоволствие. б) характер *constans atque egregius*. с) настроение, разположение ; *bono animo* (*alieno animo*) *esse in aliquem* добре съм настроен (зле съм настроен) спрямо нкг ; *aequo animo*, *quieto animo* ръвнодушино.

д) намерение ; решение, желание ; *in animo habeo*, *est mihi in animo* имам намерение ; *hoc animo* с това намерение. — 4. а) чувство, сърце ; *ex animo* от сърце. б) смелост, самоувереност *confirmare militum animos* ; *animō cadere* (*deficere*) падам духом ; *magno animo* много смело. с) гордост, надменност *vincere animos iramque tuam*.

Anio, ēnis m Анио, приток на р. Тибър.

Aniēnsis, e u Aniēnus 3 аниенски.
anischuria, ae f (gr.) мед. незадържане на урината.

anicula, ae f патенце.

anitis gen. от апас.

an-p... em. ad-p...

Anna, ae f Ана, сестра на Диона. Покъсно отъждествена с Ана Перена.

Annaeus 3 Аней, римско родово име.

annālis, e 1. годишен, относящ се до годините. — **2. subst. annāles, ium m** летопис (особ. *pontificum* или *maximi*).

annāscor вж. agnascor.

anne вж. ап.

Annicerīl, ðritm m анициери, привърженици на киренейската философска школа.

anniculus 3 едногодишен.

Annus 3 Аний, римско родово име.

anniversārius 3 ежегоден.

annixus u annīsus part. om adn'tor.

anon вж. ап.

appōna, ae f 1. a) годишен доход, плодородие, добив. **b)** съестни припаси; житна храна, хляб; appopae caritas скъпотия на храната; appopae vilitas евтиния на храната. — **2.** пазарна цена, цена на житните храни appona. vi's. — **3.** вид годишен данък в храни.

annositās, ātis f дълбока старост.

annōsus 3 стар.

annotāmentum, I n забележка.

annotātio, ðnis f (за)бележка.

annotātor, ðris m 1. който отбелязва, който следи. — 2. който държи бележка за данъците в пари или в натура.

annōtinus 3 миналогодишен.

an-noto 1. отбелязвам; поставям заглавие (на книга).

annus, I m 1. a) година habere annos vig'nti; īneunte anno в началото на годината; exēunte (extremo) anno на края на годината. **b)** annus magnus период от 25 800 години. — **2.** годишно време; жътва, добив, годишен доход.

annūs 3 1. едногодишен, годишен.

2. ежегоден.

anōmalia, ae f (gr.) 1. — отклонение от нормалното състояние. — **2. gram.** неправилност, отклонение от правило.

anomphalus 3 (gr.) мед. нямащ пъп.

anophthalmia, ae f (gr.) мед. вродена липса на очи.

anorexia, ae f (gr.) мед. липса на аппетит.

an-quītro, quīstīvī, quīstītus 3 1. търся (наоколо). — **2.** изследвам, дирия. — **3. a)** разследвам. **b)** искам наказание на икрг.

anquīsītē adv. точно; грижливо.

ānsa, ae f 1. дръжка. — **2.** повод, случай ansam quaegere.

ānsātus 3 с дръжки.

ānsēr, eris mf гъска.

ānsērīnus 3 гъши, от гъска.

anta, ae f четвъртата колона.

Antaeus, eīl m Антей (гигант).

antagōnistā, ae m противник, съперник.

Antandros, I f Антандрос. 1. град в Малка Фригия. 2. о-в Андрис. **Antandrius 3** антандроски.

antapodosis, is f (gr.) въздаяние, отплата.

antarctīcus 3 (gr.) южен.

antarctīus 3 (gr.) подемен, служещ за издигане.

ante 1. adv. a) преди, по-рано; paulo ante малко по-рано. **b)** напред. — **2. prāp. c acc. a)** пред ante pedes. **b)** преди ante Solonis aetatem, ante urbem conditam; ante diem (tempus) преждевременно, преди срока. — **3. ante... quam... = ... antequam** преди да.

antea adv. по-рано, преди това ante quam = antequam.

anteambulo, ðnis m слуга, лакей.

Ante-canis, is m Малкото куче (съзвезdie).

ante-caplio, cēpī, captus 3 1. завземам по-рано locum castris. — **2. a)** предварително пригответя quae bello usui forent. **b)** изпреварвам, не дочаквам tempus legatorum; antecēpta animo

rei quaedam informatio... предварително състансно мнение.

antecēdēns, *gen. -entis* предхождащ; *subst. n. sing. и pl.* причина *ab antecedentibus et consequentibus*.

ante-cēdo, *cēssi*, *cēssus* 3 1. вървя отпред, предшествувам. — 2. изпреварвам. — 3. превъзхождам, надминавам.

ante-cello 3 издигам се; отличавам се; превъзхождам *eloquentia ceteris antecellit*.

antecēnium, *it n* закуска.

antecēpt pf. от antecario.

antecessio, *ōnis f* 1. вървене напред, изпреварване. — 2. причина.

ante-cessor, *ōris m* който върви отпред.

antecessus part. om antecedo.

ante-cursor, *ōris m* който върви отпред; *pl.* предни части, авангард.

ante-eo, *it, īre* 1. вървя пред никого *alicui (aliquem)*. — 2. а) предшествувам; изпреварвам. б) надминавам *ceteribus virtute*.

ante-fero, *tuli, lātus, ferre* 1. нося *fasces*; *gressum* вървя напред. — 2. предпочитам *alicui rei*.

ante-fixus 3 закрепен, прикован отпред; *subst. antefixa*, *ōrum n* украшения, изображения на божовете по фронтоните.

ante-gredior, *gresus sum* 3 вървя напред (пред) *stella antegreditur solem*.

ante-habeo 2 предпочитам *aliquid alicui rei*.

ante-hāc adv. преди това, по-рано.

anteīl pf. от anteo.

Antēus 3 Антей, римско родово име.

antelātus part. om antefero.

ante-logium, *it n* пролог.

ante-lūcānus 3 който става до разсъмване сена.

antelūciō и antelūculō adv. пред разсъмване.

antelūdium, *it n* встъпление.

ante-merīdiānus 3 предобеден; *subst.*

antemerīdiānum, *ī n* предобед.

ante-mitto, *mīsi*, *missus* 3 изпрацам напред.

antemna (*antenna*), *ae f mor.* рей, напречна мачта.

Antemnae, *ārum f* Антемна, сабински град. **Antemnātēs**, *iūm m* жителите на А.

antemurāle, *īs n* предстене.

Antēnor, *ōris m* Антенор, троянски вожд, основател на гр. Падуа. **Antēnoridēs**, *ae m* син на А.

ante-occupātiō, *ōnis f* стил. изпреварване, пролепсис.

ante-partūm, *ī p (u pl.)* по-рано придобитото.

antepassio, *ōnis f* предчувствие.

antependūlus 3 висящ отпред, падащ пред лицето.

ante-pēs, *pedis m* преден крак; преден.

ante-plānī, *ōrum m* антепилани, първите два реда войници (*hastati и principes*).

ante-rōbo, *posuī*, *positus* 3 1. поставям (отпред). — 2. предпочитам *aliquid alicui rei*.

ante-potēns, *gen. -entis* от всички най-богат, най-могъщ, най-щастлив.

antepracursor, *ōris m* предтеча.

ante-quam *coniunct.* преди да; може и отделено: *cuius ante praedia possedisti quam ipsum vidiisti*.

anteris, *idīs f (sp.)* подпорка.

anterius *adv.* на първо място, по-рано.

antescholānus и antescholārius, *it m* помощник-учител.

antes, *iūm m* редици, особ. редици от лози.

ante-signānī, *ōrum m* антесигнани, войници, които вървят пред знамената; *прен.* щурмови, отбрани войници.

ante-sto = *antisto*.

antēstor 1 викам за свидетел

antetulī pf. от antefero.

ante-venio, *vēnī*, *ventus* 4 1. дохождам по-рано; изпреварвам *alicui (aliquem)*. — 2. а) осуетявам. б) предпочитам пред *alicui*.

ante-verto, *rītī*, *rsuīs* 3 1. изпреварвам. — 2. предпочитам.

ante-volo 1 летя, тичам пред с *acc.*

Anthēdōn, onis f Антедон, град в Беотия.

Anthe mūsias, adis f Автемусия, град в Месопотамия.

anthias, ae m вид морска риба.

anthropo-morphītae, ārum m еретики, които си представят бога като човек.

anthrēpophagī, brum m людоеди.

anthrēpo ogia, ae f (gr.) антропология, наука за человека.

Antias и dr. ej. Antium.

antibo fut. om anteo.

anticatēgoria, ae f (gr.) юр. молба на ищец.

anticipātio, bnis f предварително съставено мнение deorum.

anticipo 1 вземам предварително.

Anticlea, ae f Антиклия, майката на Одисей.

antēus 3 = antiquus.

Anticygra, ae f Антицира, име на гравове във Фокида, Локрида и Тесалия.

antidea (cm. φ.) = antea.

antidotum, ī n u antidotus, ī f (gr.) противоотрова.

antifebrīlia, bīum n фorm. средства за понижаване на температура.

Antigenēs, is m Антиген, пълководец на Александър Велики.

Antigonē, ēs f Антигона: 1. дъщеря на Едип. 2. дъщеря на цар Лаомедон.

Ant'gonēa, ae f Антигонея: 1. град в Епир. 2. град в Македония. **Antigonēnsis**, с антигонейски.

Ant'gonus, ī m Антигън, пълководец на Александър Велики.

Antilibanus, ī m Антилибан, планина в Сирия.

Antilochus, ī m Антилох, син на Нестор.

Antimachus, ī m Антимах, гръцки епически поет (V и IV в. пр. н. е.).

ant'nomia, ae f (gr.) противоречие на законите.

Antiochīa, ae f Антиохия: 1. град в Сирия. **Antiochēnsēs, ium m** антиохийци. 2. град в Кария.

Antiochus, ī m Антиох, име на сирийски царе.

Antīopa, ae или Antīopē, ēs f Антиопа: 1. дъщеря на Никтей, майка на Амфион. 2. майка на Пиеридите.

Antīpater, trīt m Антипатър: 1. македонски пълководец (умрял 319 г. пр. н. е.). — 2. име на няколко философи. **antīpathia, ae f (gr.)** отвращение към нещо.

Antīpatrēa, ae f Антипатрея, крепост в Македония.

Antīphatēs ae m Антифат, другар на Еней.

Antīphē(n), ontis Антифон, гръцко-собствено име.

antīpodes, um m (gr.) жители на противоположната страна на земята, антиподи.

Antīpolis, is f Антипол, марсийска колония (сега Антиб).

antīpūretica, brum n фarm. понижаващи температура средства.

antīquārius 3 старинен, древен; **subst. antīquārius, ii m** антиквар, любител на старинното.

antīquē adv. по стар обичай.

antīquitās, ātis f 1. древност. — 2. a) старите хора. b) дълбока старост. c) история на древността; **pl.** древни паметници. d) древна простота, честност.

antīquitus adv. в старо време; от старо време.

antīquo 1 оставям на предишното; отхвърлям *legem*.

antīquus 3 1. преден; важен *nihil antīquus existimare*. — 2. предишен, по-ранешен *quod in antīquum locum gratiae sit restitutus*. — 3. a) стар, древен, старинен *lex*; **subst. antīqui, brum m** древните хора; **antīqua, brum n** древност. b) старинен; прост, запазен *mos*.

antisēptica, brum n фarm. антисептични средства.

Antissa, ae f Антисса, град в Лесбос. **Antissaeī, brum m** антисесици.

antisophista, ae m (gr.) 1 антисофист (граматик с противоположни на софистите схващания). — 2. ловък противник.

antistātus, ūs препищество.

antistes, stitis *m* 1. старейшина; гла-
вен жрец. — 2. *прен.* майстор, опи-
тен човек *artis dicendi*.

Antistenēs, is *m* Антистен, основател
на циническата школа. (V и IV в.
нр. н. е.).

antistīfa, ae *f* главна жрица *fani*;
Phœbi = Касандра.

anti-sto, stetī 1 *1.* стоя пред; — 2.
прен. превъзхождам, имам предим-
ство.

Ant'um, iū *n* Анциум, град в Лациум.
Antiās, atis adi. антийски. *subst.*
чифлик при Анциум. *Antiātēs, iūt*
m антийци.

antithesis, is *f* (*гр.*) противопоставяне,
противополагане, антитеза.

antitheton, ī *n* (*гр.*) стил. противо-
поставяне, антитета.

antitheus, ī *m* противник на бога *dia-
bolus*.

antitoxicum, ī *n* фарм. противоотрова.

Antōnius 3 Антоний, римско родово
име. *Antoniātī*, ḥgit *m* привърже-
ници на Антоний.

antonomasia, ae *f* (*гр.*) стил. употреба
на епитет вместо собствено име.

anthrāx, ācis *m* (*гр.*) 1. въглен. 2. *мед.*
сия пълка.

Antrō, ḥnis *f* Антрон, град в Тесалия.

antrum, ī *n* (*гр.*) 1. пещера. — 2. *прен.*

къхина.

Anubīs, īdis *m* Анубис, египетско бо-
жество на подземния свят (изобразя-
вано с глава на чакал).

ānulārius, ii *m* пръстенар, майстор на
пръстени.

ānulātus 3 1. с пръстен или с обици
aures. — 2. окован *pedes anulati*.

ānulus, ī *m* пръстен (с печат); халка.

anuressis, is *f* (*гр.*) *мед.* неотделяне на
урина поради заболяване на бъбре-
ците.

1. **anus, ūs** *f* 1. баба; *прен.* магъосница.
— 2. *adi.* стара.

2. **anus, ī** *m* 1. халка; окови. — 2.
мед. заден канал, анат.

ānxiē *adv.* боязливо, неспокойно.

ānxiētās, ētīs *f* 1. боязливост, безпо-
койство. — 2. грижливост, точност.

ānxifer, fera, ferūm обезпокоителен,
тревожен.

ānxitūdo, īnis *f* боязливост, беспокой-
ство.

ānxiūs 3 1. боялив; неспокоен; за-
грижен. — 2. обезпокоителен, тре-
вожен; мъчителен сигае.

Anxur, urīs *n* Анксур, град на вол-
ските в Лациум. *Iupīter Anxurus*
Юпитер у волските.

Anytius, ī *m* Анит, обвинител на Сок-
рат.

Aonēs, um *m* аони, най-старите жи-
тели на Беотия. *Aonius* 3 беотийски;
vir A. = Херкулес, *deus A.* = Бакх,
sc̄ores A. = музите. *Aonides, um*
f музите.

Aorgnos = *Avernus*.

aorta, ae *f* *мед.* главна артерия.

Aōus, ī *m* Аой, река в Илирия.

Ap. = *Appius*.

apage (*гр.*) махни се!

Apamea (*u -ia*), *ae* *f* Апамия, име на
градове в Сирия, Витиния и другаде.

Aparamēnsis, e апамийски.

apathīa, ae *f* (*гр.*) безчувствие; рав-
нодушие, апатия.

apatōt, orīs *m* (*гр.*) без баща.

apēliōtēs, ae *m* (*гр.*) северен вятър.

Apella, ae *m* Апела, име на освободен
роб. *i ren.* лековерен.

Apellēs, is *m* Апелес, прочут гръцки
живописец (356—308 г.). *Apellēus* 3
Апелесов.

apēr, prī *m* глиган.

Aper, prī *m* Апер, прякор у римля-
ните.

aperantī, īrum *m* аперанти, племе в
Етолия.

aperio, apērī, apertus 4 1. a) от-
кривам, оголовам *corporis partes*, са-
put; se aperire или *aperītī* показвам
се. b) откривам, разкривам, показвам
sententiam suam; или se aperire или
aperītī откривам се, издавам се. — 2.

a) отварям, отключвам *portam*, *oculos*.
b) правя достъпен, правя проходим
ver ap rīt maria. c) разкопавам; про-
карвам *fundamenta templi, iter*.

apertē *adv.* 1. явно. — 2. a) откро-
вено. b) ясно.

apertio, ònis f отваряне; откриване.
aperto 1 огловам; запретвам *bracchium.*
apertor *òris m* откривател.
apertùra, ae f отвор, отвърстие;
устие.

1. apertus part. om aperio.

2. apertus 3 1. отворен, свободен, до-
стъпен *lccus, mare;* *subst. apertum,*
ī n равнина, поле. — 2. а) непо-
крит, гол *aperito capite;* *coelum aper-*
tum ясно небе; *navis кораб без па-*
луба. б) незашитен *latus.* — 3. а)
открыт; очевиден *latrocinium;* паг-
rat'io ясен. б) откровен, прям *apî-*
mus.

apex, ap'cis m 1. връх *lauri, montis.* —
2. а) върхът на жреческа шапка;
шапка на жрец; *apicem dialem ali-*
cui imponere правя някого жрец на
Юпитер. б) тиара на азиатски царе.
с) украсение; венец *apex senectut s*
est auctoritas. д) шлем *ardet apex*
capiti.

Aphareus, eīt m Афарей, цар на Месения. *Apharēiūs* 3 Афареев.

Aphidna, ae f Афидна, град в Атика.

ap'ractus, ī f (p.) кораб без палуба.

Aphrodîsia, òrum n Афродизии, празник в чест на Афродита.

Aphrodîsias, a'lis f Афродизия, име на градове в Кария и Киликия.

apiarius, īt m пчелар.

apicâtus 3 носещ шапка на жрец (фламин).

ap'cula, ae f пчеличка.

Apidanus, īt m Апидан, река в Тесалия.

Apiołae, òrum f Апиола, град в Лациум.

apis, is f пчела.

Àpis, is m Апис, свещеният бик на египтяните.

ap'scor, aptus sum 3 1. достигам та-
ие. — 2. *прѣн.* гридобивам, спечел-
вам *hereditatem, litem; artem Chal-*
daeorum.

aplum, īt n керевиз.

aplûstre, is или apl'ista, òrum n (gr.) задната част на кораб.

apocalypse, is f (gr.) откровение.

apocarterësis, is f (gr.) доброволна
гладна смърт.

apocleït, òrum m (gr.) апоклети (из-
брани), членове на централното управ-
ление на Етолийския съюз.

apostrophus 3 (*gr.*) принадлежащ на
неизвестен автор.

apodixis, is f (gr.) основателен довод;
сигурно доказателство.

apodosis, is f (gr.) грам. втората част
на условен период.

apodytérum, īt n (gr.) стая за събли-
чане в баня.

apo'lactizo 1 (*gr.*) отблъсквам от себе
си *inimicos.*

Apollò, ònis (onis) m Аполон, син на
Юпитер и Латона, брат-близнак на
Артемида, бог на слънцето, предска-
занията, медицината и музиката. *Apollinâris, e u Apollineus* 3 Аполонов;
vates Apollineus = Орфей; *urbs A.* = Делос.

Apollocratès, is m Аполократ, син на
сиракузкия тиранин Дионисий Мла-
ди (IV в. пр. н. е.).

Apolloforus, īt m Аполодор: 1. гръц-
ки граматик и митолог (около 180—
109 г.). 2. ретор от Пергам, учител
на младия Октавиан (I в. пр. н. е.).

Apollónia, ae f Аполония, име на много-
градове. *Apollônâtès, ae m* апо-
лониец.

Apollón's, idis f Аполонис, град в Ли-
дия.

Apo'lônias, īt m Аполоний, собствено
име.

apologat'io, ònis f (gr.) баснословен
разказ, сказание.

apologéticus 3 (*gr.*) защищаваш.

apolog a, ae f (gr.) защита.

apologo 1 (*gr.*) отхвърлям, презирям.

apologus, īt m (gr.) разказ, притча,
басня.

Aponus, īt m Апон, лековит извор при
Падуа.

apophýsis, is f (gr.) израстък.

apophoréetus 3 (*gr.*) ръчен; отределен
за носене; *subst. apophorëta, òrum*
n подаръци, които се раздавали на
гости (особ. през Сатурналиите).

apoplecticus 3 (*gr.*) засегнат от паралич.

apoplexia, ae f (*gr.*) мед. кръвоизлив в главния мозък; апоплексия, удар.

aporrhögmena, ògum n (*gr.*) остьдителни, неприемливи работи.

aporia, ae f (*gr.*) безизходност, затруднение.

apògatió, ònis f затруднение; недоволение.

apòrìor 1 намирам се в безизходно положение, колебая се, съмнявам се. **aposiopésis, is f** (*gr.*) стил. премълчаване.

aposphragísmata, atis n (*gr.*) образът, изрязан на пръстена-печат.

apostata, ae m (*gr.*) отстъпник.

apostato 1 отстъпвам от вярата.

apostolicus 3 (*gr.*) 1. апостолски, основан от апостол. — 2. **apostolicus, I m** (*gr.*) ученик или близък на апостол.

apostolus, I m (*gr.*) апостол, пряк участник на Христос.

apostrophus, I f (*gr.*) грам. знак за изпусната гласна, апостроф.

apothèca, ae f (*gr.*) склад, хамбар; особ. винарска изба, винен склад.

apotheosis, is f (*gr.*) обожествяване. **apoxyomenos, I m** (*gr.*) статуя от Лизип, представляваща атлет, който оствъргва от себе си пясък.

app... вм. ad-p...

appâg'necult, ògum m украшения.

apparâeté adv. с големи приготовления, разкошно, блъскаво.

apparâtio, ònis f приготвяне, организиране.

1. **apparâtus, ñs m** 1. подготвяне *belli, puptiarum.* — 2. а) направените приготовления: снаряди, уреди, машини, прибори. б) великоление, разкош, блъскъ *Iudorum spectaculorumque.*

2. **apparâtus** 3 1. приготвен, снабден с всичко. — 2. блестящ, великолепен *domus, Iudi.*

appâréns gen. -ntis 1. *part. praes. от appareo.* — 2. явен, видим.

apparentia, ae f 1. явяване. — 2. външен вид.

ap-pâgeo, pâgiT, pâritûrus 2 1. явявам се, показвам се, очевиден съм

anguis Sullae apparuit immolanti: impers. appâret явно е, ясно е, очевидно е. — 2. готов съм да служа, служа.

appârtîlo, ònis f служене, служба: прен. служители.

appârîtor, òris m служител, чиновник.

appârîtûra, ae f служба, служене.

ap-paro 1 приготвям, подготвям *bel-lum; criminâ in aliquem* събирам обвинения против някого.

appellâtio, ònis f 1. а) заговаряне, обръщане с реч към нкг. б) апелиране. — 2. а) наименование, име; титла. б) произношение *litterarum.*

appellâtîvus 3 грам. нарицателен по-мен.

appellâtor, òris m апелиращ, молещ за помощ (за пререшаване на дело).

appellito 1 наричам, назовавам.

1. **ap-pello** 1. 1. заговарям, обръщам се (с реч) към нкг.; приветствуваам. —

2. а) призовавам, повиквам; подбуждам *aliquem de aliqua re.* б) напомням, изисквам *aliquem de pecunia.*

с) обръщам се за помощ към нкг.; апелирам *praetorem, senatum.* д) давам под съд *aliquem de proditione.* —

3. а) наричам, назовавам *ipsorum lingua Celtae, nostrâ Galli appellantur.*

б) споменавам, отбелязвам, произнасям поимен, *litteras.*

2. **ap-pello, pulf, pulsus** 3 1. приближавам, докарвам *iuvencos ad litora.*

turrem ad opera Caesaris. — 2. насочвам *animut ad scribendum.* — 3.

в езика на моряците: приближавам *navem (classem) ad ripam, in Insulam; pass.* приближавам се, акостирам, спирал до *classis litori appulsa est; appellere със и без nave* пристигам; *appellit ad eum locum.*

appendicula, ae f малка прибавка.

appendix, Icís f 1. прибавка, притурка. — 2. мед. апендикс.

ap-pendo, pendf, pënsus 3 отмервам *alicui aliquid, aurum.*

Appennincola, ae m жител на Апенините.

Appenninigena, ae m роден в Апенините.

Äppenīnus, ī m Апенини (планина).
appetēns, gen. -entis стремящ се, алчен, жаден за gloriae.

appetenter *adv.* жадно, алчно.

appetentia, ae f желание, стремеж, страст, алчност *laudis*.

appetitio, ònis f 1. посягане. — 2. желание, стремеж, влечение.

appetitus, ùs m сильно желание, страст *voluptatis*.

ap-peto, petīvī, petitus 3 1. стремя се към ищ., мъча се да постигна, посагам към regnum, alienos agrcs, solem manibus. — 2. нападам, заплашвам aliquem lapidibus. — 3. налижавам, настъпвам пох, dies, temporis.

Appia, ae f Апия, град във Фригия.

appletäs, ätis f благородство като на Апий Клавдий (иронично).

ap-pingo, pīnxī, pictus 3 прибавям в рисунка; добавям aliquid novi.

Appius 3 Апий собственно име; (*vía*) Appia шосе от Рим до Капуа, построено от Апий Клавдий Цек през 312 г. пр. н. е.; aqua Appia водопровод в Рим, построен от Апий Клавдий.

ap-plaudo, plausī, plausus 3 1. удрям corpus palmis. — 2. ръкопляскам.

applicatio, ònis f 1. присъединяване. — 2. склонност, разположение animi.

applicatus 3 1. допрян, лежащ близо до. — 2. склонен.

ap-plico, plicāvī, plicatus (*u* plicatū, plicitus) 1. допирам, опирам, приближавам ad arborem; castra flumini разполагам лагер до реката;ensem capitulo tenus забивам до. — 2. насочвам se ad eloquentiam; navem ad terram спираам до брега. — 3. присъединявам; съчетавам voluptatem ad honestatem. — 4. *refl.* присъединявам ce se alicui.

applōdo = applaudo.

ap-plōgo 1 плача, приплаквам.

applōsus *part.=applausus* *om* applaudo.

ap-rōbo, posuī, positus 3 1. притурям, прибавям notam ad versum, appos alicui; aliquid lucro смятам за печал-

ба. — 2. поднасям, предлагам сенам. — 3. поставям, давам alicui custodem.

ap-porrēctus 3 простран.

ap-porto 1 донасям, докарвам.

ap-posco 3 искам още.

appositē *adv.* удобно, добре, както трябва.

appositio, ònis f 1. прибавка. — 2. *gram.* приложение.

1. **appositus part. om** approno.

2. **appositus** 3 1. съседен, близък. — 2. удобен; способен ad aliquid.

ap-postulo 1 моля за още ищ.

apposuit pf. om appono.

ap-rōtus 3 пиян.

ap-precor 1 призовавам, моля се rite deos.

ap-prehendo *prehendī, prehēnsus u-*

apprēndo, ēndī, ēnsus 3 1. хващам, улавям тищум. — 2. завземам.

3. a) споменавам. b) залавям се за aliqu d caute.

apprehēnsibilis, e лесно разбирам, понятен.

appressus *part. om* apprimo.

apprēndo *вж.* apprehendo.

ap-pretio(r) 1 оценявам; пазаря се, уговарям цена.

ap-prīmē *adv.* особено, много, твърде.

ap-primo, pressī, pressus 3 притискам.

approbātio, ònis f 1. одобряване, похала. — 2. потвърждаване, доказателство.

approbātor, òris m одобряващ.

ap-prōbē *adv.* много добре.

ap-probo 1 1. одобрявам, признавам;

за богове благославям quicd actum est, di apprbent. — 2. a) извършвам добре, правя, както трябва. b) доказвам fidem, officium.

approbus 3 много добър, превъзходен.

ap-promitto 3 обещавам още.

ap-propereo 1 1. *trans.* ускорявам тогtem. — 2. *intr.* бързам.

appropinquātio, ònis f приближаване mortis.

ap-propinquo 1 приближавам се, налижавам ad aquam, moenibus (*dat.*)

ap-proximo 1 приближавам се.

ap-pungo 1 нападам, атакувам castra.

appulī pf. om 2. *appello*.

1. *appulsus part. om* 2. *appello*.
2. *appulsus, ūs m* 1. приближаване *solis*. — 2. пристигане *litoris*. — 3. прен. действие, влияние.
- apricātiō, *ōnis f* приличане на слънце.
- aprīcītās, *ātis f* слънчева топлина.
- aprīcor 1 приличам се на слънце.
- aprīcus 3 слънчев, изложен на слънце *flos*; *subst. aprīcum*, *ī n* слънчево място, припек.

Aprīlis, e априлски *Kalendae*; *subst. Aprīlis, is m* април.

Apronius, ii m Апроний, римско родово име. *Aproniānus* 3 Апрониев.

aprīgnus 3 глиганов, от глиган.

Apsus, ī m Аps, река в Илирия.

aptē adv. добре, удобно, както трябва.

aphthalismus, ī m (гр.) мед. засъхналост в устата поради липса на плюнка.

apto 1 1. намествам, натъкнявам *arma corpori, sagittas nervo*. — 2. приготвям *classem ad pugnam; se armis (abl.)* въоръжавам се; *classem velis* приготвям флотата за тръгване. — 3. приспособявам, нагласявам; *bella modis (dat.) citharae* възпявам.

1. *aptus part. om apiscor*.

2. *aptus* 3 1. a) прикрепен, висещ. b) зависеш *vita apta est ex virtute*.

— 2. a) свързан, съединен *aptum ex tribus generibus*. b) готов, пригответ; (*c. abl.*) снабден, украсен *penns, caelum stellis* — 3. удобен, способен, подходящ, добър *tempus, locus*. *apud praep. c acc.* 1. за място: a) до, при *apud orpidum, apud villam*. b) в, на *apud Thebas, apud insulam Capreas*. — 2. при лица: при, у, пред *apud exercitum esse, habilitare apud aliquem, d.cere apud iudices*.

Apulēius 3 Апулей, римско родово име. *Lucius Apuleius* римски писател (II в. пр. н. е.).

Āpulius 3 апулийски; *subst. Apulī, ūcum m* жители на *Apulia*, *ae f* Апулия, област в Ю.кн. Италия.

aput=apud.

aqua, ae f 1. a) вода. b) водопровод. c) воден часовник; *aquam dare* давам време, *aquam perdere* прахосвам времето. — 2. особ. изрази: a) *aqua et igni interdicere alicui* заточавам. b) *aquam et terram petere* искам подчинение. c) *aqua haeret* работата среща трудности. d) *aqua intercus* мед. водянка.

aquaeductus, ūs m водопровод.

aquālicus, ī m стомах; корем.

1. *aquālis, e* с вода.

2. *aquālis, is m* стомна, ведро.

aquālius 3 1. воден. — 2. *subst. aquālius, ii m* a) надзорител на водопроводите.

b) съзвездие Водолей.

aquāticus 3 воден *lotos*; влажен, дъждоносен *auster*.

aquātilis, e воден *bestia*; *subst. aquātilia, ium n* водни животни.

aquāt o, ūnis f донасяне на вода *aquāt onis causa procedere*.

aquātor, ūris m водоносец.

aquātus 3 смесен с вода, разреден с вода.

aquila, ae f 1. орел. — 2. a) орел, знаме на легиона. b) съзвездие Орел.

aquilegus 3 водоподемен, движен с вода *rota*.

Aquilēia, ae ī Аквилея, град в Италия.

Aquilēlēnsis, e аквилейски. *Aquilēlēnsēs, um m* аквилейци.

aqu lex, legis m специалист по каптиране на водите и прокарване на водопроводи.

aqullifer, erī m знаменосец.

aqullinus 3 орлов.

Aquilius и *Aquilius* 3 Аквилий, римско родово име. *Aquiliānus* 3 Аквилиев.

aqullo, ūnis m 1. северен вятър. — 2. a) бура. b) север.

Aqullo, ūnis m Аквилон, баша на Каланс и на Зет.

Aquilonia, ae f Аквилония, град в Самниум.

aqullōnāris, e и *aqullōnālis, e* северен.

aqullōnīus 3 северен

aquillus 3 тъмен, възчерен.

Aqu'num, I n Аквинум, град в Лациум.

Aquīnās, gen. -at s аквински. **Aquī-nātēs, ium m** аквинци.

Aquītānia, ae f Аквитания, област в Галия. **Aquītānus** 3 аквантански.

Aquītānī, csum m аквитани.

aquola=acula.

aquor 1 нося вода.

aquosus 3 изобилен с вода; дъждоносен, дъждовен.

āga, ae f 1. всяко издигнато място (от камъни, земя, дърва): a) олтар, жертвеник. b) *ara sepulcri* клада. c) паметник *virtutis*. — 2. убежище, защита. — 3. съзвездие Олтар.

arabarchēs, ae m митничар (в Египет).

arabilis, e годен за оран, обработваем.

Arab:tae, ārum m арабити, племе в Гедрозия.

Arabs, bis u Arabus, I m арабин. **Arabia, ae f** Арабия. **Arabicus** 3 и **Arabius** 3 арабски.

Arabus, I m Араб, река в Гедрозия.

Arachnē, ēs f Арахна, ливийска тъкачка.

Arachōsī!, ðsum m арахози, жители на персийската област Арахозия.

Aracynthus, I m Аракинт, планина в Етолия.

Aradus, I f Арад, финикийски град.

arānea, ae f паяк; прен. паяжина.

arāneola, ae f u arāneolus, i m паяче.

arāneōsus 3 пълен с паяжина; приличен на паяжина.

arāneus 3 паяков; паяжинен; *subst.*

arāneus, ei t паяк, *subst.* **arāneum, ei n** паяжина.

Agar, is m (acc. Agarīm) Арап, река в Галия (сега Сона).

arātio, bnis f 1. оране; земеделие. —

2. орна земя; *pl.* държавни земи, давани под наем.

arātiūcula, ae f нивица.

arātor, ðris m 1. орач; *adi.* оратен *bcs.* — 2. a) земеделец; селянин.

b) арендатор.

arātrum, I n рало.

Aratthus, I m Арат, река в Епир.

Arātus, I m Арат: 1. гръцки поет (III в. пр. н. е.). 2. пълководец на Ахейския съюз (271—213 г.).

Araxēs, is m Аракс, река: 1. в Армения. 2. край Персеполис.

Arbēla, ðrum n Арбела, град в Асирия.

arbiter, trīt m 1. очевидец, свидетел. — 2. посредник; арбитър. — 3 a) съдия *formae* (за Парис), *pugnae*. b) владетел, повелител.

arbitra, ae f свидетелка.

arbitrāriō adv. допустимо, може би.

arbitrāriūs 3 произволно приет, условен.

arbitrātio, ðnis f съждение, заключение, мнение.

arbitrātus, ūs m 1. мнение; воля; желание; своеолие, произвол. — 2. надзор, ръководство.

arbitrium, ii n 1. определение, решение на съдията-арбитър *aliud est indicum, aliud arbitrium.* — 2. a) определение, решение *eius arbitrio*. b) всяко свободно определение или решение; (*libera*) *arbitria alicuius rei или de aliquo agere* свободно решавам за нищ.; *arbitria sa's vendendi* произволно определяне цената на солта; *arbitria funeralis* разходите за погребение, определяни според имотното състояние. c) сила, власт; произвол.

arbitro(r) 1 наблюдавам, следя; забелязвам. — 2. мисля, смятат *eos amicos*.

arbitum, i n=arbutum.

arbor (arbōs), oris f 1. дърво; *arbor lōvis* дъб; *arbor Phoebi* лаврово дърво; *arbor infelix* бесилка. — 2. предмети от дърво: мачта, весъл, кораб.

arborāriūs 3 пред назначен за дървета *falx*.

arborātor, ðris m овоцар.

arboreus 3 дървен, от дърво; дървообразен.

arbōs *vж.* *arbor.*

arbuscula, ae f дръвче.

Arbuscula, ae f Арбускула, актриса (I в. пр. н. е.).

arbustum, I n горичка; овоцна градина.

arbustus 3 насаден с дървета *ager*.

arbuteus 3 ягодов *fetus*.

arbutum, I *n* ягодов плод, ягода.

arbutus, I *f* ягода.

arca, ae *f* 1. сандък, каса. — 2. ковчег (погребален) — 3. тъмница.

Arcadia, еж. *Arcas*.

arcānō *adv.* тайно, скрито.

arcānus 3 1. скришен, пазещ тайна, мълчалив пох. — 2. скрит, таен сопств.*silia*; *subst.* *arcānum*, I *n* тайна.

Arcas, *adis* *m* Аркад, син на Зевс и Калисто, родоначалик на *Arcades*, им *m* аркадци. **Arcadius** 3 аркадски. **Arcadia** ae *f* Аркадия, област в Пелопонес.

arceo, *arcuī* 2 1. заграждам, преграждам *flumina*. 2. задържам, държа далеч, възпирам, отблъсквам *hostem Galliā*, *aliquem reditu*; *aliquem* тогаво предпазвам никого от болест. — 3. *c inf.* преча.

arcera, ae *f* покрита кола.

Arcessilās, ae *m* Аркесил, гръцки философ (IV и III в. пр. н. е.).

arcessitor, *bris* *m* 1. който свиква, глашатай. — 2. прен. който нарушиava тишината.

1. *arcessitūs part. om* arcesso.

2. *arcessitūs, ūs* *m* повикване, покана.

arcesso (*accerso*), *īvi*, *Itus* 3 1. a) повиквам, извиквам, свиквам *aliquem ab aратro*. b) давам под съд; обвинявам; *aliquem* (*iudicio*) *capitīs* в углаждано престъпление. — 2. a) спечелвам, запазвам *gloriam periculō*, *vitas s.b.* b) събирам, търся (материал).

Archelaus, I *m* Архелай, собственно име.

archetypum, I *n* (*gr.*), първообраз, оригинал.

archetypus 3 оригинален, първоначенлен.

Archīās, ae *m* Архий, гръцки поет, защищаван от Цицерон през 61 г. пр. н. е.

archigallus, I *m* първоожрец на Кипела.

Archilochus, I *m* Архилох, гръцки поет от Парос (около 714—650 г.

пр. н. е.). **Archilochius** 3 Архилохов.

Archimēdēs, is *m* Архимед, прочут гръцки математик и физик от Сиракуза (287—212 г.).

archimētūs, I *m* (*gr.*) първият актьор при представяне на мимове. **archiprīrāta**, ae *m* (*gr.*) главатар на пирати.

architecticus 3 строителски, архитектски.

architectōn, onis *m* (*gr.*) 1. архитект — 2. прен. интригант.

architector 1 1. градя, строя. — 2. прен. измисля voluptates.

architectūra, ae *f* архитектура, строителство.

architectus, I *m* 1. архитект, строител. — 2. прен. създател, творец.

architriclinium, II *n* главна трапезария.

architrichīnus I *m* иконом; разпоредител при гощавка.

archīum, II *u* **archīvum**, I *n* (*gr.*) архив.

archōn, onts *m* (*gr.*) архонт (най-високата обществена длъжност в Атина).

Archytās, ae *m* Архит, приятел на Платон.

arcipotēns, gen. -entis силен с лъка си (за Аполон).

arcisellūm, II *n* стол с облегало.

arci-tēnēns и **atqui-tēnēns** *gen. -entis* който държи лък *deus*; *subst.* *m* съзвездietо Стрелец.

Arctophylax, acis *m* съзвездietо Малката мечка.

Arctos (-us), I *f* 1. мечка; *pl.* съзвездietо Голямата и Малката мечка. — 2. прен. а) северен полюс. б) север. с) нощ. **Arctōbus** 3 северен.

Arctūrus, I *m* Арктур, най-светлата звезда от съзвездietо Малката мечка; прен. Малката мечка.

arcuātūs 3 извит, лъкообразен, дъгообразен; сводест.

arcula, ae *f* сандъче; тоалетна кутия.

arcus, ūs *m* 1. лък *arcum intendere*; прен. *arcus Haemonii* съзвездietо

Стрелец. — 2. а) небесна дъга. б) арка
с) извивка.

ardalio, *ōnis m* исхранимайко, безделник.

ardea, *ae f* рибар (птица).

Ardea, *ae f* Ардеа, град на рутулите в Лациум.

ardelio, *ōnis m* = ardalio.

ārdēns, *gen. -entis* 1. горещ, топъл, нахежен *quinta zona est ardentior illis.* — 2. а) искрящ; блестящ *stella, oculi.* б) *прен.* пламтящ, буен; страстен *animus, verbum.* — 3. изгарящ.

ārdenter *adv.* горещо, буйно; страстно.

ārdeo, *ārsī, ārsūrus* 2 1. а) горя, пламтя *ignis.* б) изгарям, горя *domus, ardentia castra.* — 2. а) искра, блестя *oculi, color.* б) *прен.* изгаря, измъчвам се *amore.* с) пламнал съм, обхватан съм *una Gallia communi non ardet incendio.*

ārdēscō, *ārsī* 3 1. пламвам, запалвам се *ardescit axis.* — 2. светвам, започвам да блестя.

ārdor, *ōris m* 1. силна топлина, пек *solis.* — 2. а) блясък, огъни *oculorum, stellarum.* б) *прен.* страсть, разпаленост, въодушевление *animorum.* с) *pl.* екватор.

Ardienna, *ae f* Арденската гора в Белгия.

arduitās, *ātis f* стръмнина.

arduūs 3 1. стръмна *vía; subst. arduum*, I *n* стръмнина. — 2. висок *г* *oenia, cedrus.* — 3. *subst.* *ārduum* I *n* мъчинотия *nīl mortalibus ardui.*

ārea, *ae f* 1. площад; свободно място. — 2. строителна площ. — 3. двор; гумно, харман. — 4. писта, арена. — 5. *прен.* поприще.

Arecomicī, *ōgit m* арекомици, част от волсците, галско племе.

Arectēus 3 вавилонски *campi.*

are-faciō, *fēcī, factus* 3 суша; *facit* аре изсушава.

are-flo, *factus sum, fierī* изсъхвам.

Arelate, *is n* Аrelата, град на р. Рона.

Āremoricae cīvitātēs ареморици, крайбрежни племена в Белгийска Галия.

āréna, *ae ejc. īagena.*

Arenācum, I *n* Аренакум, град на батавите в Белгийска Галия.

ārēns, *gen. -entis* сух, изсъхнал, търд *rīvus, saxa; arente fause* с пресъхнато гърло; *sītis* нетърпима жажда. **āgeo**, *āguī* 2 1. сух съм *agēr.* — 2. *прен.* измъчвам се *sīti.*

āreola, *ae f* малък площад.

Ārēopagus и **Arīopagūs**, I *m* Аресов хълм; *прен.* ареопаг, върховно съдилище в Атина. **Ārēopagītēs**, *ae m* ареопагит, член на ареопага.

Ārēs, is *m* Арес=Марс, бог на войната, **Ārēus** 3 Марсов; **Āreum iudicium** ареопаг.

ārēsco, *āruī* 3 изсъхвам.

Arestoridēs, *ae m* син на Арестор: Аргос.

āretālogus, I *m* (гр.) моралист.

Ārēthūsa, *ae f* Аретуза, извор на о-в Ортигия (до Сиракуза). **Ārēthūsis, idis** аретузийски.

Arganthōnīus, II *m* Аргантоий, цар на тартесите, племе в Испания.

Arganthus, I *m* Аргант, планина във Витиния.

Ārgēt, *ōgit m* 1. 27 кукли-чучула, които прес май били хвърляни от весталките в р. Тиър. — 2. 27 места-светилища в Рим *ītur ad Argeos.*

Argentānum, I *n* Аргентанум, град в Bruttium.

argentāriūs 3 сребърен; паричен *īopia; tabernae* банкерска кантора, сарафчийница; *subst.* **argentārius**, II *m* сараф, банкер; **argentāria**, *ae f* 1. сребърна мина. — 2. сарафчийница. — 3. банкерство.

argentātūs 3 посребрен; **milites** воини с посребрени шлемове.

argentēolius 3 сребърен.

argentēus 3 1. сребърен *vasa, aquila.* — 2. посребрен, украсен със сребърна *scaena.* — 3. а) сребрист; бял *anser.* б) принадлежащ на сребърния век *proles.* — 4. *subst.* **argentēus**, eī *m* сребърен денарий (=10 аса).

argentēsus 3 богат със сребро, съдържащ много сребро.

argentum, *И п* 1. сребро; *factum* обработено сребро, *infectum* необработено, *signatum* пари. — 2. а) сребърно изделие, украсение, съд *caelatum*, *ad vescendum factum*. б) сребърни пари; пари, *argentum vivum* живак.

argestes, *ae m* (*gr.*) северозападен вятър.

Argēus и **Argī** *вж.* Argos.

Argiléatum, *Г f* Аргилетум, улица в Рим, на север от форума. *Argiléatus* 3 намиращ се на тази улица *aedificium*.

argilla, *ae f* (*gr.*) глина.

Argilos, *Г f* Аргилос, град в Македония.

Arginūsae, *ārum f* Аргинуски острови (край Еолида).

arginitis, *is f* (*gr.*) лоза с бяло грозде.

Argivus *вж.* Argos.

Argō, *ūs f* Арго, корабът на аргонавтите. *Argonautae*, *ārum m* аргонавти, предвожданите от Язон герои, които тръгнали да търсят златното руно.

Argos *f* (само *пост.* и *acc.*) или **Argō**, *brum m* Аргос, град в Арголида.

Argēus и **Argivus** 3 аргоски. *Argolis*, *idis f* Арголида, област в Пелопонес.

Argolicus 3 арголидски, гръцки.

argūmentālis, *e* съдържащ доказателства, доказателствен.

argūmentātio, *ōnis f* 1. доказване, доказателство; извод. — 2. *прен.* съдържание, сюжет.

argūmentātor, *ōris m* който доказва, който привежда доказателства.

argūmentātrix, *Tcīs f* която доказва.

argūmentor 1 доказвам, привеждам доказателства.

argūmentōsus 3 богат с доказателства, доказателствен.

argūmentum, *И п* 1. доказателство; признак, знак. — 2. а) съдържание, предмет, сюжет *epistulae*, *orationis*. б) басня, поема *explicare argumenti exitus*.

arguo, *uiT* 3 1. изяснявам, показвам; доказвам, твърдя. — 2. а) изобличавам, обвинявам, уличавам *aliquem*

summi facinoris. б) порицавам, остьждам culpat.

Argus, *I m* Аргус: 1. стокият пазач на Йо. 2. строителят на кораба Арго. *ārgütātō*, *ōnis f* скърцане *lecti*. **argütātor**, *ōris m* хитър бъбривец; софист.

argütē *adv.* остроумно, хитро.

argütiae, *ārum f* 1. изразителност, живост *oculorum*. — 2. а) остроумие, острота. б) хитрост, мъдрине.

argüto(г) 1 бъбрец; остроумчика.

argütulus 3 хитричък, остроумничък *libri*.

argütus 3 1. а) ясен; изразителен.

б) звънлив, звучен; шумящ. — 2. а) значителен, важен. б) обширен *litte-rae*. с) остроумен; хитър, коварен, лукав *metetrix*.

argyraspides, *dum m* (*gr.*) войници с посребрени щитове.

Argyripa, *ae f* Аргирипа, град в Апулия.

Ariadna, *ae u* **Ariadnē**, *ēs f* Ариадна, дъщеря на Минос, която извела Тезей от лабиринта.

Arīcīa, *ae f* Ариция, град в Лациум.

Aricīnus 3 арицийски.

āriditās, *ātīs f* сухост, изсъхналост.

āridulus 3 изсъхнал.

āridus 3 1. сух *fol'a*. — 2. жаден *viator*; *прен.* мъчителен *febris*, *sitis*. — 3. а) изсъхнал, мършав *stigra*. б) осъден, беден *victus*. с) стиснат, скъперник *pater*; *subst.* *āridum*, *Г п* суша; *subducere naves in arido* изкарвам корабите на сухо.

ariēs, *etīs m* 1. овен; *прен.* съзвездие Овен. — 2. „овен“, стеноломна машина *arietes immittere*, *aries mūrūm percussit*.

arētātio, *ōnis f* бълскане, удряне със стеноломна машина.

ariētīnus 3 овнешки.

ariēto 1 1. бода, мушкам (като овен). — 2. удрям, бълскам.

Arīt, *ōrum m* ари: 1. жители на персийската провинция Aria. 2. германско племе.

Arimaspi, *ōrum m* аrimаспи, скитско племе.

- Arīminium**, *it n* Аrimиниум, град и река в Умбрия.
- ariolātio**, **ariolor**, **ariolus**=*hariolatio*, *hariolor*, *hariolus*.
- Arīōn**, *onis m* Арион, гръцки музикант (VI в. пр. н. е.). **Arīōnius** З Арионов.
- Arīopagus** *vж*. Areopagus.
- Ariovistus**, *I m* Ариовист, германски предводител, победен от Цезар (58 г. пр. н. е.).
- Arisba**, *ae f* Арисба, град в Троада.
- arīsta**, *ae f* осил; клас.
- Aristaeus**, *I m* Аристей, син на Аполон, който научил хората на пчеларство.
- Aristarchus**, *I m* Аристарх, гръцки граматик и критик в Александрия (II в. пр. н. е.).
- Aristidēs**, *is u I m* Аристид, атинянин, противник на Темистокъл (умръял в изгнание около 468 г. пр. н. е.).
- Aristippus**, *I m* Аристип, ученик на Сократ, основател на киренейската школа (V и IV в. пр. н. е.).
- Aristius Tuscus** Аристий Туск, поет и учен, приятел на Хораций (I в. пр. н. е.).
- Aristō**, *bnis m* Аристон, ученик на Зенон, основател на скептическата философска школа (III в. пр. н. е.).
- Aristogīton**, *bnis m* Аристогейтон, атиянин, който с другаря си Хармодий убил през 514 г. пр. н. е. Хипарх, син на тирана Пизистрат.
- aristolochia**, *ae f* (*gr.*) бот. вълча ябълка.
- Aristophanēs**, *is m* Аристофан, атийски писател на комедии, съвременник на Сократ (ок. 444—380 г. пр. н. е.).
- Aristotelēs**, *is u I m* Аристотел, роден в Стагира, ученик на Платон, учител на Александър Велики, основател на школата на перипатетиците (384—322 г. пр. н. е.).
- Aristoxenus**, *I m* Аристоксен, гръцки философ, ученик на Аристотел (IV в. пр. н. е.).
- Aristus**, *I m* Арист, гръцки философ, приятел на Цицерон, учител на Брут (I в. пр. н. е.).
- arithmētīca**, *ae f* (*gr.*) аритметика, смятане.
- arithmētīcus** З аритметически.
- ärītūdo**, *inis f* сухота.
- Ariūs'us** З аризийски (по името на местност на остров Хиос); хиоски вина.
- armā**, *bgum n* 1. оръжие, доспехи (шлем, щит и ризница) **armā** сареге; *vi et armis* със силата на оръжието.— 2. a) борба, война, сражение **armā** *civilia*, *in arma feror*. b) бойни сили, военно могъщество. c) войски, воинци. — 3. уреди, прибори; **armā** *equestrīa* сбруя; **armā** *Cerealia* земеделски оръдия; хлебарски прибори.
- armātāxa**, *ae f* (*gr.*) пътническа кола (предимно покрита кола за жени и деца).
- armamenta**, *bgum n* оръдия, прибори, особ. корабни прибори (въжа, платна и пр.).
- armāmentārīum**, *it n* арсенал.
- armāriolum**, *I n* долапче.
- armārīum**, *ii u* долап, шкаф.
- armātūra**, *ae f* 1. въоръжение *Numidae levis armatura*. — 2. *прен.* вид войска, леко въоръжени войници *armatura levis*.
1. **armātūs**, *us m* *вж.* *armatura*.
 2. **armātūs** З 1. въоръжен; *mīhi armato togatoque* във война и мир. — 2. *subst.* **armātī**, *bgum m* войници.
- Armenia**, *ae f* Армения, страна в Азия.
- Armenius** и **Armeniacus** З арменски.
- armeniacum**, *I n* праскова.
- armētālis**, *e* стаден; отнасящ се към впрегатния добитък.
- armētārīus**, *ii m* воловар, пастир.
- armētum**, *I n* 1. впрегатен добитък (олове, коне). — 2. стадо, добитък, множество.
- arm̄fer**, *fera*, *ferum* носещ оръжие.
- arm̄iger**, *gera*, *gerum* 1. носещ оръжие, въоръжен; *subst.* **arm̄iger**, *gerī m* оръженосец; помощник *arm̄iger Catilinae*; **arm̄igera**, *ae f* оръженоска. — 2. носещ въоръжени хора *equus*.
- armilla**, *ae f* гривна..
- armillātūs** З накичен с гривни.

Armillūstrum, *īl m* Армилуструм, място в Рим, на което се чувствувал празникът на оръжието (*Armillistrium*, *īl n.*).

Arminius, *īl m* Арминий, предводител на херуските, победил римляните при Тевтобургската гора (9. г. пр. н. е.).

armipotēns, *gen. -entis* силен с оръжие; войнствен.

armisonus 3 звънтящ с оръжие.

armo 1 *1. снаряжавам, приготвям павес, classem. — 2. въоръжавам milites, aliquem aliquā re.*

armoracea (-ia), *ae f (gr.) бот.* хрян.

armoricus 3 крайморски civitates.

armus, *īl m* плашка, рамо.

Arnus, *īl m* Ари, река в Етрурия. **Arniēnsis**, *e* арнейски.

aro 1 *1. ора; занимавам се със земеделие. — 2. преброядам aequor, aquas.*

armorata, atis *n (gr.)* приятен мирис, благоухане, аромат.

Arpī, ërum *m* Апри, град в Апулия. **Arpīnus** 3 арпийски.

Arpīnum, *īl n* Арпинум, град в Лациум, родно място на Марий и Цицеон. **Arpīnās, ātis** арпински и арпинец.

arquātus *вж.* arcuatus.

arquitenēns, *arquius* *вж.* arcitēnens, arcus.

ar-г . . . *вм.* ad-g . . .

arra (arrha), *ae f u* arrabo, *ōnis m (gr.)* залог, капаро.

arrectārlia, *ōrum n* подпорки, стълбове (на стени).

arrectārlus 3 прав, отвесен.

1. **arrectus** *part. om* arrigo.

2. **arrectus** 3 стръмен.

ar-tēro, *rēpsī, rēptum* 3 допълзвам; приближавам се незабелязано, приближавам се.

arreptīcius 3 демоничен; беснуващ; вдъхновен.

Arretium, *īl n* Арециум, град в Етрурия. **Arrētīnus** 3 аретински и аретинец.

arrēxī pf. om arrigo.

Arrhīdaeus, *īl m* Аридей, син на Филип Македонски (IV в. пр. н. е.).

arhythmia, *ae f (gr.)* 1. липса на ритъм. — 2. **med.** неправилен ритъм на сърцето.

ar-rīdeo, *rīslī, rīsum* 2 *1. a)* смея се (заедно с нгр.). *b)* смея се на нгр., усмихвам се. — *2. нравя се.*

ar-rīgo, *rēxī, rēctus* 3 *1. изправям; in digitos arrectus изправен на пръсти; aures наострям уши; arrectis luminibus с широко отворени очи; somae arriguntur косите настърхват.*

2. a) възбуджам, напрягам animos. b) подбуджам, наಸърчавам aliquem.

är-rīpīo, *rīpī, reptus* 3 *1. грабвам, улавям telum, aliquem тану; cohortes бързо събирам. — 2. a) мъча се да завзема, нападам castra; terram velis спускам се към сушата. b) арестувам, залавям. c) давам под съд.*

3. a) нападам; порицавам luxuriam. b) схващам, разбирам. c) присвоявам sibi imperium.

arrīslī pf. om arrideo.

arrīsio, *ōnis f* усмишка.

arrīsor, *ōris m* присмехулко.

Arrius 3 Арий, римско родово име.

ar-rīdō, *rēsī, rēsus* 3 *1. огризвам. — 2. прен. повреждам.*

artogāns, *gen. -antis* надменен, дързък.

arroganter *adv.* надменно, дързко.

arrogantia, *ae f* надменност, високомерие, дързост.

arrogātiō, *ōnis f* осиновяване или тържествено признаване на дете за свое

ar-rogo 1 *1. повторно питам. — 2. (със съгласието на народа) назначавам, прибавям consuli dictatorem. — 3. a)*

присвоявам си aliquid; осиновявам. b) доставям.

arrōsor, *ōris m* гризач.

arrōsus *part. om* arrodo.

arrugia, *ae f* шахта, рудник.

Arrūns, untis m Арут, етруско собствено име.

ars, *artis f* 1. сръчност, похватност, опитност arte laboratae vestes. — *2. a)* занят, изкуство, наука *ars discendi. b)* теория. *c)* произведение на изкуството. *d)* добри или лоши

качества, склонности artes· anīti. —
е) хитрост, лукавство.

Arsacēs, ae *m* Арсак, цар на партите
(III в. пр. н. е.).

Arsamosata, ae *f* Арсамосата, град в
Армения.

Arsaniās, ae *m* Арсаний, приток на
р. Ефрат.

arsenicum, ī n (*gr.*) арсен.

āršī pf. от ardeo и ardesco.

Arsinoē, ae *f* Арсиноя: 1. дъщеря на
Птоломей Лаг и съпруга на брат си
Птоломей Филаделф (III в. пр. н. е.).

2. сестра на Клеопатра (I в. пр. н. е.).

arsūrus part. fut. от ardeo.

artātus *3* 1. тесен. — 2. кратък.

Artavasdēs, is *m* Артавасд: 1. цар на
Армения (I в. пр. н. е.). 2. ми-
дийски цар.

Artaxata, ḥrum n Артаксата, столица
на Армения.

Artaxerxēs, is *m* Артаксеркс, име на
персийски царе. 1. Артаксеркс I или
Дългоръки (465—425 г. пр. н. е.). *m*
2. Артаксеркс II или Мнемон (405—
359 г. пр. н. е.).

Artaxiās, ae *m* Артаксий, син на Ар-
тавасд (I в. пр. н. е.).

artē adv. 1. а) тясно, плътно. б) оскъд-
но. — 2. здраво, силено.

Artemīsa, ae *f* Артемизия, царица в
Кария, която построила паметник
(мавзолей) на мъжа си Mausolus.

Artemīsum, īt n Артемизиум, нос на
о-в Евбея.

artēria, ae *f* (*gr.*) 1. дихателна тръба,
гръден. — 2. артерия.

artēriola, ae *f* малка артерия.

arterītis, idis *f* (*gr.*) мед. възпаление
на артерия.

artēiostenōsis, idis *f* (*gr.*) мед. стес-
няване на артерия.

arthritīcus *3* (*gr.*) болен от подагра.

arthritīs, idis *f* (*gr.*) възпаление на
става; подагра.

articulārīs, e *1.* ставен, отнасящ се до
ставите. — *2.* членоразделен уox.

articulatīlīm adv. *1.* на части. — *2.* прен.
членоразделно; ясно.

articulo *1* разделям; voces произнасям
думите членоразделно.

articulōsus *3* *1.* коленчат; ставен. —
2. разчленен, разделен.

articulus, īt *1.* става, прешлен. —
2. а) пръст. б) (*бот.*) коленце. с) част,
отдел orationis. д) момент, решител-
на минута.

artifex, fīcis mf *1. subst.* а) худож-
ник, майстор dicendi. б) създател,
творец, автор, виновник mundi, сае-
dis. — 2. *adi.* майсторски, изкусен,
похватен scriptor; equis обядден кон.
artificiālis, e художествен.

artificiāliter adv. изкусно, по прави-
лата на изкуството.

artificiōsus *3* *1.* изкусен, изящен. —
2. изкуствен.

artificiūm, īt n *1.* занаят; изкуство. —
2. а) художествено произведение.

б) сръчност, умение, ловкост. с) хи-
трост, лукавство. д) теория.

arto *1* стеснявам, ограничавам.

artolaganus, īt (*gr.*) баница.

artopta, ae *m* (*gr.*) 1. хлебар. — 2. *f*
съд за печене на хляб.

1. artus, ūs m (*обикн. pl.*) става, член.

2. artus *3* *1.* тесен, плътен, гъст theat-
rum, catena, toga, artior silva. —
2. а) здрав; somnus дълбок сън.

б) прен. стеснен, загрижен anītus.
с) ограничен, недостатъчен, малък
commeatus. д) затруднителен, опасен
res; subst. **artum, īt** *1.* теснина. —

2. прем. затруднение.

artūtus *3* снажен vir.

ārula, ae *f* малък олтар.

āruncus, īt (*gr.*) козя брада.

arundifer, arundo *vж.* harundifer, ha-
rundo.

Arūpiūm, īt n Арупium, град в Или-
рия. **Arūpiṇus** *3* арупийски.

aruspepx *vж.* haruspex.

arvālis, e полски; fratres arvales 12
жреци, които ежегодно през май об-
хождали нивите, за да измолят от
Церера плодородие.

Arverni, ḥrum t арверни, келтско
племе.

arvīga (haryvīga), ae *f* жертвен овен.

arvīna, ae *f* мас, мазнина.

arvus 3 1. ореи ; който се оре ager.—
2. *subst.* arvum, ī n a) нива, орна земя, prata et arva. b) поле ; Nertunia arva=море. c) бряг.

arx, arcis f 1. укрепена височина ; укрепление, крепост, акропол ; прен. arx caeli небесна твърд, небосвод. —
2. a) връх Parnassi; septem arces седемте хълма на Рим. b) защита, прибежище haec urbs omnium gentium. c) основа, същност, опора arcem sto'corum defendere.

ās, assis m ac : 1 медна монета — първоначално представляваща 1 фунт мед, после спаднала по цена до няколко стотинки ; ad assem до последна стотинка ; ex asse heres=единствен наследник. — 2. мярка за тежест, равняваща се на 1 фунт (327, 45 г). Асть се разделя на 12 unciae (unciae). Частите му се наричали : uncia=1/12 от ac, sextans=1/6, quadrans=1/4, triens=1/3, quincunx=5/12, semis=1/2, septunx=7/12, bes=2/3, dodrans=3/4, dextans=5/6, deunx=11/12.

asbeston, ī n (gr.) огнеустойчива тъкан, неизгаряща тъкан.

asbestos, ī f (gr.) азбест, огнеупорен камък.

a-sc . . . *вм.* ad-sc . . .

Ascanius, īt m Асканий, син на Еней. **ascaris**, idis f (gr.) аскарид, вид глист у хората.

a-scendo, scendī, scēnsus 3 1. *trans. u intr.* качвам се (in) murum, (in) equum на стената, на кон. — 2. издигам се ; достигам ad honores.

ascēnsio, ðnis f 1. възкачване. — 2. прен. полет, порив oratorum.

ascēnsor, ðris m който се изкачва.

1. **ascēnsus part. om** ascendo.

2. **ascēnsus**, ūs m 1. възкачване, качване. — 2. достъп ; път.

ascia, ae f секира, брадва.

Asciburgium, īt n Асцибургиум, град в Галия.

ascio 4 приемам socios.

a-scisco, scivī, scītus 3 1. приемам aliquem in numerum civium. — 2. a)

възприемам, заимствува sacra, cōp-suetudinem. b) приписвам си, претендират sibi sapientiam, īmprium. — 3. приемам, одобрявам legem. **ascitēs**, ae m (gr.) мед. събиране на течност в перитоналната празнина ; асцит.

1. **ascītus** 3 присвоен, чужд lepus.
2. **ascītus**, ūs m желание ; зов.

Asclēpiadēs, ae m Асклепиад, име : 1. лекар от Витиния. 2. философ от Phlius (около 300 г. пр. н. е.).

ascopēra, ae f Аскра, село при Хеликон в Беотия. **Ascraeus** 3 аскрейски.

a-scribō, scrīpsī, scrīptus 3 1. приписвам ; прибавям с писане ; прибавям aliquid in legem (in legībus) ; ascribere aliquem in civitate или ci-vitati приемам нкг. в числото на гражданите. — 2. a), приписвам alicui ali-quid. b) причислявам ordinibus deorum.

ascrīpticius 3 приписан ; новозаписан.

ascrīptio, ðnis f писмена добавка.

ascrīptor, ðris m който се приподпъсва ; който одобрява legis.

ascrīptus 3 *part. om* ascribo—2. *subst.* m приписан, натурализиран гражданин,

Āsculum, īt n Аскулум, град на пицентите. **Asculānus** 3 аскулански.

assella, ae f ослица.

asselus, īt m магаренце, магаре.

Asīz, ae f Азия. **Aslānus** и **Aslāticus** 3 азиатски.

asīllus, īt m конска муха.

asināllis, e 1. магарешки. — 2. прен. глупав.

asinārlūs 3 магарешки. *subst.* asinārlūs, īt m магаретар.

asinīnus 3 магарешки.

Asinius 3 Азиний, римско родово име. **asinus**, īt m магаре.

Āsis, idis f и **Āsius** 3 азиатски terra.

Āsōpis, īt m Азов, река в Беотия.

Āsōpiadēs, ae m потомък на речния бог Азов : Еак. **Āsōpis**, idis f дъщеря на Азов.

asōtīa, ae f (gr.) невъздържаност ; разврат.

asōtus, I m (gr.) развратник.

asp... вм. ab-sp...

Asparagiūm, II n Аспарагиум, град в Илирия.

asparagus, I m (gr.) аспержа.

aspargo = aspergo.

Aspasia, ae f Аспазия, съпруга на Перикъл (V в. пр. н. е.).

Aspavia, ae f Аспавия, град в Испания.

aspectābilis, e видим.

a-specto 1 1. a) внимателно гледам ; гледам. b) намирам се срещу. collis adversas aspectat arcis. — 2. почитам, зачитам principis iussa.

1. **aspectus part. om aspicio.**

2. **aspectus, ūs m** 1. a) поглеждане, поглед. b) зрение, гледане amittere aspectum. — 2. a) появяване. b) вид, изглед; кръгозор.

as-pello, pullī, pulsus 3 прогонвам, изгонвам.

Aspendos, I f Аспендоц, град в Памфилия. **Aspendius** 3 аспендошки.

asper, era, erum 1. грапав, неравен loca, saxa ; mare бурно ; capilli разчорлени ; sentes боливи. — 2. a) остър ; кисел, горчив vinum. b) строг, груб, суров homo, vox. c) див, свиреп, жесток, страшен lex, dea, bos aspera cognit. d) мъчен, труден, тежък, горчив tempora, bellum ; subst. **asperum, I n** трудност.

asperē adv. 1. грапаво, неравно. — 2. a) суворо, строго, жестоко. b) рязко, оскърбително.

1. **a-spergo, spersī, spersus** 3 1. a) пръскам, напръсквам, поръсвам. b) прибавям, смесвам sales orationi, virus alīcui rei. — 2. a) опръсквам aram sanguine. b) оцапвам ; осквернявам.

2. **aspergo, īnis f** опръскване, пръскане ; поръсване.

asperitās, ātis f 1. грапавина, неравност viarum. — 2. a) суворост, грубост, строгост. b) киселина, горчивина vini ; прен. сстрота, язвителност verborum. c) трудност, мъчнотия.

asperitūdo, īnis f вж. asperitas.

āspērnābilis, e достоен за презрение. **āspērnāmentum, I n** презрение ; пренебрежение.

āspērnanter adv. презрително.

āspērnātio, īnis f презрение ; пренебрежение.

āspērnātor, īris m който презира иш. **ā-spērnor** I отблъсквам, пренебрегвам, презирям.

aspero 1 1. правя нещо неравно ; aquas развлнувам. — 2. заострям sagittas ossibus ; pugionem saxo точа. — 3. възбуждам iram.

aspersī pf. om aspergo.

aspersio, īnis f пръскане, поръсване aquae.

1. **aspersus part. om aspersus.**

2. **aspersus, ūs m** опръскване.

Asphaltilēs, ae m Асфалтово езеро (в Палестина).

asphygmia, ae f (gr.) мед. липса на пулс.

a-spicio, spēxī, spectus 3 поглеждам, гледам ; разглеждам.

aspīratīo, īnis f 1. веене ; духане. — 2. изпарение. — 3. грам. придихание.

1. **a-spīro** 1 1. a) духам ; tibia aspirat chīro флейта приглася на хора ; luno ventos aspirat eunti изпраща ; прен. вдъхвам atmetem dictis. b) благоприятствувам, подкрепям aspirante fortuna, aspirate cseptis meis. — 2. докосвам (се), доближавам (се) ; старая се да достигна, да доближа.

aspis, īdis f (gr.) зоол. усойница.

asportātio, īnis f откарване, отвозване.

as-porto 1 отвеждам, откарвам virginem secum.

asprētūm, I n неравно, каменисто място.

asprītūdo, īnis f вм. asperitudo.

aspulī, pf. om aspello.

aspulsus part. om aspello.

as-s... вм. ad-s...

Assaracus, I m Асарак, син на Трой, дядо на Анхиз.

1. **assārius** 3 струващ един ас.

2. **assārius** 3 печен.

assātūra, ae f печено.

assecla u assecula, ae m 1. спътник ; привърженик, партизанин. — 2. прен. блюдоизец.

as-sectātiō, ōnis f придружаване.

as-sectātor, ōris m постоянен другар, спътник ; привърженик, последовател, почитател.

as-sector 1 придружавам, съпровождам.

assecula вж. assecula.

assecūtus part. om assequor.

assēdī pf. om assideo u assido.

as-senēsco 3 оstarявам.

assēnsi pf. om assentio.

assēnsio, ōnis f съгласяване, одобрение ; похвала.

assēnsor, ōris m който се съгласява, който одобрява.

1. **assēnsus part. om** assentio(r).

2. **assēnsus, ūs m** съгласяване, одобрение ; похвала.

assentatiōnūla, ae f съгласяване, одобряване ; угодничество, ласкателство.

assentatiōnūla, ae f малко ласкателство.

assentātor, ōris m ласкател, угодник.

assentātōriē adv. ласкателски, угоднико.

assentātrīx, īcis f ласкателка.

as-sentio, sēnsi, sēnsus 4 обикн. **as-sentior, assēnsus sum** 4 съгласявам се alicui ; assensum est ei съгласиха се с него.

as-sentor 1 във всичко се съгласявам, угоднича alicui.

as-sequor, secūtus sum 3 1. настигам, догонвам aliquem. — 2. a) достигам, постигам, получавам immortalitatem, magistratum, aliquid precibus. b) приравнявам се, достигам aliquem, tergita alicuius. c) схващам, разбирам ; aliquid conjectura подсещам се за нц.

asser, eris m кол, прът, върлина.

1. **as-sero, sēvī, situs** 3 сея или посаждам до populus assita limitibus.

2. **as-sero, serūl, sertus** 3 1. присъединявам, присвоявам ; претендират за ; me assere caelo постави ме между боговете ; alicui regnum обе-

шавам ; se studiis отдавам се на. — 2. съд. a) aliquem liberali causa manu adserere или in liberali causa, aliquem in libertatem или само aliquem обявявам нкг. за свободен = освобождавам ; me asserui освободих се. b) aliquem in servitutem обявявам нкг. за роб. — 3. освобождавам ; защищавам aliquem ab iniuria obliviosis.

assertio, ōnis f претендиране.

assertor, ōris m 1. представител пред съда на претенции за нц. virginis. — 2. защитник ; освободител.

assertus part. om 2. assero.

as-servio 4 услужвам ; подпомагам.

as-servo 1 пазя aliquem domi suaе, portas murosque.

assessio, ōnis f присядане, сядане до ; присъствие.

assessor, ōris m заседател ; помощник.

assessus, ūs m сядане при нц.

assevērante *adv.* сериозно ; решително.

assevērātē *adv.* усърдно ; решително.

assevērātiō, ōnis f 1. сериозно уверяване, твърдение. — 2. сериозност, твърдост.

as-sevēro 1 1. проявявам твърдост, постоянствува in aliqua re. —

2. твърдя, уверявам, доказвам ; asseverare gravitatem показвам се сериозен.

as-sibilo 1 изпускам със съскане animam ; съскам.

as-sicco 1 изсушавам.

as-sideo, sēdī, sessum 2 1. седя при, до alicui, qui nobis assidet ; присъствувам ; maestas ass'det lovi величество е присъщо на Юпитер. — 2. a)

разположен съм, стоя на лагер грое moenia. b) обсаждам ; пазя.

as-sido, sēdī, sessum 3 сядам при, до dextra Adherbalem.

assiduē *adv.* постоянно, непрекъснато.

assiduō = assidue.

assiduitās, ātis f 1. постоянно присъствие.

— 2. постоянно, усърдие, неуморимост ; често повтаряне belorum.

asidius 3 1. постоянно намиращ се *Romaе, tecum; subst. assidius, ut* постостоянен жител; данъкоплатец. — 2. а) усърден, деен, неуморим, постоянен *agricola, hortator.* б) постоянно, непрекъснат *imbris, bella.*

assignatio, *bnis f* определяне, даване, отпускане *agrogum.*

as-significo 1 показвам.

as-signo 1 1. определям, отпускаем, давам *agros colonis.* — 2. приписвам, отдавам *culpae fortunam.*

as-silio, *silius I* 4 1. подскачам към; приближавам се; налитам *moenibus.* — 2. бързо преминавам *ad illud genus orationis.*

assimilis, *e* много подобен, *c gen.* или *dat.*

assimiliter *adv.* подобно.

assimulatio, *bnis f* уподобяване, сравняване.

assimulatus 3 1. подобен; — 2. прен. престорен, мним.

as-simulo 1. а) уподобявам, правя подобен; подражавам. б) измислям; имитирам; симулирам *piptias, familiaritatem; se amicum* преструвам се на приятел. — 2. съпоставям, сравнявам *grandia parv.s.*

assis, is m 1. = **as.** — 2. = *axis.*

as-sisto, stiti 3 1. заставам *ad fores.* — 2. а) стои при, присъствувам *lecto (dat.)* б) подпомагам, подкрепям *alicui.*

assitus part. om 1. *assero.*

asso 1. пека.

as-socio 1 присъединявам; привързваам.

as-soleo 2 само 3. лице има обичай, има навик (да става, да се случва); *ut assolet* както обикновено става.

as-solo 1 изравнявам с почвата; унищожавам; унижавам.

as-soно 1 отговарям, пригласям *alicui.*

Assērus, ī f Акор, град в Сицилия.

Assērinus 3 асорски.

assiti pf. om assisto.

assūdasco и **asūdesco** 3 изпитявам се.

as-suefacio, fēcī, factus 3 приучвам, привиквам *aliquem aliqua re, ad ali-quid, alicui rei, c inf.*

as-suēsco, suēvī, suētus 3 1. *intr.* свиквам, навиквам. — 2. *trans.* приучвам, привиквам *aliquem.*

assuetudo, *inis f* 1. навик. — 2. по знанство.

1. **assuētus part. om assuesco.**

2. **assuētus** 3 привичен; свикнал, обикновен, познат; *longius assueto* по-вече от обикновено.

assu'a, ae f треска; отломък.

assulatim *adv.* на трески. **assulōsē** *adv.* на трески, на малки части.

assulto 1 приближавам се; налитам, нападам, хвърлям се върху *castris (dat.), latera et frontem agminis.*

assultus, ūs m налитане, нападане.

as-sum, affui, adesse 1. а) присъствувам, намирам се, съм *ихог non ad est, ante oculos, ad portam.* б) налице съм; предстоя, наблизявам *finis vitae, adest ingens seditio, nox.* — 2. а) явявам се; пристигам *in senatum, ex urbe Latina.* б) присъствувам, участвувам *in senatu; c dat.* , ругнае, comitils. — 3. подпомагам, подкрепям *alicui in consilio, alicuius rebus.* — 4 а) *animo ades* внимавай, *animis adeste* внимавайте. б) владея се, спокoen съм *ades animo et cmitte timorem.*

assumentum, ī m парче за пришиване, кръпка.

as-sūmo, sūmpsī, sūmptus 3 1. а) възприемам, приемам *sacra, alimenta:* *ихогет жена се; filium* осинковяме. б) присъвоявам си; *sibi licentiam* осмеливам се. — 2. прибавям, присъединявам *legiones, novas flamas.*

assūmptio, bnis f приемане; прен. одобряване.

assūmptivus 3 непълен; заимствуван.

as-suo, suī, sūtus 3 пришивам.

as-surgo, surrēxī, surrēctum 3 1. подвигам се, ставам, изправям се. — 2. надигам се, издигам се *ventus, colles; querelis (dat.)* избухвам в жалби.

assus 3 1. сух; *sol* слънчев припек; **subst. assum,** ī n потилня *assa in balneariis.* — 2. печен, пържен:

subst. assum, ī n печено assa бубула, vitulinum.

Assyrius 3 асирийски. **Assyria, ae f** Асирия, област и държава в Азия.

ast coniunct. 1. тогава, то si ego hic peribo, ast ille non redit. — 2. = at.

a-st... em. ad-st...

Asta, ae f Аста, град в Испания. **Astensis, e** астенски.

Astacidēs, ae m син на Астак : Меланип.

Astapa, ae f Астапа, град в Южна Франция.

Astartē, ēs f Астарта, богиня на Луната у финикийците.

Asteria, ae u Asteriē, ēs f Астерия, дъщеря на титана Кей, сестра на Латона.

asteriscus, ī m (gr.) грам. звездичка, с която означавали пропуск в текст.

a-sterno, strāvī, strātus 3 простирам ; ante lares adstrata просната пред ларите.

asthenia, ae f (gr.) обща слабост.

asthma, atis n (gr.) мед. задушаване, задух, астма.

asticus 3 (gr.) градски.

astipulatio, ðnis f пълно съгласие.

astipulātor, ðris m свидетел при сключване на договор ; *прен.* който се съгласява alicuius.

a-stipulor 1. свидетелствувам при сключване на договор. — 2. съгласявам се alicui.

a-stituo, ut, ūtus 3 поставям (до).

a-sto, stitī 1. стоя (при) alicui, in ripa, asta atque audi. — 2. стоя прав, стърча.

Astreia, ae f Астрея, богиня на пра-востъците.

Astraeus, ī m Астрей, титан, мъж на Аврора, баща на ветровете.

a-strepo, strepiū, strepitus 3 1. *intr.* шума ; ръкопляскам. — 2. *trans.* шумно одобрявам eadem ; заглушавам aures.

astricte adv. стегнато, сбито, накъсо.

1. **astrictus part. om astringo.**

2. **astrictus** 3 1. стегнат, пълтен ; aquae gelu замръзнала вода. — 2. a) стис-

нат, скъпернически pater. b) отри-вишт, кратък oratio.

astrifer, fera, ferum звезден, осеня със звезди.

astriger, gera, gerum звезден, осеня със звезди.

a-stringo, strīnxī, strictus 3 1. за-вързвам здраво aliquem ad statuam.

— 2. свързвам ; стягам, стискам vincula ; imbrēm vis frigoris вледения-вам, правя да замръзне. — 3. a) об-вързвам, задължавам aliquem iure iurando ; se scelere провинявам се.

b) закрепвам disciplinam.

astrologia, ae f (gr.) 1. наука за не-бесните тела, астрономия. — 2. га-даене по звездите; астрология.

astrologus, ī m (gr.) астролог, астро-ном.

astronomia, ae f (gr.) астрономия.

astrum, ī n (gr.) небесно светило, съ-звезdie, звезда ; *прен. pl.* небе tollere in (ad) astra превъзнасям до небето ; decidere ex astris губя си-лата си.

1. **astu или asty n indecl. (gr.)** град, особ. Атина.

2. **astū adv.** хитро, лукаво.

a-stupeo 2 учудвам се, гледам с учуд-ване rei alicui.

Astur, uris m астуриец, жител на **Asturia, ae f** Астурия, област в Испания.

Astura, ae f Астура, река и градче в Лациум.

asturco, ðnis m астурийски кон.

astus, ūs m хитрост, измама, лукав-ство.

astūtē adv. хитро, лукаво.

astūtia, ae f хитрост, лукавство ; лов-кост.

astūtus 3 хитър, лукав ; ловък.

Astyanaх, actis m Астианакс, син на Хектор и Андромаха.

Astypalaea, ae f Астипалея, остров край Крит. **Astypalēius 3 u Astypalaeensis, e** астипалейски.

asylum, ī n (gr.) прибежище.

asymbolus 3 (gr.) неплащащ (за го-щавка).

asyndeton, I *n* (*gr.*) грам. безсъюзие.
asyndetos и **asyndetus** 3 несвързан;
грам. без съюз.

at coniunct. а, но, обаче.

atābulus, I *m* топъл югоизточен вятър.
Atacīnus 3 атаксински (от Atax).

Atalanta, ae *f* Аталанта: 1. прочута ловджийка в Аркадия. 2. малък остров до Евбея.

atalla, ae *f* свещен жертвен съд.

atavia, ae *f* майка на прарабаба.

atavismus, I *m* атавизъм.

atavus, I, *m* баща на прарадядо; *pl.* предци.

Atax, acis *m* Атакс, река в Галия, сега Aude.

Atēius, I *m* Атей, римско име.

Ātella, ae *f* Атела, град на оските в Кампания. **Ātellānus**, **Ātellāniūs** и **Ātellānicus** 3 ателански. **Ātellānt**, огум *m* ателани. **Ātellāna**, ae *f* вид фарс.

ātēr, **ātra**, **ātrum** 1. тъмен, черен. — 2. a) мрачен, печален, нещастен. b) зъл, жълчен, язвителен *versus*; *atro denje petere aliquem*.

Ateste, is *n* Атест, град в Северна Илирия.

Athamān'a, ae *f* Атамания, област в Епир. **Athamānes**, *um m* атамани.

Athamānus 3 атамански.

Athamās, antis *m* Атамант, син на Еол, мъж на Нефела и на Ино. **Athamānteūs** 3 Атамантов. **Athamāntiadēs**, ae *m* син на А.: Палемон. **Athamant's**, idis *f* дъщеря на Атамант: Хела.

athelia, ae *f* мед. вродена липса на гръден зърно.

Athēnae, **ārum** *f* Атина, главен град на Атика. **Atheniēnsis**, e атински. **Atheniēnsēs**, ium *m* атиняни.

Athēnaeum, I *n* Атенеум: 1. храм на богинята Атина в гр. Атина, където ученичите четели произведенията си. 2. укрепление в Атамания.

Athēnāis, idis *f* Атенаиада, жена на Ариобарзан, цар на Кападокия (IV в. пр. н. е.).

Athēnio, **ōnis** *m* Атенион, сицилийски овчар, предводител на робите в Си-

цилия при второто им въстание (II и I в. пр. н. е.).

Athēnodōrus, I *m* Атенодор, философ от стоическа школа (I в. пр. н. е.).

atheos, I *m* (*gr.*) безбожник.

Athesis, is *m* Атезис, река в Италия.

āthlēta, ae *m* (*gr.*) борец, атлет.

āthlēticus 3 (*gr.*) атлетически.

Athēs или **Athō**, **ōnis** *m* Атон, пла-

нина в Халкидическия полуостров. **athyreōsis**, is *f* (*gr.*) мед. заболяване поради липса или намаляване на дейността на щитовидната жлеза.

Ātīlus 3 Атилий, римско родово име.

Ātīna, ae *f* Атина, град в Лациум.

Ātīnās, gen. -ātīs атинатски. **Ātīnātēs**, ium *m* атинати.

Ātīnus 3 Атиний, римско родово име.

Atintania, ae *f* Атинтания, област в Илирия.

Ātīlus 3 Аций, родово име.

Ātlā (n) s, **antis** *m* Атлант (Атлаe). 1. планина в Мавритания. 2. син на Япет и Климена. **Ātlantēus** 3. Атлантов; *finis* краят на света. **Ātlanticus** 3 атлантически mare. **Ātlantiadēs**, ae *m* потомък на Атлант: Меркурий.

Atlantis, idis *f* дъщеря на Атлант; *pl.* племяните и хилядите.

ātlās, **antis** *m* анат. първият шиен прешлен.

atomus, I *f* (*gr.*) неделима частица, атом.

atonia, ae *f* (*gr.*) мед. намаляване на тонуса, отпуснатост на тъкан или орган.

atque и **ac coniunct.** 1. и, и дори. — 2. при сходство и сравнение: както, отколкото *aequē doctus atque illē, illi sunt alio ingenio ac tu.* — 3. *simul ac* (atque) щом като.

atquī и **atquīn coniunct.** но, обаче.

ātrāmentum, I *n* чернило; мастило.

ātrātus 3 облечен в черно (в траур); черен.

Ātrātus, I *m* Атрат, рекичка край Рим

Atrax, acis *m* Атракс, град в Тесалия.

Atracidēs, ae *m* тесалиец. **Atracis**, idis *f* тесалийка.

Atrebās, atis *m* атребат; *pl.* **Atrebātēs**, *um m* атребати, племе в Галия.

A

ATREUS

Atreus, eīt m Атрей, цар на Микена, син на Пелопс. **Atridēs (-da), ae t** Атрид, син на Атрей: Агамемнон или Менелай.

ātriēnsis, is t вратар, пазач на къща-та.

atriolum, I n *demin. om atrium.*

ātritās, ātis f чернота.

atrium, iſ n 1. атриум, зала (централ-ната част на римската къща, също и на обществените здания); *pl.* дворци. — 2. *atrium cordis* предсърдие.

atrōcitās, ātis f 1. страхотност, чудо-вишност, възмутителност. — 2. суро-вост, строгост, грубост тогот.

atrōciter adv. сурово, жестоко; *atrocis-ter accipere* с негодуване.

atrōx, gen. -b̄cis 1. страхотен, чудови-шен, възмутителен, гнусен, ужасен *facinus, bellum.* — 2. строг, жесток, неумолим, суров, див *animus.*

at-t... am. ad-t...

Atta, ae t Ата, събствено име.

1. **attactus part. om attingo.**

2. **attactus, ūs t** дониране, докосване.

attagēn, enis t (gr.) лешарка, ресарка (птица).

Attalia, ae f Аталия, град в Памфилия. **Attalēnses, iūt m** аталийци.

Attalus, I m Атал, име на пергамски царе. **Attalicus** 3 Аталов, пергамски; прен. блестящ, великолепен. **Attalis, id's f** фила в Атина.

at-tamen coniunct. обаче, все, пак.

at-tāmīno 1 1. докосвам. — 2. обезче-стявам *virginem.*

attat u attatae interi. (gr.) a!

attegia, ae f колиба.

attemperātē adv. навреме.

at-tempero 1 катъкмивам, нагласявам.

at-tempo u at-tento 1 1. изпитвам, опитвам. — 2. a) нападам, посягам на *aliquid.* b) привличам на своя страна, скланям към измяна *aliquem, classem.*

at-tendo, tendī, tentus 3 1. напрягам; посочвам; *apītum attendere* внимавам. — 2. обръщам внимание; забе-лязвам; наблюдавам; слушам.

attentē adv. с внимание, внимателно, напрегнато.

attentio, ūnis f напрягане; *animi* вни-мание.

attento вж. *attempto.*

1. **attentus part. om attineo.**

2. **attentus 3** 1. напрегнат; внимателен *apītus, auditor, iudex.* — 2. стара-телен, грижлив; пестелив.

attenuātē adv. стил. просто.

attenuātio, ūnis f намаляване, ослаб-ване.

attenuātus 3 тънък, сух; прен. без-цветен; прост, без украсение.

at-tenuo 1 1. изтъничвам, ослабвам, на-малявам; *milites attenuāti* изтощени войници. — 2. прен. унищожавам.

at-tero, trīvī, trītus 3 1. трия, тър-кам. — 2. ослабвам, изтощавам; уни-щожавам *ores Italiae.*

at-testor 1 засвидетелствува, потвърж-давам.

at-texo, texūt, textus 3 1. вплитам, преплитам, втъквам. — 2. прибавям, присъединявам.

Atthis = Attis.

Attica, ae f Атика, област в Средна Гърция.

atticē adv. по атически.

atticisso 1 (gr.) изразявам се по атиче-ски.

Atticus 3 атически, атийски.

attigī pf. om attingo.

at-tigo = *attingo.*

at-tīneo, tinūt, tentus 2 1. *trans. a)* задържам, държа *aliquem.* b) запаз-вам; владея *ripari Danubii.* c) задър-жам; заливам *aliquem spe pacis.* — 2. *intr. a)* простирам се *Scythaes at-tinent ad Tanaitm.* b) засягам, отна-сям се *quid ad me attinet?* quod attinet ad *шо* се отнася до; *impers.* attinet трябва.

at-tingo, tigī, tactus 3 1. допирам се, докосвам *aries turum attingit.* — 2. a) достигам, пристигам в *Britanniam.* b) гранича с *Galliam.* c) обземам, обхва-щам *invidia attigit aliquem.* d) отна-сям се, имам общо *labor non attingit deum;* *aliquem cognatione, sanguine* роднина съм; *aliquem necessitudine* близък съм. e) занимавам се с *тег-*

publicam. **f)** споменавам, говоря **ali-**
quid breviter.

Attis, idis m Атис, любимец на Кибела.

Attius 3 Атий, римско родово име.

attolero 1 нося върху себе си.

at-tollo 3 1. a) издигам, вдигам manus ad caelum. **b)** издигам, построявам turres. — **2. прен.** въздигам, възвеличавам.

at-tondeo, tondī, tōnsus 2 1. подрязвам, орязвам vitēm; capellae atfōndent virgulta огризват. — **2. намалявам.**

attonitus 3 1. оглушен от гръм. — **2. a)** поразен, учуден, изненадан, изгубил съзнание. **b)** вдъхновен, въодушевен vates.

at-tono, tonū tonitus 1 1. поразявам с гръмотевича. — **2. поразявам, слисвам; ужасявам.**

at-torqueo 2 хвърлям със замахване iaculum.

attractio, ȳnis f 1. сриване; прибиране rugarum. — **2. грам.** уподобяване, асимилиране.

at-tracto = attracto.

at-trāho, trāxī, tractus 3 1. привличам към себе си, притеглям. — **2. домъквам, довличам.** — **3. привличам; скланям; подбуждам.**

attractatio, ȳnis f докосване, допиране. **attractatus, ūs m** докосване.

at-trecto 1 1. a) докосвам (се), пипам sacra manus. **b)** домогвам се до insignia summi imperii. — **2. занимавам се feralia.**

at-tremo 3 притрепервам, треперя.

at-tribuo, tribūt, tribūtus 3 1. a) определям; давам alicui aliquid. **b)** прибавям, причислявам, прикомандиро-
вам centuriones classi. **c)** предоставям, поверявам. — **2. приписвам, отдавам bonos exitus diis.**

attribūtio, ȳnis f 1. даване honoris. — **2. предписание за изплащане на пари.** — **3. обстоятелство.**

attribūtum, ī n грам. сказуемо.

1. attrītus part. om aftero.

2. attrītus 3 изтъркан, износен, изхабен.

3. attrītus, ūs m търкане.

attrītū pf. om aftero.

attulī pf. om affero.

Attus Navius At Навий, авгур, съвременник на Тарквиний Приск (VII и VI в. пр. н. е.).

Atuatuca, Atuatuclī *вж.* Aduatuca, Aduatuclī.

Atys, yos m Атис: 1. син на Херкулес. 2. родоначалник на gens Atia. **ausa, ae f** птица.

aucēps, cup's m 1. птицеловец — **2. прен.** syllabātum буквоец.

auctārium, īf n добавка към suma.

auctifer, fera, ferum плодороден.

auctificus 3 увеличаващ растенето, помогаш на растенето.

auctio, ȳnis f 1. наддаване, търг. — **2. имот, обявен на публичен търг auctionem vendere.**

auctiōnārīus 3 който се отнася или принадлежи на търг, тържен.

auctiōnor 1 продавам на търг.

auctito 1 значително увеличавам ресурсиás fenorē.

aucto 1 увеличавам.

auctor, ȳris mf 1. a) поръчител; свидетел aliquem auctorem habere. **b)**

образец, пример divinus auctor Plato. — **2. a)** виновник, инициатор, подбудител, съветник, създател, творец, автор, основател, родоначалник incendii, legis, carminis, generis. **b)**

който потвърждава, който одобрява; auctores sunt patres сенаторите одобряват. — **3. a)** притежател; продавач a malo auctore emere. **b)** опекун; поръчител; защитник.

auctōrāmentū, ī n капаро; заплата.

auctōritās, ȳtis f 1. a) валидност; гаранция, поръчителство; значение. **b)** пример, образец alicuius auctoritatem sequi. **c)** влияние, тежест, авторитет, значение auctoritatē habere. **d)** право на собственост fundi. — **2. влияние; поощрение, подбуда, съвест.**

3. воля, решение, заповед persequi auctoritatē alicuius; ex auctoritate senatus responderē; S. C. A. = senatus consulti auctoritas. — **4. пълномощие legum dandarum, legatos cum auctoritate mittere.**

auctōgo 1 наемам ; задължавам ; обвърз-
вам.

auctrīx, *īcis f* виновница, причинител-
ка, инициаторка.

auctumn ... *vж. autumn* ...

1. *auctus part. om* augeo.

2. *auctus* 3 *само comp.* уголемен, уве-
личен.

3. *auctus, ūs m* увеличаване, уголемя-
ване, нарастване.

aucipātio, *ōnis f* птицеловство.

aucipātōriūs 3 птицеловен.

aucipriūm, *īf n* 1. птицеловство. — 2.
страст, желание ; *verborum* дребна-
вост, буквоядство.

aucipor 1 1. ловя птици ; отивам на
лов за птици. — 2. домогвам се до ;
търся occasionem.

audācia, ae f 1. смелост, решителност. —
2. дързост ; *pl.* дръзки постъпки.

audāciter обикн. *audacter adv.* смело,
безстрашно, дръзко.

audāculus 3 смеличък.

Audariātae, ārum m аудариати, илирий-
ско племе.

audāx, gen. -ācis смел, решителен ;
дръзък.

audēns, gen. -entis решителен, смел ;
дръзък *audentes fortuna iuvat*.

audenter *adv.* смело, безстрашно.

audentia, ae f смелост, решителност ;
дързост.

audio, ausus sum 2 1. осмелявам се,
решавам се *num negare audes ?* — 2.
осмелявам се да извърша, да пред-
приема *facinus, castorum oppugnatio-*
nem.

audiēns, audientis m слушател.

audientia, ae f внимание, възможност
за слушане *audientiam facete orationi*
alicuius.

audio 4 1. слушам, чувам, узнавам ;
subst. **audītum**, *ī n* слух. — 2. а) из-
слушвам, слушам *legatos, alicuius pre-
ces*. б) съгласявам се, одобрявам ;
вярвам. в) слушам, подчинявам се на
cohortationes. — 3. *intr.* минавам за,
смятан съм за ; *bene, male audire*
ползвувам се с добра, лоша слава.

auditio, ūnis f 1. слушане. — 2. слух,
мълва.

audīto 1 често чувам.

audītor, ūris m 1. слушател. — 2. уче-
ник, студент.

audītōrium, īl n 1. аудитория, зала за
слушане ; училище. — 2. *прен.* слу-
шатели, аудитория.

audītus, ūs m 1. слух (чувство). —
2. слушане ; *прен.* мълва.

au-fero, abstulī, ablātus, auferre 1. a)
отнасям, отдалечавам *vix vivus aufer-
tur*; aufer престани, прекрати *lacri-
mas, aufer me vultu terrere*. б) от-
клонявам. — 2. а) отмъквам, отвли-
чам ; похитявам *pecuniam de aerario* ;
alicui caput обезглавявам ; *vitam ali-
cuī ubivam* ; *alicui oculos явно из-
мамвам*. б) пропъждам, прогонвам ;
отнемам *curas, metus, cocrem rebus*. —
3. получавам *responsum ab aliquo*.

Aufidēna, ae f Ауфидена, град в Сам-
ниум.

Aufidius 3 Ауфидий, римско родово име.
au-fuḡio, fūgī 3 избягвам.

augeo, auxī, auctus 2 1. увеличавам,
уголемявам, усиливат *rem familiarem*,
rem publicam. — 2. преувеличавам,
превъзнасям *vim hostium*. — 3.
а) обогатявам, отрупвам, обсипвам *ali-
quem divitiis*. б) подпомагам.

augēsco, auxī 3 раста, уголемявам се.
Augīs или **Augēās, ae m** Авгий, цар
на Елида, чито обори, нечистени
30 години, Херкулес очистил за един
ден.

augmen, īnis n увеличаване, нарастване.
augmentum, ī n увеличаване, нараст-
ване.

augur, urīs m авгур : 1. гадател, който
предсказвал по летенето на птиците.
2. прорицател Apollo.

augurālis, e авгурски, птицегадателен
libri ; *subst.* **augurāle, is n** 1. място,
откъдето авгурите наблюдавали лете-
нето на птиците. 2. авгурски жезъл.

augurātiō, *ōnis f* предсказване.

augurātō *vж. auguro*.

augurātus, ūs m авгурство.

augurium, īl n 1. наблюдаване на пти-
ците от авгурите. — 2. а) предсказ-
ване, предчувствие *terum futurarum*

б) предзнаменование, явление, знак :

accipere смятам за щастливо предзначение. с) пророчески дар Apollo ei dedit augurium.

augurius 3 авгурски, птицегадателски іus.

auguro 1 1. извършвам авгурски наблюдения, тълкувам движенията на птиците. — 2. освещавам *res*, *locus auguratur*; **augurātō** след или вследствие на авгурски наблюдения. — 3. а) предсказвам, предричам. б) предчувствувам *aliquid veri*.

auguror 1 1. *intr.* тълкувам движенията на птиците, наблюдавам и тълкувам летенето на птиците. — 2. *trans*: а) предсказвам, предричам *ex passione* гум питето *belli Troiani annos, alli- cui mortem*. б) предчувствувам.

Augusta, ae f Августа. 1. титла на майката, жената, сестрите и дъщерите на императора. 2. име на много градове.

Augustālis, e Августов *ludi*; *sodales, sacerdotes или само Augustales* жреци, които се грижели за императорския култ. **Augustālia**, ium n празник в чест на връщането на Август от Изток.

augustē *adv.* благоговейно; тържествено.

Augustiāni, бгит m императорски конни гвардейци.

augustus 3 величествен, възвишен, свещен.

Augustus, I m 1. Август, титла на Октавиан (от 12 януари 27 г. пр. н. е.) и на неговите наследници. — 2. *adi.* **Augustus** 3 Августов.

aula, ae f 1. а) преддверие; двор. б) = *atrium*. — 2. а) дворец. б) царска власт, достойнство. с) двор, придворни.

aulaeum, I m (gr.) покривка; килим; завеса.

Aulerci, бгит m аulerци, келтско племе в Галия.

aulētēs, ae m (gr.) флейтист.

aulicus 3 (gr.) дворцов, придворен; *subst. aulicī*, огит m придворни.

Aulis, idis f Авлида, град в Беотия.

auloedus, I ni (gr.) певец, акомпаниран от флейтист.

Aulōn, ònis m Авлон, планина при Тарент, прочута с лозята си.

Aululāria, ae f Аулулария, заглавие на Платова комедия.

Aulus, I m Авъл, римско собствено име.

aura, ae f 1. лъх, подухване; ветрец, вятър. — 2. въздух; *auras vitales* съре дишам; *vesci aura* живея; *in, ad, sub auras* нагоре; *ferre aliquid sub auras* изкарвам на бил свят, откривам; *fugere auras* скривам се; *venire superas ad auras* явявам се на бил свят. — 3. а) блясък *auri*. б) слаба следа, сянка. *levis aura spei*. с) изпление.

autālius 3 златен; златарски *negotium*; *subst. aurāria*, ae f златна мина.

aurātūga, ae f позлатяване; позлатено, позлата.

aurātus 3 позлатен; украсен със злато; златен; *militēs* с позлатени щитове; *tempora* със златен шлем.

Aurelius 3 Аврелий, римско родово име.

aureolus 3 1. златен. — 2. скъп, мил.

aureus 3 1. златен союза, *aureus pim- tius или subst. aureus*, i m златна монета, жълтица. — 2. а) позлатен *sella, currus*. б) златист; блестящ. с) златен, превъзходен, прекрасен *mediocritas*.

aurichalcum вж. *orichalcum*.

auricilla, ae f ушенце.

auricomitus 3 златокос; *прен.* златолист.

auricula, ae f ушенце; ушна мида.

auri-fer, *fera*, *ferum* златоносен *arbor*, *amnis*.

auri-fex, *ficis* m златар.

aurifluus 3 златоносен.

aurifodina, ae f златна мина.

auriga, ae m 1. колар. — 2. а) кормчия. б) Колар (съзвездие).

aurigārius, ii m колар; състезател с колесница.

aurigātio, ònis f състезание с колесницами.

auri-gena, ae m златороден (прозвище на Персей).

auri-ger, gera, gerum златонос; *taurus* с позлатени рога.

aurīgo 1. карем колесница; състезавам се с колесница.

auris, is f 1. ухо; *aures erigere* прислушвам се; *servire aribus* угоднича. — 2. а) стух; *adhibere aures*, *aures dare давам ухо, слушам.* б) слушател. с) лопатка на рало.

aurītulus, Γ m дългоух; *прен.* магаре. *aurītus* 3 1. с дълги уши, дългоух. *aselus.* — 2. ослушан, притихнал, внимателен *querqus;* *testis* свидетел, който само е чул.

aurōga, ae f 1. зора. — 2. Аврора, богиня на зората. — 3. изток.

aurōsus 3 златоносен; златист.

aurōgo, inis f мед. жълтеница.

aurum, I n 1. злато. — 2. а) златни изделия, златни украшения. б) златист цвят, блъсък, с) златен век.

Auruncī, brūm m аурунци, племе в Лациум. *Auruncus* 3 аурунски.

Auscī, brūm m аусци, племе в Аквитания.

ausculatīo, ònis f 1. слушане, подчинение. — 2. мед. преслушване.

auscultātor, brīs m слушател.

auscultatūs, ùs m слушане.

auscūto 1. а) внимателно слушам, изслушвам. б) подслушвам. — 2. подчинявам се, слушам.

Ausētānī, brūm m аузетани, племе в Испания. *Ausētānus* 3 аузетански.

ausim = *ausus sim* (от *audeo*).

Ausones, um m авзони, най-старите жители на Средна и Южна Италия.

Ausonīa, ae f Авзония, страната на авзоните: Италия. *Ausonius* 3 и *Ausoniis, idis f* авзонски, италийски; римски. *Ausona, ae f* Авзона, град на авзоните.

auspex, spicis mf 1. птицегадател. — 2. а) покровител; *dis auspicibus* под покровителството на богоете. б) сват.

auspicālis, e удобен за птицегадаене.

auspicātō adv. след щастливо предзначеноование *urbem condere.*

1. auspicātus 3 1. осветен с птицегадания, тържествено открит *locus,*

comītia. — 2. щастливо започнат, щастлив, благоприятен.

2. auspicātus, ūs m наблюдаване и гадаене по птици.

auspicium, II n 1. а) птицегадаене.

б) право за птицегадаене; *auspiciā* рече отказвам се от правото на птицегадание. — 2. а) върховна власт. б) начало *auspiciā belli.* с) признак, знак, предзначеноование.

auspico 1 наблюдавам птиците за предсказване, гадаю по птиците.

auspīcor 1 1. наблюдавам птиците, извършвам птицегадание. — 2. а) започвам, почвам *regnum.* б) започвам щастливо.

auster, strīt m 1. южен вятър. — 2. юг.

austērē adv. сериозно; строго.

austēritās, àtis f 1. горчива, киселина *vini.* — 2. сериозност, строгост.

austērus 3 (гр.) 1. а) горчив, кисел, оствър *odor.* б) тъмен. — 2. а) сериозен, строг *mos, poēmata.* б) мрачен *senes.*

austrālis, e южен.

austri-fer, fera, ferum който докарва вятър от юг.

austrīnus 3 южен.

ausum, I n решителна постъпка, смело дело.

ausus part. om *audeo.*

aut *coniunct.* или.

autem *coniunct.* но, обаче, пък.

a utēpsa, ae f (гр.) самовар, вид прибор за готвене.

autographus 3 (гр.) собственоръчен *epistula.*

auto:infectio, ònis f самозаразяване.

auto:ntoxatīo, ònis f мед. болестно състояние поради отровни вещества, образувани в самия организъм; самоотравяне.

Autolycus, Γ m Автолик, син на Меркурий, дядо на Одисей, прочут с хитростта си.

Automatica, ae и äs f Автоматия, боядина на случая, на щастието.

automaticus 3 (гр.) автоматичен, действуващ по собствена подбуда.

automatus 3 (гр.) който действува по собствена подбуда; *subst.* **automatum**, I *n* автомат.

Automedōn, ontis m Автомедон, колар на Ахил; *прен.* изкусен и бръз колар.

Autonoē, ēs f Автоноя, майка на Актеон. **Autonoēlus** 3 Автоноин; *hēros Autonoelius* = Актеон.

autopsia, ae f (гр.) *med.* аутопсия.

autopýros, I m (гр.) черен хляб (с триците).

Autronius 3 Автроний, римско родово име.

autumnālis, e есенен.

autumnus, I m есен; *прен.* година septem autumni.

autumo 1 твърдя, казвам; смятам.

auxī pf. om *augeo* и *augesco*.

auxiliāris, e помагаш, спомагателен, помощен *dea, undae, milites; cāmpus auxiliare* магьосническо прияване, баене; *subst.* **auxiliārēs, iūm m** помощна войска; *aes auxiliare* или *stipendia* възнаграждение на помощна войска.

auxiliārus 3 помагаш, спомагателен, помощен.

auxiliātor, ūris m помощник.

auxiliōr 1 помагам, давам помощ, подкрепям *alicui*.

auxiliūm, it n 1. помощ, подкрепа *alicui ven re auxillio*. — 2. *pl. a)* помощни средства, средства за защита *ministrati auxilia populi Romani*. *b)* помощни войски *auxiliis equitatuque comparato. c)* войска, военни сили.

auxīm, is = auxerīm, is, it . . . om *ageo*.

Auxīmum, I n Ауксимум, град в Пиценум. **Auxīmātēs, utm m** ауксимци. **avārē adū.** жадно, с жадност, скъпернически.

Avarīcum, I n Аварикум, главен град на битуригите. **Avarīcēnsis, e** аварикумски.

avārlēter adū. = avare.

avārlītia, ae f 1. жадност за пари, скъперничество. — 2. *прен.* алчност *gloriae*.

avārus 3 1. алчен за пари, жаден за пари, скъперник. — 2. жаден *laudis*; *magie* несаситно.

a-vehō, vēxī, vectus 3 1. отвеждам, откарвам. — 2. *pass.* заминавам *domum e castris est vectus*.

a-vello, velli u vulsī, vulsus 3 1. откъсвам *poma ex arboribus*. — 2. наистинично отдалечавам, откъсвам *aliquem de complexu*.

avēna, ae f 1. овес. — 2. a) сламка, стъбло. b) овчарска свирка; *iunctae pice avenae* или *structae avenae* овчарска свирка.

Aventicūt, ī t Азвентикум, хълзтийски град.

Aventīnus, I m или **Aventīnum, I n** Азвентин, един от седемте хълма на Рим.

1. **aveo** 2 *само imperat.* **avē, avētō,** *avēte* при среща: здравей! при раздяла: прощавай!, сбогом!

2. **aveo** или **havēo** 2 сильно желая *genus legationis, scire aveo omnia*.

Avernus, ī t **Aornos, ī t m** Аверниско езеро, близо до гр. Кума, където според преданието се намирал входът за подземното царство. **Avernus** 3 и **Avernālis, e** авернски *lacus*; *Iupo* Прозерпина; *loca Averna* подземният свят.

ā-verro, verrī 3 отмитам; премахвам.

ā-verrunco 1 отклонявам *itam deomit*. **āversābilis, e** отблъскващ, отвратителен.

āversātio, ūnis f отблъскване, отвращение.

āversio, ūnis f 1. обръщане, отвръщане. — 2. *стил.* отвличане на внимание, аверзия.

1. **āversor, ūris m** крадец *pecuniae publicae*.

2. **āversor** 1 1. отвръщам се, обръщам се. — 2. отказвам се; *пренебрегвам, отблъсквам*.

āversus 3 1. обрнат на другата страна, гърбом *aversum hostem videre nemo potuit*; *aversos boves in speluncu traxit* отведе воловете задниншком; *subst. āversa, ūrum n* противоположна част *urb's*. — 2. неблаго-

A

AVERTO

- склонен, враждебен; **a)** Mūsis на музите; *lucro (dat.)* за печалба.
- ā-vertō, vertī, versus** 3 1. отклонявам, сбръщам на другата страна *iter ab Arari; hostem (in fugam)* обръщам в бягство; *barbaros a portis* прогонвам. — 2. **a)** заграбвам *pecuniam publicam.* **b)** отклонявам, отличам *allicuius mentem ab aliquo re, pestem ab aliquo.*
- āvēxī pf. от aveho.**
- avīla, ae f** баба.
- aviārium, iſ n** кафез, птичарник.
- avidē adv.** жадно, алчно.
- aviditās, ātis f** сълно желание, страст; алчност.
- avidus** 3 1. жаден, алчен *belli gerendi, novarum regum.* — 2. алчен, сребролюбив, ненаситен *manus heredis, conviva, mare.*
- Avionēs, um m** авиони, германско племе.
- avis, is f** 1. птица. — 2. *прен.* предсказание, предзнаменование; *avibus bonis (secund s)* в щастлив час; *avi tali* в нещастен час:
- avītus** 3 1. лядов, бабин *spoliatus regno patrio atque avito.* — 2. унаследен, стариинен *hospitium, virtus.*
- āvius** 3 лежащ на страна от пътя, отдалечен, усамотен *montes; itinera* походи по странични и непроходими пътища; *homo avius* заблудил се човек; *in montes se avius abdidit; subst. āvia, ūrum n* глухо, усамотено място.
- āvocāmentum, ī n** средство за развлечение.
- āvocātio, ūnis f** отвличане; *pl.* развлечение.
- āvocātor, ūris m** който повиква.
- ā-voco** 1 1. извиквам *ru' em Albanam in arcem.* — 2. отклонявам; държа далеч *aliquem a libidine.* — 3. развличам, развеселявам.
- ā-volo** 1 1. отлитам *aquila avolans.* — 2. бързо се отдалечавам *citatis equis avolant Romam.*
- Avona, ae f** Авона, река в Британия. *сега Авен.*
- āvulsī pf. от avello.**
- avunculus, ī m** вуйчо.
- avus, ī m** 1. дядо. — 2. прадядо. — 3. *pl.* предци.
- Axenus и Axīnus** 3 негостоприемен; *Pontus Axinus* старото име на Роптус Euxinus = Черно море.
- axicia, ae f** ножица.
- axilla, ae f** подмишница.
1. **axis, is m** 1. ос. — 2. **a)** (*sing. и pl.*) кола. **b)** земна ос. **c)** полюс (*особено северният*). **d)** небе; *nudo sub aetheris axe* под открито небе. **e)** посока на света; *boreus* север, *hesperius* запад.
 2. **axis, is m** дъска.
- Axiūs, ii m** Аксий, река в Македония (*сега Вардар*).
- Axona, ae f** Аксона, река в Белгийска Галия.
- axungia, ae f** смазка за осите на колата.